

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 6/12 91. Første behandling 10/12 91. Betænkning 12/12 91. Anden behandling 17/12 91).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 138 stemmer (S, KF, V, SF, CD, RV og KRF) mod 9 (FP).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

21) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 28:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af traktat om konventionelle væbnede styrker i Europa af 19. november 1990.

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).
(Fremsat 27/11 91. Første behandling 4/12 91. Betænkning 12/12 91).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning

vedtoges enstemmigt med 147 stemmer.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Dette vil blive meddelt udenrigsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

22) Tredje behandling af lovforslag nr. L 133:

Forslag til lov om inspektion af konventionelle væbnede styrker i Danmark.

Af justitsministeren (Engell).
(Fremsat 27/11 91. Første behandling 4/12 91. Betænkning 12/12 91. Anden behandling 13/12 91).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 146 stemmer.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

23) Fortsættelse af tredje behandling af lovforslag nr. L 1:

Forslag til finanslov for finansåret 1992.

Af finansministeren (Henning Dyremose).
(Fremsat 1/10 91. Første behandling 10/10 91. Betænkning 23/10 91. Anden behandling 14/11 91. Tillægsbetænkning 20/11 91. 1. del af tredje behandling 18/12 91).

Lovforslaget som helhed sattes til forhandling.

Forhandling

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Formanden for Finansudvalget, hr. Bilgrav-Nielsen, for en mundtlig indstilling.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Efter gårsdagens afstemninger og de mange ændringsforslag, som er stillet til finanslovsforslag for 1992, har vi haft et møde i Finansudvalget med henblik på en teknisk gennemgang af afstemningsresultatet.

Jeg kan herefter på Finansudvalgets vegne meddele, at denne gennemgang ikke har givet anledning til bemærkninger eller til, at der stilles yderligere ændringsforslag.

[Blilgrav-Nielsen]

Finanslovforslaget kan derfor nu indstilles til fortsat behandling.

Svend Auken (S):

Da KV-regeringens finanslovsforslag blev kendt i august måned, satte Socialdemokratiet sig tre mål for de forhandlinger, der skulle være om finansloven.

Det første mål var, at de sociale nedskæringer skulle væk fra forslaget. Det er dem, vi kaldte de sorte pletter, nemlig nedskæringerne over for de arbejdsløse, pensionisterne, børnefamilierne osv.

Det andet mål, vi satte os, var, at der skulle være et lavere underskud end det, regeringen havde foreslået.

Det tredje mål var, at der skulle være en bedre beskæftigelseseffekt i forslaget.

Efter afstemningerne i går kender vi i dag finansloven, og det er med tilfredshed, vi ser på resultatet. Vi har fået fjernet de sorte pletter, så nedskæringerne over for de arbejdsløse og truslen mod efterlønsordningen er væk.

Det var nok så alvorlige forslag, det drejede sig om, og lad mig bare nævne ét, som er kommet væk. Regeringen havde foreslået, at et sted mellem 150.000 og 170.000 arbejdsløse i dette land skulle få en nedgang på mere end 20.000 kr. om året. Heldigvis er det lykkedes at få det forslag væk. Andre forslag er også væk, og det glæder vi os over.

Det andet er underskuddet. Vi er ikke nået så langt, som vi ville. Socialdemokratiet stillede undervejs forslag, der kunne sikre et endnu bedre resultat. Det lykkedes ikke, men jeg synes, at man i fællesskab skal glæde sig over, at der tegner sig et lavere underskud end det, der oprindeligt fremgik af regeringens forslag. Socialdemokratiet lægger stor vægt på at få balance i statens finanser. De store underskud, som vi har kendt i de senere år, er en trussel både mod økonomi og velfærd.

Det tredje er de flere job. Vi har slidt med at få finansloven til at give en større beskæftigelseseffekt. Der har været skøn, der varierer mellem 15.000 og 20.000 flere job end det, der lå i regeringens oprindelige forslag. Jeg håber naturligvis, at de skøn er rigtige.

Hvorfor har man opnået et så godt resultat?

Vi foreslog i sin tid, at man skulle finde et forhandlingsforum, hvor alle partier var med, og ikke et udskilningsløb, hvor nogle blev

holdt ude. Det er faktisk lykkedes, og stort set alle har ydet en betydelig indsats. Selv Socialistisk Folkeparti, som valgte at stå uden for den endelige aftale, har undervejs ydet et absolut konstruktivt bidrag. Jeg vil gerne som en af dem, der ikke har deltaget i forhandlingerne personligt, complimentere dem, der har udført arbejdet, for det drejer sig om et fint parlamentarisk håndværk.

Den sidste årsag til, at resultatet har været godt, er, at den forståelse mellem Centrum-Demokraterne og Socialdemokratiet, der viste sig ved førstebehandlingen af finansloven, har holdt fra start til mål. Det har givet en ro om forhandlingerne og sikret det acceptable og fornuftige resultat, vi har nået. Det vil jeg gerne kvittere for.

Men alt er ikke godt, selv om vi i bred enighed vedtager finansloven. Der er en afstand mellem det skønneri af situationen i Danmark, der tegnes i alle officielle udtalelser fra ministre, i de officielle statistikker osv., et skønneri, som danskerne ikke kan genkende, når de ser på deres egen situation. Familierne føler sig presset, masser af virksomheder har røde tal, dvs. underskud, i deres regnskaber og er ude i store vanskeligheder. Både produktionssektoren og den finansielle sektor har haft meget store tab.

Endelig ved vi, hvordan kommunerne er i en ofte desperat situation. Nedskæringer fra regeringens side og tab af arbejdspladser gør, at kommunerne må skære ned også på områder, som det er helt urimeligt at skære ned på, f.eks. på plejehjemsområdet og over for ældre mennesker.

Hver dag rummer desværre sine triste nyheder om tab af arbejdspladser og om voksende arbejdsløshed, og desværre er der ikke noget, der tyder på, at en fortsættelse af KV-regeringens politik vil forbedre beskæftigelsesituationen. Alt tyder på, at den vil forværre situationen, og derfor er der grund til at gøre spørgsmålet om bekæmpelse af arbejdsløsheden til det helt afgørende tema, så vi kan føre en anden politik, der hjælper på udvikling, produktion og beskæftigelse, i stedet for den politik, der føres i øjeblikket.

Kampen mod arbejdsløsheden og kampen for borgernes rettigheder over for det offentlige serviceapparat vil være Socialdemokratiets mærkesager i den kommende sæson i Folketinget.

Lykketoft (S):

Det kan godt være, at der ved starten af forhandlingerne om dette års finanslov var nogle, der havde ønsker om at omringe og isolere Socialdemokratiet.

Det mislykkedes til alt held. Vi fik forhandlinger, hvor alle interesserede partier var med ved samme bord, og derfor er det, man i hvert fald kan sige om den finanslov, der vedtages ved afslutningen af dagens debat, at den bedre og mere præcist end de sidste par års finanslove afspejler de faktiske flertalsforhold i Folketinget.

Vi er selvfølgelig tilfreds med alle de ting, der ikke kom med, som næppe vil vække så stor opmærksomhed ude i befolkningen, netop fordi det kun var trusler, der blev fjernet. Det gælder ideer om nedskæring i kontanthjælp, sygedagpenge, arbejdsløshedsdagpenge, børnetilskud, uddannelsesstøtte, kørselsordning for patienter og løn på beskæftigelsesprojekter; alt det har vi fået væk fra billedet.

Så er det klart, at som en del af den samlede aftale har vi måttet acceptere ting, vi ikke kunne lide, sådan er det i ethvert forlig. Vi har fået introduceret dette lønloft på 80 kr. i timen ved de 7 måneders arbejdstilbud i den offentlige sektor. Det er vi ikke glade for, men vi har til gengæld fået afvist en lang række andre ting og på den individuelle boligstøtte alene accepteret noget, som vi mener er en fornuftig tilpasning af reglerne.

Så har vi fået fastholdt efterlønnen uforandret som et godt tilbud for folk, når de fylder 60 år, og vi er glade for takterne i den aftale, der er indgået om øvrige justeringer på dette område og for langtidsledige over 55.

Det er selvfølgelig også meget vigtigt, at beskæftigelsesvirkningerne af finanslovaftalen er positive. Sammenlignet med regeringens udspil i august måned skønner Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, at der hermed bliver plads til 20.000 flere mennesker på arbejdsmarkedet. Det skyldes dels en stærkere erhvervsudvikling i kraft af den nye udviklingsfond, der heldigvis har været bred opbakning, dels en fremrykning af nyttige samfundsinvesteringer i baner og i veje, på miljøområdet og i øvrigt også på plejehjemsområdet. Det sker også i kraft af de mange flere uddannelsespladser, som kommer ind gennem aftalen, og så sker det endelig – og det skal man også mærke sig – i kraft af en

generel lempelse af finanspolitikken, der vil føre til en større købekraft hos befolkningen.

Regeringen siger godt nok, at der er tale om en stram finanspolitik. Det vil jeg godt sætte et spørgsmålstegn ved. En stor del af det, der skal erstatte de bortfaldne nedskæringsforslag, er af en noget luftig karakter og bygger på meget optimistiske forudsætninger. Det er regeringen selv, der har valgt, at det skal være sådan. Socialdemokratiet tilbød under forhandlingerne en mere solid finansiering, hvor et lille bidrag fra alle erhvervsaktive danskere kunne erstatte de mange forslag om arbejdsmarkedsmæssige og sociale nedskæringer. Man har i øvrigt i denne forbindelse en mærkelig offentlig diskussion om, at der er nogle, der vil have rigtige besparelser, og så er der nogle, der kun vil have nye skatter. Den borgerlige opfattelse er i virkeligheden, at man kun får rigtige besparelser, hvis man kan gennemføre dramatiske nedskæringer i indkomst og levestandard hos folk, der er afhængige af offentlige overførselsindkomster.

Heldigvis er det ikke altid, at man selv lever op til begrebet rigtige besparelser. F.eks. er det borgerlige regeringer, der har introduceret arbejdsmarkedssuddannelsesbidraget, AUD-bidraget, som i finanslovteknisk forstand anbringes som en brugerbetaling, der nedbringer udgifterne og dermed sikrer dette meget attråværdige måltal, som finansministeren definerer.

På samme måde betragtes kontingentforhøjelser til a-kasserne eller flere medlemmer i a-kasserne, som man nu eksempelvis får i kraft af sit efterlønsforlig, som en besparelse. Når efterlønsforliget rubriceres som en besparelse, skyldes det først og fremmest, at man får flere mennesker meldt ind i arbejdsløshedsforsikringen, fordi anciennitetskravet bliver strammere i fremtiden. Det synes vi er en helt udmærket måde at spare på, det går vi ind for, det er fornuftigt, og det er mange mennesker, der bare skal tænke sig om i rimelig god tid for at blive dækket ind af en efterlønsmulighed, når de bliver 60.

Tilsvarende var det med den idé, vi bragte ind i forhandlingerne om et bidrag fra alle erhvervsaktive. Det var ikke nogen mærkesag for os, men det var en løsning på et finansielt problem, en løsning, regeringen ikke ønskede at tage imod, og så valgte man i stedet at forudsætte en stor indtægt fra omlægning af statslige aktiver. Det er for regeringens egen regning og

[Lykketoft]

risiko, vi har ikke været præsenteret for det, og vi har naturligvis allerede af den grund heller ikke accepteret nogen form for nye privatiseringsprojekter. Det, vi reelt har accepteret, er en vis finanspolitisk lempelse, og det mener jeg ikke alene er forsvarligt og velbegrundet, men ligefrem påtrængende i en økonomi, hvor man ellers havde udsigt til at strande med en uforandret arbejdsløshed på 300.000 mennesker i 1992, og en økonomi, hvor der var plads til en vis udvidelse af aktiviteten i kraft af et meget solidt overskud på betalingsbalancen.

Vi havde hellere set, at den udvidelse af aktiviteten var blevet skruet anderledes sammen. Vi havde hellere medvirket til at stække den forventede vækst i det private forbrug en lille smule og så til gengæld givet endnu mere for fremrykning af investeringer både i det private erhvervsliv og i den offentlige sektor; det havde været mere perspektivrigt for de kommende års beskæftigelse, for de kommende års konkurrencekraft og for hele det danske samfund. Det er en tankegang, som vi vil forfølge i videre forhandlinger.

Ved næste korsvej, når vi skal forhandle med vores venner fra denne omgang, vil vi igen, som det også er bebudet i aftaleteksten, fremføre vores idé om en infrastrukturfond, der kan inddrage privat lånefinansiering til i væsentlig større skala, end vi er kommet igennem med ved denne finanslovaftale, at fremrykke samfundsvigtige investeringer på baneområdet og på vejområdet. Vi tror, at den tankegang er meget nyttig. Vi tror, det er fantastisk vigtigt, at vi bruger disse år, hvor der er ledige ressourcer i bygge- og anlægssektoren, til at få lavet nogle af de samfundsmæssige infrastrukturinvesteringer, som vi ved skal laves, og som vi ved er forudsætningen for, at det danske samfund kan blive mere konkurrencekraftigt. Vi håber da, at dette Folketing ved fælles hjælp kan få drejet politikken så meget – og i øvrigt også blive hjulpet af udenlandske konjunkturer – at når vi kommer 4-5 år frem, er der lagt beslag på den arbejdskraft og det kapitalapparat i det private erhvervsliv, som vi nu kan udnytte her.

I øvrigt må jeg sige, at Socialdemokratiet ikke ganske kan dele regeringens rosenrøde optimisme med hensyn til, hvordan dansk økonomi af sig selv vil udvikle sig i 1993, 1994 osv. Vi er blevet præsenteret for ganske mange af den

slags prognoser i de senere år, og desværre er der få af dem, der har holdt.

Vi ved selvfølgelig også, hvor afhængig dansk økonomi er af ting, som vi har meget ringe politisk herredømme over. Det er værd at huske, at den dramatiske og i sig selv positive forbedring af betalingsbalancen, som er sket i løbet af de sidste par år, kan henføres til to forhold – og alene til to forhold – som den nuværende regering i hvert fald ikke kan have hverken ansvar for eller ære af, nemlig en væsentlig forøgelse af nettoindtægterne fra olie- og gasaktiviteterne i Nordsøen og et dramatisk opsving i samhandelen med Tyskland efter den tyske genforening.

Det er godt, det er sådan, men det er urovækkende, at det forklarer hele den forbedring, der er i dansk økonomi, for det understreger, at vi stadig væk på det bredere felt har problemer med at være tilstrækkeligt fornyende i vores produkter, i vores teknologi og i vores markedsføring til at klare os bedre på det internationale marked og dermed skabe grundlag for en virkelig fremgang i beskæftigelsen i den private sektor.

Jeg tror altså desværre, at der skal væsentlig flere politiske tiltag til for at vende den dystre beskæftigelsesudvikling. Det, der er kommet ind i finansloven i kraft af vores forhandlinger, er godt, men det er langtfra nok. Derfor skal vi med stor kraft tage fat på aktiveringsdiskussionen tidligt i januar måned for at se, hvordan vi kan nyttiggøre en masse af de mennesker, der i dag tvinges til at modtage en indkomst uden at have ret til at arbejde.

Vi skal videre med den del af beskæftigelsesindsatsen både på kort og lang sigt, der vedrører uddannelsespladser, og væk med adgangsbegrænsningerne på de videregående uddannelser. I forhold til det, som er nået med de 5.000 pladser i 1992, synes jeg nok, det er fantastisk positivt, at tre partier, som udgør et flertal i Tinget, i går har kunnet præsentere en række hovedsynspunkter på, hvordan vi i løbet af 2-3 år vil være i stand til at afvikle adgangsbegrænsningen i den nuværende form til de videregående uddannelser og give alle unge mennesker, som har kvalifikationer, en mulighed for at tage fat på en uddannelse. Det er meget vigtigt, og det skal selvfølgelig suppleres med, at vi over en bred front sætter ind med flere efteruddannelsesmuligheder. Det forud-

[Lykketoft]

sætter vi at man får lavet gode oplæg til i det udvalg, et bredt flertal i Folketinget har været enig om at nedsætte om arbejdsmarkedets strukturproblemer.

På et par punkter har vi været endda meget glade for den udvikling, der skete i løbet af forhandlingerne. Vi har været meget glade for, at de synspunkter, Socialdemokratiet fremførte på hele restanceområdet med mere effektiv inddrivelse, kortere kreditfrister, mulighed for at sikre, at folk betaler det, de skal til det offentlige, så regningerne ikke skal sendes videre til nogle, der har betalt rigeligt i forvejen, resulterer i, at reglerne bliver strammet gevaldigt op med den aftale, der er indgået. Det er selvfølgelig svært at vurdere, hvad det vil give i kroner, men hvad det vil give i bedre moral i samfundet, skal man bestemt ikke undervurdere, og det er vi meget tilfreds med.

Vi er også meget tilfredse med, at der på nogle små, men meget perspektivgivende områder for vores samfundsudvikling faktisk er fundet penge til ekstra aktiviteter; det gælder ikke mindst kulturområdet. Der er ikke noget enkeltområde, hvor nettoforøgelsen af bevilningerne med den aftale, der er lavet her, er større end på kulturområdet, og det synes jeg der er noget god signalgivning i i forhold til befolkningen. Selv i tider, hvor budgetterne er meget stramme på alle områder i stat og kommuner, giver vi os selv plads til, at der skal være en øget indsats på det, som vedrører større udfoldelsesmuligheder for det enkelte menneske.

Jeg skal afslutningsvis takke vore forhandlingspartnere i dette forløb. Vort partis formand har fremhævet den meget store værdi, det har haft for udfaldet, at linien, som Socialdemokratiet og CD var fælles om ved førstebehandling i forhold til, at hele det sociale nedskæringsområde skulle væk, har holdt. Vi har også været glade for den støtte, SF har givet til det synspunkt under sin lange tilstedeværelse under forhandlingerne.

Jeg kan måske ud over den ros, som skal gives til Socialistisk Folkeparti for medvirken, sige, at det er måske et spørgsmål, hvor længe man med troværdighed over for resten af Folketinget kan køre den særlige udgave af Mao Zedongs guerillataktik, som man har kørt ved at kæmpe og forhandle samtidig: ved at fremsætte ændringsforslag, hvor andre ikke gjorde

det, ved at hægte sig på næsten til sidst og derefter stå op og moralisere lidt over os andre bagefter. Men o.k., det har været rimelig elegant gjort.

Men det er jo lidt af et problem, hvis der skal sættes et alvorligt spørgsmålstegn ved, om man overhovedet har været interesseret i at tage medansvar til sidst; vil andre så altid være lige beredvillige til at tage SF med ind i tilsvarende forhandlingsforløb? Jeg ville være meget ked af, hvis det var den konklusion, der blev draget, og derfor vælger jeg at betragte det, vi har oplevet med Socialistisk Folkeparti, som en øvelse – en nyttig øvelse for SF selv – og næste gang regner jeg med at Socialistisk Folkeparti er rigtigt med.

Og så vil jeg rette en særlig tak til Det Radikale Venstre for samspil på trafik-, miljø-, kultur-, uddannelses- og i øvrigt også efterlønsområdet undervejs i forhandlingerne. Der har jo været et samspil på kryds og tværs, og når det hele er lykkedes, er det selvfølgelig også, fordi regeringen, da vi nåede frem til slutfasen, viste en stor og glædelig imødekommenhed.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Både hr. Svend Auken og hr. Lykketoft talte helt naturligt om arbejdsløsheden. Jeg tror, alle Folketingets partier er enige om, at arbejdsløsheden er det største problem, vi har. Det, jeg ikke kan forstå, er, hvordan man i dag kan tale om arbejdsløsheden som det meget store problem, det er – helt naturligt – og så i morgen stemme for en lovgivning, som bevidst øger arbejdsløsheden, nemlig CO₂-afgiftsforslagene – ikke så meget det, at der skal indføres CO₂-afgift, men at Danmark skal gå enegang før de andre lande i EF. Det vil – det siger både socialdemokratiske tillidsfolk, virksomhedsledere og socialdemokratiske borgmestre – være med til at øge arbejdsløsheden.

Jeg finder det uklogt, og jeg finder det utroværdigt, at man i dag taler om stor arbejdsløshed og i morgen er med til at øge den. Vi er, som det er hr. Svend Auken og hr. Lykketoft bekendt, meget langt i forhandlingerne i EF om CO₂-afgifterne. Jeg synes, det havde været utrolig klogt, om man havde indset, at vi skulle vente et års tid og lade være at gå enegang i EF i denne sag og dermed lade være med bevidst at øge arbejdsløsheden herhjemme.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Lykketoft mente, at SF havde kørt en særlig udgave af Mao Zedongs taktik med at kæmpe og forhandle på én gang. Det er da rigtigt nok, det vil jeg da gerne afsløre. Jeg ville sådan set ønske, Socialdemokratiet havde gjort det samme, for hvis man skal vinde en kamp, skal man jo være mange om at slås – og for min skyld meget gerne samtidig med at man forhandler. Mao vandt jo; det kan det også være SF gør i det lange løb.

Men når hr. Lykketoft antyder, at det måske for SF kun var en øvelse det her, en prøve, så vil jeg gerne dementere det. SF har deltaget i forhandlingerne for at nå et resultat, vi kunne stemme for. Det har hele vejen været vores tanke, at det skulle ende med et forlig, som var godt nok til, at vi kunne støtte det. Men så skulle det jo have været et forlig, hvor de sorte pletter var væk, sådan som hr. Svend Auken også lagde op til. Det er de bare desværre ikke. Socialdemokratiet har jo lukket et øje og accepteret en alvorlig social forringelse ved, at man skærer i lønnen på de langtidsledige, så de sorte pletter er ikke væk. Havde de været det, havde det været lettere for os.

Vi er heller ikke enige i Socialdemokraternes beskrivelse af, hvad der er beskæftigelsesvirkningen af det her. Når man kan komme op på så store tal som 15.000-20.000, så er det jo, fordi man tager udgangspunkt i et fiktivt oplæg, som regeringen lavede i august, og som var rædselsfuldt; lad os være enige om det. Men det, der interesserer mennesker ude i verden, er jo ikke en konstrueret beskæftigelseseffekt i forhold til et utrolig ringe udspil fra en regering. Nej, det, der interesserer ude i befolkningen, er, om arbejdsløsheden falder næste år, om der kommer mere beskæftigelse i forhold til den verden, der er den reelle, den, mennesker lever i. Og dér har vi jo fået rapporter her i de seneste dage fra både Finansministeriet og Økonomiministeriet, som siger, at arbejdsløsheden næste år vil være 295.000 – det samme i gennemsnit som i 1991 – og det synes vi er et helt utilfredsstillende resultat af en finanslovproces.

Derfor var det ærlig snak, at SF måtte sige: Det forlig er ikke godt nok. Vi satsede på et forlig. Vi har ikke forhandlet på skrømt, men et forlig kan være så ringe, at vi ikke kan støtte det.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det er helt tilfældigt, at jeg får ordet netop nu, hvor hr. Flemming Hansen har talt, men det passer jo egentlig meget godt, for hr. Flemming Hansen søger at fortsætte en debat, vi kom grundigt og godt igennem i går, og som vi har en mulighed for at komme igennem igen i morgen. Men jeg kan forstå på hr. Flemming Hansens udtalelse, at han agter at fortsætte med fremførelse af lodret urigtige virkninger af de CO₂-forslag, der bliver gennemført i morgen.

Det er uomtvisteligt, at der i hvert fald i den aktive del, der er en del af CO₂-pakken i 1992, er en merbeskæftigelse, en øget beskæftigelse. Om der i de følgende år bliver tale om vigende beskæftigelse, er det svært at spå om, men alt tyder på, at den meget, meget lille merbelastning, som CO₂-afgiften betyder for erhvervene, meget let kan modgås ved f.eks. energibesparelser. I øvrigt vil det samlede regnestykke være, at selv med CO₂-afgiften gennemført vil der være faldende afgifter og faldende skatter især på erhvervslivets område, så det er helt uden proportioner, det, hr. Flemming Hansen fører frem. Men det var i øvrigt ikke et spørgsmål, der var stillet til mig.

Det, jeg tog ordet for at gøre en bemærkning til, var hr. Svend Aukens indlæg, som jeg var lidt overrasket over og også lidt ked af, fordi jeg synes, at forhandlingernes forløb har vist, at nogle af de vanskelige relationer, der tidligere har været mellem partier her i Folketinget, og som hovedsagelig, tror jeg, skyldes, at der har været uoverensstemmelser om de årlige finanslove, er blevet ryddet af vejen med det formidabelt gode arbejde, der er udført af samtlige partier i finanslovforhandlingerne. Lytter man til hr. Svend Auken, sidste del af hans indlæg, så skulle man tro, at hr. Svend Auken demonstrerer en kraftig modstand imod det indgåede finanslovforlig. Det begriber jeg ikke. Jeg beklager det. Jeg synes ikke, det er det indtryk, jeg har af Socialdemokratiets deltagelse i forhandlingerne, at det her ikke skulle være godt nok.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Det var jo flot, når vi hørte Socialdemokrati-

[Kim Behnke]

ets formand, hr. Svend Auken, fortælle, at finanslovforliget er – og jeg citerer: »fint parlamentarisk håndværk«.

Vorherre bevares! Hvis fint parlamentarisk håndværk er, at vi stadig væk har verdens højeste skatteniveau, at staten har en samlet gæld på 560 mia. kr., at også næste år er der 30 mia. kr. i underskud, og at der er 300.000 mennesker, der er arbejdsløse, hvis det er fint parlamentarisk håndværk, så siger jeg tak til; så er jeg fortsat glad for, at hele den danske befolkning ikke er socialdemokrater, for hvordan ville det så ikke se ud?

Men hr. Svend Auken var jo også ærlig. Alt tyder på, at beskæftigelsessituationen forværres næste år. Det er altså det fine parlamentariske håndværk, som Socialdemokratiet har været med til, at man selv indrømmer, at beskæftigelsessituationen forværres næste år.

Så siger hr. Lykketoft, at man er stolt af, ja, man er ligefrem glad for, at det sted, hvor de største nettomerbevillinger finder sted, er på Kulturministeriets område. Jeg håber, hr. Lykketoft er parat til at fortælle de titusinder af pensionister, som nu enten skal til selv at betale for deres hjemmehjælp eller skal til at betale større boligydelse eller måske oven i købet er så uheldige, at de bliver ramt af begge dele – som jo altså er noget af det, Socialdemokratiet er gået med til – hvor fantastisk godt det er, at man har øget bevillingerne på Kulturministeriets område.

Jeg er ret sikker på, at hvis skuespilleren Peter Schrøder havde en kommentar til det, ville han sige: »Det er fand'me uhyggeligt, du!«

Formanden:

Selv i citater er der grænser for, hvad vi kan acceptere som parlamentarisk sprogbrug her i salen.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Lykketoft sammenlignede SF's taktik med Mao Zedongs guerillataktik. Dér vil jeg da godt lige tilføje, at det jo var en vigtig del hos Mao Zedong, at »guerillaen skal bevæge sig blandt folket, som en fisk svømmer i vandet«. Det kan jeg da sige at SF har tænkt sig fortsat at leve op til, således som vi har gjort det her, synes jeg; vi har taget udgangspunkt i, hvad vi mener er vigtigt for den almindelige befolkning.

Men det var ikke så meget det, der fik mig på talerstolen. Det var hr. Lykketofts lidt belærende betragtninger om SF. Det her var jo en øvelse, siger hr. Lykketoft, og så går hr. Lykketoft ud fra, at næste gang er SF med. Jamen det var dog et særpræget spørgsmål her i december måned 1991, om SF er med næste gang. Det kommer da an på, hvordan det ser ud næste gang.

Sig mig engang, skal den bemærkning tages som udtryk for, at vi kan gå ud fra, at Socialdemokratiet er med næste gang pr. automatik, siden hr. Lykketoft stiller spørgsmålet til os på denne skolemesteragtige måde, som om hr. Lykketoft regner med, at vi pr. definition er med? Så må man jo have som udgangspunkt, at Socialdemokratiet er med pr. automatik næste gang. Det vil jeg godt have et svar på, hr. Lykketoft. Kan vi så regne med, at Socialdemokratiet er med næste gang?

(Kort bemærkning).

Peter Brixtofte (V):

Jeg vil først over for hr. Lykketoft kvittere for en saglig tale, som helt svarer til den arbejdsindsats, hr. Lykketoft har ydet under forhandlingerne.

Det, der kalder mig op, er hr. Svend Aukens tale. Jeg fik samme indtryk som hr. Bilgrav-Nielsen: at Danmarks økonomi ikke så ret godt ud her i de kommende år. Det var nærmest en kriseøkonomi. Det gik dårligt med arbejdsløsheden, og det gik dårligt for kommunerne, for virksomhederne. Det var helt forfærdeligt.

Det er da rigtigt, at man ikke skal lave noget skønmaleri, men det er da ubestrideligt, at Danmark har overskud på betalingsbalancen, at vi har et skattetryk, som er på vej nedad, at vi har udsigt til, at beskæftigelsen bliver forbedret i løbet af en periode, og at man gør, hvad man kan, for at få arbejdsløsheden ned.

Det er ubestrideligt, at vi har en inflation, der hører til de laveste i verden. Det er ubestrideligt, at når neutrale økonomer skal sammenligne Danmark med andre lande, så står vi godt. Det er ubestrideligt. Man behøver ikke at lave skønmaleri for at kunne se, at Danmarks økonomi er på rette kurs.

Når det er sagt, så er det rigtigt, at der er store problemer. Vi er også optaget af, at virksomhederne skal kunne tjene noget mere, at

[Peter Brixtofte]

deres konkurrenceevne kan forbedres, at vi kan få beskæftigelsen i de private erhverv i gang. Alt det er vi også optaget af, og det skal vi gøre noget ved.

Det andet, der kalder mig frem, er hr. Svend Aukens åbenlyse leflen for CD. Man mærker jo hensigten og taktikken. Selv et lille barn kan få øje på det. Jeg vil bare i den anledning sige, at vi i Venstre har haft et mangeårigt godt samarbejde med CD. Vi betragter CD som et bundhæderligt liberalt, borgerligt parti. Ikke på alle punkter har partiet samme meninger som vi, men vi føler med stor glæde, at CD tilhører den liberale, borgerlige familie. Og uanset hvad hr. Svend Auken siger, så er vi overbevist herom.

Men nu skal der ikke gøres forskel, og jeg synes, at vi må takke ikke blot CD, men også Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti og Socialdemokratiet for det gode resultat, der er opnået.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Ja, det er spændende med de store linier, men hr. Lykketoft var også inde på kommunerne og på, at der skulle spares så meget dér, og at det faktisk var vores skyld. Derfor vil jeg gerne spørge hr. Lykketoft, om kommunerne ikke selv ofte er skyld i, hvem de fyrer, og hvordan de fyrer.

Men en anden ting, som jeg også må have med, er, om kommunerne måske er for små. Når vi modtager en henvendelse fra en lille kommune om, hvordan man dér har skåret ned på hjemmehjælpen og på hjælp til de syge og de svage og siger, at man overhovedet ikke kan klare de problemer, så vil jeg gerne rette det spørgsmål til Socialdemokratiet og måske også til andre: Er nogle af kommunerne for små?

En anden side af sagen, når man taler om arbejdsløshed og besparelser, er, om det så er reelle besparelser, når man fyrer hjemmehjælpen og lader staten betale understøttelsen. Burde man ikke, når vi taler besparelser i Folketinget, prøve på at se, om det er reelle besparelser, og skulle vi ikke forlange et samarbejde mellem amt, kommune og stat, sådan at det, der er camoufleret som besparelser, ikke reelt bare er en overflytning?

Jeg synes, vi går uden om problemerne. Man taler i store linier om, at vi jo skal spare, alle

skal spare, men det går ud over de svage, og ingen har ansvar for, at det går ud over de svage.

Mon ikke vi i Folketinget alligevel har et ansvar, fordi vi ikke tør gå ind i det egentlige problem? Det vil jeg gerne spørge Socialdemokratiet om.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Der er stillet ganske mange spørgsmål til mig. Jeg skal prøve at besvare dem.

Hr. Flemming Hansen synes jeg at hr. Bilgrav-Nielsen på en udmærket måde har svaret. Det er efter min opfattelse noget forbiestret sludder, der siges om beskæftigelsesvirkningerne af CO₂-forslaget, men det er, fordi man ikke vil forstå den dynamik og den nødvendighed af dynamik i retning af omstilling til mere energibesparende produktionsformer m.v., som er en følge af en sådan afgiftslovgivning, og som er målsætningen med en sådan afgiftslovgivning. Det er det, man ikke vil forstå, og derfor laver man nogle regnestykker på et fuldstændig fejlagtigt grundlag, hvor man forudsætter, at der ikke er nogen, der reagerer på de signaler, som vi sender fra Folketingets side ved at vedtage en sådan afgiftslovgivning. Men diskussionen har jo fået rigelig plads både før og efter denne debat, så derfor vil jeg ikke bruge mere tid på det nu.

Men så vil jeg sige til SF's indlæg, at jeg kan ikke frigøre mig fra den følelse, at hvis det nu af en eller anden grund havde været sådan, at det var lykkedes at holde Socialdemokratiet uden for disse forhandlinger, så ville vi her i dag have hørt SF tale om et resultat af nogenlunde det samme indhold som en meget, meget stor sejr for SF. Hvis det havde været SF, der havde siddet ved bordet til sidst, og Socialdemokratiet der var gået ud, så havde præsentationen såmænd nok været den, at det var en meget, meget stor sejr, man dér havde fået. Sådan kunne jeg forestille mig det kunne gå.

Jeg kan ikke rigtig komme fri af den følelse, fordi jeg egentlig har haft indtryk af undervejs – uden på nogen måde at ville referere fra forhandlingerne – at hr. Jes Lundes sindsstemning var, at der var opnået nogle ganske udmærkede delresultater hele vejen igennem ved et godt samspil i øvrigt, så længe SF var med mellem Socialdemokratiet og andre partier.

[Lykketoft]

Og når jeg håbede, at det her var en øvelse, og at det næste gang ville blive et fuldført eksperiment, at SF deltog i at tage medansvar for store dele af dansk politik, så er det, fordi jeg tror, det ville være en tilgang for synspunkter, som Socialdemokratiet og SF er fælles om, hvis SF ikke bare var med undervejs, men også helt frem til målet.

Derfor ønsket og håbet om, at det alligevel har været en god øvelse; og så tager vi taktikken her i dag med og den kritik, som vi selvfølgelig skal have fra SF. Sådan er rollefordelingen, sådan har SF valgt at rollefordelingen er. Men jeg tager det ikke særlig alvorligt med den kritik, sådan som forløbet har været.

Så vil jeg gerne til allersidst sige til fru Inger Stilling Pedersen, at jeg synes, det var et fantastisk centralt synspunkt, fru Inger Stilling Pedersen præsenterede – fuldstændig det samme synspunkt i øvrigt, som Socialdemokratiet har på hele debatten om aktivering. Vi må se at få banket hul på den gammeldags kassetænkning, hvor vi på den ene side lader, som om det er en besparelse for en kommune at fyre en hjemmehjælper, og derefter lader staten udbetale den samme person næsten det samme beløb over a-kasse-systemet eller bistandssystemet med udtrykkelig forpligtigelse til ikke at lave noget.

Det er det mønster, vi skal have brudt ned. Det er det, som er den politiske hovedopgave for os alle sammen i det nye år.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg er glad for hr. Bilgrav-Nielsens spørgsmål til mig, for det illustrerer, at jeg ikke kan have udtrykt mig særlig klart, siden hr. Bilgrav-Nielsen så fuldstændigt har kunnet misforstå mit indlæg.

I mit indlæg udtrykte jeg stor glæde over det opnåede resultat og fremhævede, at det for os var vigtigt at have fået de sociale pletter væk, fået underskuddet ned og fået en bedre beskæftigelsesprofil end det, der oprindeligt lå. Det var vores tre mål for forhandlingerne, og jeg synes, vi har nået et godt resultat. Jeg tror også, det er med til at give en politisk stabilitet, som er god.

Jeg fremhævede i den forbindelse, at man havde fulgt den idé, vi i øvrigt lancerede på Socialdemokratiets sommergruppemøde, nem-

lig at alle partier skulle være med i forhandlingerne – at man ikke skulle lave et udskilningsløb. Jeg tror, at den forhandlingsform har givet et bedre resultat, end man ellers ville have opnået. Og så brugte jeg endelig det udtryk – en kompliment, som jeg havde håbet i hvert fald havde gjort et fordelagtigt indtryk på hr. Bilgrav-Nielsen – at der var udvist betydeligt parlamentarisk håndværk i forbindelse med arbejdet.

Men når alt det pæne er sagt, kommer vi jo ikke uden om – uden at bruge store ord som, at alt går skidt eller krise eller noget andet – at der er meget tunge problemer i det danske samfund, som familierne oplever, som virksomhederne oplever, som kommunerne oplever. Hver dag rummer sin triste nyhed om tab af nye arbejdspladser. Jeg advarede mod den afstand mellem det rosenrøde billede, man tegner på den ene side af dansk økonomi i alle de officielle taler – senest hørte vi jo Venstres ordfører komme med et sådant skønmaleri – og så på den anden side den virkelighed, folk lever i. Der sagde jeg, at for Socialdemokratiet var det afgørende i foråret at gøre kampen mod arbejdsløsheden til et hovedtema sammen med andre partier.

Hvis jeg endelig skal gøre en parlamentarisk bemærkning, så er det, at vi jo i øjeblikket ser ganske mange flertal om ganske mange sager. Og hr. Bilgrav-Nielsen skal lægge mærke til, at Socialdemokratiet indgår i alle disse flertal, nogle gange sammen med regeringspartierne, nogle gange med hr. Bilgrav-Nielsens parti og andre partier uden om regeringen. I alle tilfælde prøver Socialdemokratiet at formidle det bredeste tænkelige samarbejde. Det var selvfølgelig noget, vi gik til valg på sidste gang, og som jeg synes er lykkedes godt; og det er også i den relation, at min bemærkning – ikke generelt om forholdet mellem Centrum-Demokraterne og Socialdemokratiet, men konkret om hvad der er sket under finanslovforhandlingerne – skal ses.

Der var en klar forståelse os imellem ved førstebehandlingen om, at de sociale forringelser skulle ud af finanslovsforslaget. Den forståelse har holdt fra start til mål, men deri ligger jo ikke, at der nu er dannet en ny alliance i dansk politik eller noget som helst af den art, som Venstres ordfører her nævnte. Og hvis man endelig skal tale om at lefle, så er der vist

[Svend Auken]

ingen, der kan konkurrere med hr. Peter Brixtofte.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Det er i forlængelse af hr. Svend Aukens indlæg. Jeg vil spørge lidt til den parlamentariske vurdering. Vi har jo i nogle år oplevet, hvordan Socialdemokratiet ikke har villet stemme for finansloven; man har enten undladt at stemme eller stemt imod. Nu oplever vi det glædelige, at Socialdemokratiet også stemmer for, og dermed er der et meget bredt flertal i Folketinget, der står bag finansloven. Er det så en ny epoke, der bliver indvarslet, en epoke, hvor Socialdemokratiet vender tilbage til sin gamle tradition, at man stemmer for og imod under ændringsforslagene, men så ender man med at tage et medansvar for den samlede finanslov? Det kan være derved, at man har indgået et forlig, men det kunne jo også ske, at der en anden gang ikke blev indgået et så omfattende forlig.

Jeg synes, det vil være interessant, om vi i de kommende år kan regne med, at der er et bredt folketingsflertal bag årets endelige finanslov; så må vi se, om Fremskridtspartiet og SF fortsat vil køre en form for demonstrationspolitik vedrørende finansloven. Er det det, der er sket? For så synes jeg, der er sket noget principielt nyt og spændende. Det vil jeg være interesseret i at høre om.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Lykketoft var tæt på at referere fra forhandlingerne, at min sindsstemning havde været, at der var opnået gode delresultater. Jamen det vil jeg da gerne bekræfte; det mener jeg også der er. Vi har haft et meget godt samarbejde med både Socialdemokratiet, CD og De Radikale – Kristeligt Folkeparti på andre punkter – som har gjort, at der er kommet mange gode delresultater ind i denne finanslov. Så vi føler ikke i SF, at det er en finanslov, vi ikke har haft indflydelse på. Vi synes bestemt, vi har haft indflydelse; det vil jeg gerne kvittere for.

Men ikke nok. Selv om man har haft indflydelse, så kan man jo godt stå i den situation, at man må sige, at det samlede resultat ikke er

godt nok. Og det er så det, Socialdemokratiet åbenbart ikke kan lide at høre.

Hr. Lykketoft siger så, at han ikke tager kritikken så alvorligt. Det er der jo ikke noget at gøre ved. Jeg tror faktisk, at de langtidsledige tager det temmelig alvorligt, at de skal miste i titusindvis af kroner. Jeg tror også, at de ledige i det hele taget tager det alvorligt, at prognoserne siger, at arbejdsløsheden næste år vil være lige så stor som i år med det finanslovforlig, der er indgået. Det synes jeg er uacceptabelt.

Og når hr. Peter Brixtofte siger, at man gør, hvad man kan, for at nedbringe arbejdsløsheden, så er det jo simpelt hen ikke rigtigt. Man gør, hvad man vil – det er sagen. Både Socialdemokratiet og SF har jo fremlagt planer, der viste, hvordan vi kunne nedbringe arbejdsløsheden med 50.000 næste år. Det er planer, hvis saglige grundlag ikke er blevet anfægtet; det har kun været et spørgsmål om politisk vilje, og den politiske vilje på regeringssiden er ikke til at gøre den store indsats mod arbejdsløsheden. Det synes vi er ret så forfærdeligt, men hr. Peter Brixtofte skal ikke slippe af sted med at sige, at man gør, hvad man kan. Overhovedet ikke! Man gør lige nøjagtig kun, hvad man vil. For man kan til enhver tid finde os i oppositionen til et sagligt og konstruktivt arbejde for at nedbringe arbejdsløsheden langt mere end det, der er lagt i det her finanslovforlig. Og det kan let lade sig gøre.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det kan da godt være, at man gør, hvad man kan, men så må man bare konstatere, at det ikke er godt nok.

Det, man til gengæld kan konstatere med dette års finanslov, er, at alle bryster sig over, at der nu er blevet enighed imellem seks partier, at man har opnået det brede samarbejde. Hvad det så skal bruges til fremover, er der jo ikke rigtig nogen der ved. Men jeg synes godt, at man i fuld fordragelighed kan konstatere, at partierne i og for sig er enige om, at det er noget skidt, man har lavet. Det er noget makværk, men vi var enige. Er det ikke sådan, det er?

Er det ikke bare en skindebat, når hr. Svend Auken står her og fortæller, at der er mange dårligdomme i finansloven, som han nu selv vil stemme for? Er det ikke bare en skindebat,

[Pia Kjærsgaard]

når hr. Peter Brixtofte, som gerne skulle stå for det modsatte, faktisk kommer op og siger det samme?

Man må stadig væk konstatere, at der i hvert tilfælde indtil videre er omkring 30 mia. kr. i underskud på næste års budget. Man må stadig væk konstatere, at der ikke er nogen reelle personskattelettelser i udsigt for den hårdt plagede befolkning. Jeg kan huske, at vores statsminister for et par år siden sagde: Det er ufatteligt, at det går godt. (*Munterhed*). Må jeg tillade mig at omskrive sætningen og sige, at det er ufatteligt, at det kan blive ved med at gå godt.

Var det ikke sådan, statsministeren sagde? Jeg tror i hvert fald, det var det, han mente, for det er i hvert fald den opfattelse, der burde stå højt over denne talerstol i dag.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg stillede et ganske klart spørgsmål til hr. Lykketoft og fik et svar, der bedst kan sammenlignes med det, der kom fra oraklet i Delfi. Og ligesom man gjorde dengang, må jeg vel fortolke det svar, hr. Lykketoft kom med.

Jeg må fortolke det derhen, at trods alt også hr. Lykketoft og Socialdemokratiet mener, at når man tager stilling til en finanslov, så er det ud fra indholdet, ud fra det saglige indhold. Og at Socialdemokratiet ikke har tænkt sig at vende tilbage til en eller anden tradition, der skulle have været engang med, at man pr. definition stemmer for finansloven. Jeg synes, det er mærkværdigt, hvis man tænker på den måde her i Folketinget. Naturligvis må man da tage stilling ud fra forslagernes indhold, og det har vi gjort i denne sag.

Som hr. Jes Lunde sagde, har vi været tilfredse med, at vi kunne medvirke til at trække en række sorte pletter ud, men vores vurdering er stadig, at det ikke er godt nok, og det sagde vi også, før vi gik ind i forhandlingerne. Er den vurdering ikke meget fair og reel? Er det ikke i orden, at vi stemmer imod, men at vi naturligvis anerkender, at der er taget nogle grimme ting ud? Det synes jeg.

Så vil jeg godt til sidst komme med et par mere principielle betragtninger til Socialdemokratiet. Hr. Svend Auken var meget inde på, at der stadig væk er en afgrund mellem virkeligheden og det skønmaleri, regeringen fremviser,

og hr. Svend Auken nævnte kommunernes håbløse økonomiske situation, mangelen på plejehjemspladser osv. som konkrete eksempler. Men jeg vil godt lige gøre opmærksom på, at som vi forstod debatten i går, ligger der i denne finanslovaftale, at Socialdemokratiet har fraskrevet sig muligheden for at foretage forbedringer i 1992, også når det gælder kommunerne, uden først at spørge regeringen. Det var vores helt klare opfattelse, at der ligger en reel musefældeklauseul i aftalen – ikke skriftligt formuleret, men politisk reel – at Socialdemokratiet har indgået en gentleman-agreement om, at man kun kan vedtage nye udgifter, forudsat at man har clearet det af med regeringen.

Formanden:

Man er faktisk nødt til på talerstolen en gang imellem at se til højre, og det gælder alle medlemmer.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Hvis der skulle være et enkelt medlem til stede, som ikke husker præcist, hvad der blev sagt ved førstebehandlingen af finanslovsforslaget, vil jeg bare kort minde om, at også ved den lejlighed markerede Det Radikale Venstre en klar afstandtagen fra fortsatte sociale nedskæringer efter de kendte metoder. Vi mener ikke, det er brugbart længere, vi mener, at nu skal der strukturændringer til, og derfor er der ingen grund til at glemme Det Radikale Venstre, når man taler om, hvilke partier der ønskede at fjerne disse sociale nedskæringer fra finansloven.

Men i øvrigt vil jeg gerne i denne omgang give et afsluttende svar på hr. Svend Aukens seneste bemærkning, som i øvrigt var udmærket. Den koncentrerede sig om første halvdel af indholdet af hr. Svend Aukens første indlæg, og den var helt i overensstemmelse med den opfattelse, som Det Radikale Venstre og de øvrige forhandlingspartnere har. Det var den sidste del af hr. Svend Aukens første indlæg, der var noget i vejen med, men det blev der også repareret på, så det er godt nok.

Jeg vil bare konstatere, at den enighed, vi har opnået om finansloven, betyder, at der er lagt nogle rammer for det næste år, og det er mit ønske, at vi kan arbejde i fællesskab inden for disse rammer. Jeg synes, det er værdifuldt

[Bilgrav-Nielsen]

og af stor politisk betydning, at der er så bred opbakning bag næste års finanslov, for det betyder jo, at der også bør kunne blive en meget bred enighed om de beslutninger, der skal gennemføres i løbet af året. Det er lige præcis det, der bliver afgørende for, om vi kan få has på de restproblemer, vi har i det danske velfærdssamfund. Nogle af dem er ganske store, det har hr. Svend Auken ret i, men netop derfor synes jeg, at der virkelig skal ydes en politisk indsats.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

I forlængelse af hr. Bilgrav-Nielsens indlæg, hvor hr. Bilgrav-Nielsen fremhæver, at Det Radikale Venstre sagde nej til de sociale besparelser, kan jeg kun bekræfte, at det gjorde vi.

Jeg vil også godt sige, at vi naturligvis ikke skal blande os i, at Socialdemokratiets handlekraft er deponeret hos CD – det er jo fint for os – men af historiske grunde og af hensyn til Socialdemokratiet vil jeg også fremhæve, at Det Radikale Venstre faktisk også sagde nej til dagpengebesparelserne og ikke stillede forslag om kompenserende besparelser i stil med det, der blev gennemført på ATB-området. Vi er nemlig ikke tilhængere af den type kortsigtede besparelser, men til gengæld ønsker vi naturligvis at finde frem til nogle principper for en dagpengereform, som giver arbejdsmarkedets parter større ansvar end i dag. Jeg taler ikke om nedskæringer af ydelserne, det ligger der overhovedet ikke i det, kun at vi gerne ser den helt nødvendige strukturreform gennemført.

Med andre ord: Hvis Socialdemokratiet havde accepteret at gå ind i drøftelser om en dagpengestrukturreform, var de arbejdsløse sluppet for nedskæringerne på ATB-ordningen. Dette er jo også en del af sandheden.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg vil kun sige, at fru Lone Dybkjærs måde at se verden på i bakspejlet svarer ikke ganske til mine oplevelser under forhandlingsforløbet. Men det er lige meget, det vil bare føre for vidt, hvis vi skal til at rippe op i det.

Jeg vil nøjes med at kommentere de radikale indlæg og sige, at jeg synes, der har været et meget tilfredsstillende samspil, som jeg også

sagde i mit indlæg før. På en lang række enkeltpunkter har vi ved fælles anstrengelser, også sammen med andre partier, opnået resultater under finanslovforhandlingerne, og jeg fremhævede bl.a. udtrykkeligt efterlønsområdet og kulturområdet.

Hr. Bilgrav-Nielsen havde en generel opfattelse af, at vi inden for finanslovens rammer skal forsøge at inddrage så mange som muligt i arbejdet på at skabe yderligere initiativer, der kan styrke beskæftigelsen og i øvrigt dreje udviklingen i den rigtige retning. Her må vi jo nok sige, at nogle gange kan det vise sig nødvendigt – og det ved hr. Bilgrav-Nielsen og jeg jo bedre end mange andre – at et flertal går lidt forud for regeringen og udstikker nogle retningslinjer. Det kan bestemt blive nødvendigt, også i det nye år.

Til spørgsmålet om Socialdemokratiets holdning til at stå bag finanslove, som hr. Kofod-Svendsen rejste, har jeg kun én bemærkning: Det har altid været vores ambition at være med og få størst mulig indflydelse på de årlige finanslove. Og hvis holdningen hos midterpartierne, herunder Kristeligt Folkeparti, har ændret sig varigt, så vi kan fortsætte det nyttige samspil, vi har haft under dette års finanslovforhandlinger, er der for mig ingen som helst tvivl om, at det mønster kan fortsætte.

Men det er selvfølgelig også en forudsætning – og det kan samtidig være begyndelsen til et svar til Socialistisk Folkeparti – at man må gøre sin holdning op, tage stilling til, om man vil drive politik i et Folketing med såkaldt borgerligt flertal. Det gjorde Socialdemokratiet op allerede i 1915, så vidt jeg husker. Det ville vi gerne, vi mente, det var nødvendigt, også når vi ikke havde flertal alene eller kunne bygge på et flertal til venstre i salen.

Som jeg sagde indledningsvis, afspejler dette års finanslovaftale meget nøje flertalsforholdene her i Folketinget, og heldigvis ses nuancerne i flertalsforholdene langt bedre end i de umiddelbart foregående års finanslove. Og derfor får SF jo i virkeligheden svært ved at bevare pessimismen. SF kendte jo sammensætningen af Folketinget allerede i august, da man ytrede interesse for at gå ind og være med i et finanslovforlig. SF vidste udmærket godt allerede i august, at et resultat som det, vi står med i dag, nok var det bedst opnåelige, og derfor er der et vist element af forstillelse i SF's påstand

[Lykketoft]

om, at det ikke er godt nok. Jo, det er så godt, som det kunne blive.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Det Radikale Venstre lægger en hel del vægt på, at de også ønskede de sociale besparelser taget ud, og det hilser jeg velkommen, jeg synes, at det er godt, at De Radikale lægger vægt på det standpunkt. Men vi kan jo også konstatere ud fra de socialdemokratiske reaktioner, at det radikale standpunkt i hvert fald ikke har været synligt nok for omverdenen. Det synes jeg er synd, for jeg vil faktisk gerne være med til at give Det Radikale Venstre et bedre ståsted på det område.

Derfor synes jeg, det er relevant at spørge Det Radikale Venstre, hvordan de forholder sig til sagerne, når vi skal i gang med at forhandle finansloven for 1993. Jeg er sikker på, at hvis Det Radikale Venstre kan sige under debatten i dag, at det også vil være deres indstilling i 1993, at der ikke skal skæres i arbejdsløshedsdagpenge, i bistandshjælp, i SU osv., vil den melding nå ud til befolkningen via medierne, og så vil Det Radikale Venstre få den position, som de åbenbart nu ønsker at have på området, og som jeg længe har håbet at Det Radikale Venstre ville indtage. Så jeg håber, at Det Radikale Venstre vil benytte lejligheden til at svare klart ja til dette spørgsmål.

Må jeg så sige til sidst til hr. Lykketoft, at det er åbenbart svært for Socialdemokratiet at forestille sig, at et forlig kan blive for dårligt. Men sådan kan det gå en gang imellem, og det betyder ikke, at SF ikke vil arbejde i et borgerligt domineret Folketing, overhovedet ikke. SF har været med i masser af forlig, og det ved hr. Lykketoft udmærket. Vi har indgået nogle forlig sammen med Socialdemokratiet, vi har såmænd også været med i nogle forlig uden om Socialdemokratiet, og det blev Socialdemokratiet jo vældig fornærmet over. Men det er da udtryk for, at SF sagtens kan arbejde i dette Folketing og også vil fortsætte med det.

Men vi er jo nødt til at vurdere fra sag til sag, om de opnåede resultater er gode nok, og det synes vi ikke i dette tilfælde. Vi synes ikke, man kan sige, at de sorte pletter er væk, når man skærer ned over for de langtidslidende. Vi synes ikke, man kan sige, at der gøres en masse for beskæftigelsen, når arbejdsløsheden bliver lige så stor til næste år, som den har været i år.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Ligesom hr. Jes Lunde synes jeg også, at det på en måde var positivt, at De Radikale meldte ud, som de gjorde nu med hensyn til jobtilbudsordningen. Men så vil jeg også godt sige, at det er jo ærlig talt lidt forstemmende, når der her i allersidste sekund fremkommer meldinger, som går stik imod det, vi skal vedtage senere på dagen.

I går sagde fru Mimi Jakobsen, at CD i virkeligheden ikke brød sig særlig meget om nedskæringerne på jobtilbudsområdet, men at man var nødt til at sluge dem. Nu kan jeg forstå, at De Radikale heller ikke bryder sig om dem, men så fatter jeg ikke, at det var nødvendigt at sluge den besparelse. Jeg synes, det er lidt forstemmende, især for de arbejdsløse, som det går ud over. Det er en meget ubehagelig nedskæring. Der er i virkeligheden tale om, at man borteroderer ATB-ordningen for en lang række mennesker, at man skal arbejde i jobtilbud på ringere vilkår end dem, som normalt er gældende på arbejdsmarkedet, og det var jo faktisk ikke meningen med jobtilbudsordningen. Derfor synes jeg, det er lidt sørgeligt.

Men hvis man skal se noget positivt i det, må det være, at der i virkeligheden ikke er flertal for denne nedskæring, og lad os så håbe, at vi kan rette op på denne skævhed enten i løbet af 1992 eller i forbindelse med finanslovforhandlingerne for 1993.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Fru Marianne Jelved vil senere sig noget til hr. Jes Lunde, så her skal jeg kun sige til hr. Holger K. Nielsen og hr. Lykketoft, at det er faktisk ikke en nyhed. Vi havde sagt nej til dagpengebesparelserne, mod at vi til gengæld fik vedtaget nogle principper for en strukturreform på dagpengeområdet, som ikke indebar nedskæringer, men gav arbejdsmarkedets parter et større ansvar.

At hr. Lykketoft ikke kan huske det, synes jeg er beklageligt. Der er ingen tvivl om udsagnet, vi har hele tiden sagt det, men under forhandlingsforløbet måtte vi konstatere, at der kun var flertal for et udredningsarbejde, ikke for at få vedtaget nogle principper. Så havde vi

[Lone Dybkjær]

jo ikke noget at gøre, når der var manifesteret et sådant flertal, og så kørte finanslovforhandlingerne videre på den måde, som de nu engang skal. Det Radikale Venstre havde sagt nej til bevidstløse besparelser på dagpengeområdet mod til gengæld at få vedtaget nogle principper for en strukturreform. Vi mener nemlig, det er afgørende nødvendigt, at vi får en reform på området.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil sige til hr. Lykketoft, at også de foregående år ønskede vi, at Socialdemokratiet havde taget et medansvar for finansloven, og det ønsker vi også for de kommende år.

Med hensyn til den debat, der har været om besparelser og strukturændringer, er det helt afgørende, at der sker nogle strukturændringer i vort samfund. Det at sætte ind med en grønt-høstermetode, så vi laver nogle generelle besparelser på de og de procentsatser, tror vi ikke på og er ikke enige i.

Men vi vil altså gerne gennemføre nogle strukturændringer, og vi er blandt dem, der beklager, at vi ikke fik truffet nogen principper om en anden finansiering på dagpengeområdet. Det havde vi gerne set i forbindelse med dette års finanslov, men det var der ikke flertal for. Nu får vi et udredningsarbejde, og vi håber meget, at det ikke blot bliver ved en ny betænkning, men at vi i forbindelse med næste års finanslov kan vedtage nogle nye og rigtige principper, hvor arbejdsmarkedets parter får et betydelig større ansvar for finansieringen. Vi tror, det vil få mange positive effekter, og det er den type strukturændringer, vi vil være optaget af i det kommende år.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil gerne svare på hr. Jes Lundes konkrete spørgsmål om Det Radikale Venstres forhold til de sociale besparelser, da det var mig, der deltog i forhandlingerne med regeringen, inden de egentlige finanslovforhandlinger gik i gang.

Hr. Jes Lunde husker åbenbart ikke, at vi har fremsat den melding, men jeg skal minde om, at jeg advarede regeringen mod at fremsætte lovforslag af den karakter, som senere

blev fremsat. Senere på dagen frarådede jeg regeringen at gøre det, fordi jeg vidste, at det ville være ubehageligt og nytteløst, og at vi i øvrigt ville ikke medvirke til det. Der fremgik i øvrigt også af pressens kommentarer på det tidspunkt. Det er godt nok snart nogle måneder siden, men alligevel.

Så spørger hr. Jes Lunde om vores holdning i 1993. Den vil være nøjagtig som i dag: Det er perspektivløst, udsigtsløst, ligegyldigt, hvis man skærer på den måde i de sociale systemer. Det, vi ønsker, er systemændringer, strukturreformer, som løser nogle af velfærdssamfundets fundamentale problemer, så vi kan bevare et godt samfund, som også gør noget for dem, der er virkelig svage og virkelig har behov for hjælp.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg har faktisk været glad for den sidste runde af korte bemærkninger, idet den jo har afsløret en række positive ting.

Ved førstebehandlingen af finansloven tegnede der sig et flertal med regeringens tanker om nedskæringer over for de arbejdsløse – navnlig de langtidsledige – nedskæringer på sundhedsområdet osv. Her ved tredjebehandlingen er dette flertal endnu mere solidt forankret, end jeg fik indtryk af under førstebehandlingen, og jeg vil gerne sige alle de radikale talere og lederen for Kristeligt Folkeparti tak for, at der nu tegner sig et meget klart flertal.

Jeg er lidt overrasket over, at man kun vil være imod bevidstløse nedskæringer, hvis man til gengæld kan få nogle principielle indrømmelser på et andet punkt. Hvis jeg bliver konfronteret med en bevidstløs nedskæring, behøver jeg ingen argumenter eller indrømmelser for at stemme den ned, så synes jeg bare, man skal gøre det.

Med hensyn til disse strukturreformer, som man taler så meget om, tror jeg, at man skal sondre mellem administrative strukturreformer og egentlige strukturreformer i samfundet. Det kan være rigtigt at overveje administrative strukturreformer, men jeg har desværre ofte det indtryk, at vi gennemfører dem, bare fordi der skal ske et eller andet, uden at vi er sikre på, det faktisk fører til et bedre resultat. Alt for ofte har vi prøvet at løse grundlæggende sam-

[Svend Auken]

fundsproblemer gennem administrative reformer. Vi er skeptiske i Socialdemokratiet over for det, men vi har sagt ja til at undersøge det, fordi vi synes, en undersøgelse kan føre til noget godt.

Ud over denne klare holdning hos et meget bredt flertal i Folketinget mod sociale nedskæringer glæder jeg mig over den gode samarbejdstone imellem partierne. Jeg hørte godt, at fru Lone Dybkjær brugte udtrykket sådan lidt humoristisk – eller det var måske hånligt ment – at Socialdemokratiet havde deponeret sin handlefrihed hos Centrum-Demokraterne. Det er selvfølgelig meningsløst, og det modsatte er også en meningsløs påstand. Lad os dog glæde os over, at der er et godt og solidt samarbejde på tværs af de klassiske skel, mellem Socialdemokratiet og Centrum-Demokraterne, mellem Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, mellem Socialdemokratiet og Kristeligt Folkeparti, og at der faktisk, som det fremgår af det, der er blevet sagt, aldrig har været en så tæt forbindelse mellem Socialistisk Folkeparti og Socialdemokratiet som i øjeblikket.

Det er jo også den parlamentariske situation, der gør, at det er muligt at få de herrer og damer på regeringsbænkene i tale, det er jo den, der giver muligheder for samarbejde i dansk politik. Når det er mislykkedes de andre år, skyldtes det, at regeringen havde succes med sin strategi om at holde Socialdemokratiet uden for indflydelse. Den strategi er i dag brudt ved fælles hjælp og fælles anstrengelser. Det har foreløbig givet et godt resultat, og det lover godt for fremtiden.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Hr. Holger K. Nielsen kan ikke forstå, at der er nogen, der skal sluge noget i en forhandling. Det forstår jeg til gengæld godt at hr. Holger K. Nielsen ikke kan forstå, for vi har oplevet i forhandlingerne om finansloven, at SF er en solid og loyal samarbejdspartner, så længe det drejer sig om de positive ting. Nu skal vi huske den og den bevilling, og nu skal vi have iværksat et forhåbentlig godt samarbejde i januar 1992 om beskæftigelsen, og jeg er da glad for, at SF vil være med til at drøfte initiativer for beskæftigelsen i januar 1992.

Men det er alle godterne, man vil have med, og vi andre, der har deltaget i de forhandlinger

og alle mulige andre forhandlinger, ved udmærket, at det summer sig op undervejs, og på et eller andet tidspunkt skal regningen betales. Og så smuttede SF, for så stod man enten og flagrede med en besparelse på forsvaret, som man var alene om, og som ikke et øje ellers ville stemme for, eller nogle mærkværdige beregninger af, hvordan man kunne spare på dagpengene – noget, der i øvrigt slet ikke indgik i finansloven på en sådan måde, at det kunne komme i anvendelse. Her har vi SF i en nøddeskal.

Og jeg vil gerne fremhæve, selv om jeg også sagde det i går, at SF står med sine små, hvide, fine fingre uden hæfteplastre. Det skal ikke koste noget, det skal ikke gøre ondt nogen steder, man skal endelig ikke give noget. Man skal tage til sig, og så kan man jo bare gå, når man har sat sine fingeraftryk. Jeg under gerne SF de fingeraftryk, der er flere fremragende forslag, som vi alle er gået ind for. Men man kan ikke bare komme og håne hverken Socialdemokratiet – det skal de nok selv tage sig af – eller os andre for at sluge noget i en forhandling.

Om besparelsen på jobtilbudsordningen sagde jeg i går, at den er der vist ingen af os der er glade for. Nej, for der er ingen af os, der i virkeligheden bryder sig om at tage noget fra nogen, og der er såmænd ingen af os, der har været misundelige på de mennesker, der kunne få en lidt højere levestandard i de sølle 7 måneder, de var i jobtilbud. Men ved at tage den besparelse undgik vi at ramme de lavtlønnede og forringe dagpengesatserne, og samtidig tog vi afstand fra regeringens grundlæggende holdning om, at hvis man tog penge fra de langtidsledige, kunne de jo bare gå ud og tage sig et job, så nemt er det nemlig ikke efter vores opfattelse. Og det burde SF også have ladet indgå i betragtningen.

Formanden:

Hr. Lykketoft en kort bemærkning – ja, der er nogle flere korte bemærkninger, men vi skal også videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg synes, det er meget positivt og borger for, at det også skulle være muligt i kommende år at finde frem til meget brede flertal omkring finansloven, at midterpartierne udsender kla-

[Lykketoft]

rere og klarere signaler på to meget vigtige punkter, som vi både har kunnet konstatere under forhandlingsforløbet og i debatten i dag.

For det første er der nu en meget klart markeret enighed om, at generelle nedskæringer på overførselsindkomsterne »bare for at spare« ikke er nogen fornuftig måde, ikke nogen rimelig måde at gribe tingene an på. Og ligesom hr. Svend Auken har jeg kun det ene problem med fru Lone Dybkjærs strategi, at jeg aldrig har forstået den form for pression mod Socialdemokratiet for at gå ind på præcis fru Lone Dybkjærs udgave af en dagpengereform: Hvis ikke vi ville det, måtte de ledige sandelig bøde for det, så måtte der alligevel gennemføres nogle af disse generelle nedskæringer. Sådan forstod jeg fru Lone Dybkjær, sådan har jeg også hørt det tidligere, og det kunne jeg ikke rigtig lide.

Men det er jo lige meget. Vi er ikke kommet i den situation. Vi behøver ikke at strides mere om, hvorfor vi ikke er kommet i den, det afgørende og det positive er, at i dag er der meget udtrykkelig markeret fra et solidt flertal, at man ikke vil have disse bedøvende, mekaniske nedskæringer over for folk på overførselsindkomster.

Det andet punkt – som fru Inger Stilling Pedersen i virkeligheden bragte ind i debatten på en meget positiv måde – er, at holdningen til den offentlige sektor er ved at ændre sig. Vi har i fællesskab bevæget os hen til nogle meget bredt funderede synspunkter her i Folketinget om nødvendig omstilling og fornyelse af den offentlige sektor, men vi er også ved at bevæge os væk fra den nuværende regerings meget markante holdning, nemlig at den eneste fornuftige løsning på dansk økonomis langsigtede balanceproblemer var at reducere antallet af offentligt ansatte.

Fru Inger Stilling Pedersen sagde noget meget centralt i sit indlæg, nemlig at når der er udsigt til adskillige hundredtusinde ledige også nogle år frem, er det meningsløst at fyre mennesker, der gør et nyttigt stykke arbejde på ældre- og børnepasningsområdet, unnlade at oprette stillinger, der afhjælper behovet på de områder, og til gengæld skubbe de mennesker over i arbejdsløhedskøen, hvor der i forvejen er alt for mange. Det holdningsskifte, som hermed markeres, er også meget afgørende for, at Socialdemokratiet kan være med, og for, at vi

kan tro på, at den forhandling, der kommer til januar 1992 om aktivering, virkelig fører til en kursændring i forholdet til den offentlige sektors nødvendige service.

Formanden:

Jeg har endnu 4 anmodninger om korte bemærkninger. Må jeg henstille til overvejelse, om vi skal tage hele finanslovdebatten her på de korte bemærkninger, eller om vi også skal høre nogle af de øvrige ordførere.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil gerne sige til fru Mimi Jakobsen: SF nyder ikke at have rene hænder, overhovedet ikke. Vi vil faktisk hellere have hænderne dybt begravet i møget, hvis der kan komme noget ordentligt ud af det; det er derfor, vi er her. Vi er her ikke for at lave demonstrationspolitik, vi er her for at skaffe resultater.

Vi har også oplevet i finanslovforhandlingerne, at det er lykkedes for os langt hen ad vejen at opnå nogle resultater, men desværre nåede vi ikke det endelige og store resultat, som var godt nok til, at vi kunne støtte et samlet forlig. Jeg er ked af, at det endte sådan, jeg havde ønsket i hele processen, at det havde endt med et samlet forlig, som havde været godt nok.

Men så siger fru Mimi Jakobsen, at hun kan ikke lide besparelsen for de langtidsledige, men det er jo nødvendigt at sluge noget i en forhandling. Ja, det er sandt nok, det er det tit. Det har SF også været villig til. Da vi lavede forliget om overførselsindkomster i sin tid, fjernede vi dyrtidsreguleringen for pensionisterne. Det tror jeg ikke der var nogen der råbte hurra for dengang, men det har jo vist sig senere, at det var godt nok for dem, at de kom til at følge lønudviklingen. Men dengang, vi gjorde det, blev det betragtet som et problem. Og tilsvarende i andre forlig: Det er klart, man kan være nødt til at give køb på noget.

Men jeg synes, det er udtryk for ren masochisme, hvis man har den forhåndsindstilling, at det er flertallet, der skal give en masse, at et markeret flertal mod sociale nedskæringer her i Folketinget, som i dag er blevet endnu bredere, skal betale regeringen med en nedskæring over for de langtidsledige for at undgå de øvrige sociale nedskæringer. Det var den logik, fru

[Jes Lunde]

Mimi Jakobsen lagde for dagen heroppe, men det kan jo ikke være rigtigt. Når et så bredt markeret flertal her i Folketinget som S, SF, CD og nu også De Radikale og Kristeligt Folkeparti ikke ønsker disse sociale nedskæringer, kan der ikke være nogen grund til at give den regering noget som helst på det område. Vi har en mindretalsregering, som selv har valgt at blive siddende. Den kan bare gå, vi har ikke bedt den om at blive siddende. Når et så bredt flertal ikke ønsker de sociale nedskæringer, kan jeg ikke se nogen grund til, at vi skal give regeringen en sådan luns for den gode stemnings skyld. Det sker trods alt på bekostning af vore medmennesker.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Ligesom hr. Jes Lunde kan jeg også godt lide at begrave fingrene i noget sort, men jeg vil helst selv bestemme, hvilken urtepotte jeg skal stikke hånden ned i, det er også vigtigt i denne sammenhæng.

Og vi har jo nogle forskellige opfattelser af, hvad der er gode urtepotter og dårlige urtepotter. Når det eksempelvis gælder støtte til bolig-ejerne, er der jo stor politisk forskel mellem SF og CD. CD vil støtte så meget som overhovedet muligt. SF mener, det er usagligt f.eks. at afskaffe lejeværdien. Når det gælder støtte til forsvaret, er den politiske forskel mellem CD og SF, om man skal give flere penge til forsvaret eller ej. Disse politiske forskelle er jo ganske reelle og er fair nok, og det er jo derfor, at der i forhandlingerne har været forskelle mellem SF og CD.

Men, men, men, men! Dette her drejer sig jo om, at der er et område – et ganske alvorligt område – hvor der er et klart flertal, har det vist sig, imod nedskæring. Det er ikke blot et spørgsmål om, at det er nogle bedrestillede, som fru Mimi Jakobsen sagde, det er også et spørgsmål om, at ganske almindelige LO-arbejdere, der er langtidsarbejdsløse, får en dårligere levestandard. Der er også tale om, at man griber ind i eksisterende overenskomster. Der er også tale om, at man underminerer den jobtilbudsordning, som har til formål, at folk skal lære at være på arbejdsmarkedet, de skal være vant til at være på arbejdsmarkedet. Det er da indlysende, at hvis man kommer ud på så dårlige vilkår, som tilfældet er her, forsvinder

hensigten med jobtilbudsordningen, så der er tale om nogle meget principielle ting.

Men det centrale er, at der jo ikke er flertal for det. Derfor håber jeg virkelig meget alvorligt, at det flertal vil manifestere sig i løbet af 1992 eller i 1993.

Formanden:

Nu rydder jeg op i rækken af korte bemærkninger – mange af dem, der har haft korte bemærkninger, får jo ordet senere under debatten – så debatten kan fortsætte.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg synes, vi har en meget spændende debat om, hvad reelle besparelser er, og hvordan man håndterer det. Jeg har gentagne gange sagt – ikke bare i dag, men også i mange andre sammenhænge – at vi er imod bevidstløse sociale nedskæringer, for dem er der ikke perspektiv i. Der er brug for nogle systemændringer, og jeg vil da gerne sige, at der i den aftale, der er indgået, er et par eksempler på sådanne systemændringer.

Vi kan f.eks. nævne boligområdet, hvor der nu sker en stramning af arealnormen. Det har vi sagt ja til tidligere, og da blev det hængt ud som utrolig asocialt osv., men nu er der et bredt flertal, som er parat til en justering, fordi det faktisk er rimeligt. Fællesantenneanlæg er et andet eksempel, som har været oppe tidligere, hvor det ikke lykkedes at komme igennem – jeg skal ikke rippe op i de særlige omstændigheder – men hvor der er et meget bredt flertal nu. Det mener vi ikke er bevidstløse nedskæringer, vi mener, det er systemændringer, som er positive og rigtige, og derfor tager vi ansvaret for det.

Når SF nu taler om bevidstløse nedskæringer, må vi lige være klar over, hvad vi lægger i ordene. Rigtige systemændringer er vi parat til, og vi er glade for, at her er to eksempler, som er rimelige og rigtige. Derfor tager vi ansvaret for dem. Det er da ikke, fordi vi vil ramme nogen bestemte personer, men der er nogle systemer, som vi ud fra en helhedsvurdering bliver nødt til at kigge på. En af de store opgaver i fremtiden er en dagpengereform. Det mener vi er en vigtig systemændring, som vi vil arbejde aktivt for.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Både til hr. Svend Auken og hr. Lykkesoft vil jeg godt sige, at Det Radikale Venstre sagde nej til besparelser, hvis vi kunne få nogle principper. Nu snakker jeg ikke om de sociale besparelser; dem havde vi for længst sagt nej til. Vi sagde nej til besparelser på dagpengeområdet, hvis vi kunne få nogle principper for en dagpengereform, for det mener vi er nødvendigt. Dette indebærer ikke andre, bevidstløse besparelser.

Det eneste, vi sagde, var, at vi må vedtage nogle principper for, hvordan en dagpengereform skal se ud. Det kunne vi ikke få; vi kan få et udredningsarbejde. Jeg synes ikke, formålet i dag er at grave nogen grøfter omkring det udredningsarbejde. Jeg synes, vi alle sammen skal gå konstruktivt ind i det, men af hensyn til historien vil jeg blot sige, at hvis de principper var kommet, havde vi ikke følt os forpligtet til at lave den nedskæring på ATB eller andre steder – der var jo mange ting i spil – altså den ordning, vi stemmer for i dag.

Vi synes, at det kommer til at virke så uendelig isoleret, og dermed kommer det til at virke mere uretfærdigt over for nogle, end vi synes om. Men sådan skulle det være, og det er så i orden. Man ville hellere have et udredningsarbejde og denne besparelse, end man ville binde sig til nogle principper. Det er da fair nok. Så kan vi jo bare håbe på, at man senere ønsker at være med til at vedtage en strukturreform.

Formanden:

Så har fru Mimi Jakobsen ordet for en kort bemærkning, som skulle blive den sidste i denne fase.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Først bare en lille korrektion til hr. Holger K. Nielsen: Jeg har ikke talt om, at det var de velstående, der var omfattet af jobtilbudsordningen. Jeg talte om, at vi undgik at ramme de lavtlønnede, og det er noget ganske andet.

Jeg er udmærket klar over, at SF ikke er ansvarlig for den regering, vi har. Det er CD til gengæld, men jeg må gøre opmærksom på, at ganske uanset om det opfattes som en udstrakt

hånd til den siddende regering eller ej, så har CD også ved første behandling sagt, at lige så vigtigt det var for os at få visse af de sociale besparelser ud, lige så vigtigt var det, at vi, jeg tror, jeg brugte udtrykket »strakte os langt« for at overholde måltallene, også ud fra en CD-overbevisning om, at det er det rigtige signal at udsende til omverdenen. Det har reelt ikke den store betydning, om det er 244, 245 eller 246, har jeg også sagt, men det er det rigtige signal at udsende til omverdenen, at vi gør alt, hvad vi kan for at holde låget på æsken, og det er det, vi har gjort.

Derfor var det også under forhandlingerne – og jeg mener også, SF må have opfattet det under forhandlingerne – målet, at vi skulle forsøge at finde besparelser eller indtægter, hvordan det nu skulle gøres, så måltallet kunne opretholdes. Jeg hørte heller ikke under forhandlingerne – men jeg kan totalt have misforstået det, jeg kan jo kun referere mit eget indtryk – at SF sagde: Det måltal vil vi ikke acceptere. Der var et flertal for at overholde måltallet. Med eller uden SF – det er så i øvrigt også lige gyldigt – var der et flertal for det måltal, og derfor må man gå ud og stikke fingrene i urtepotterne, eller hvad det nu hedder med det nye udtryk her. Hr. Holger K. Nielsen vil gerne selv bestemme, hvilken urtepotte, og det kan jeg godt forstå, men hvad var det så for en urtepotte, SF aldrig nåede at få præsenteret?

Jeg vil stadig væk sige, at det nummer, som både Fremskridtspartiet og SF nu kører frem med, at man står og flagrer med en besparelse, som man med sikkerhed ved aldrig nogen sinde bliver gennemført, fordi der ikke er andre partier, der vil støtte den, giver jeg ikke fem flade øre for. Den er ikke de nuller værd, der står i den. Det, der er noget værd, er at gå ind og se på, hvor der eventuelt kan blive flertal for en besparelse, og så bide lidt i fingrene og få lidt smårifter og til sidst sige: Okay, så er det vel dér, det ligger. Og har man ikke bedre besparelser selv, må man tage dem, regeringen kommer med. Det var det, CD måtte gøre. Vi havde ikke bedre forslag.

Henning Andersen (KF):

Selv om hr. Svend Auken startede dagen i dag med at sige, at han ikke brød sig så meget om skønmalerier og den store optimisme, vi lagde for dagen, vil jeg alligevel tillade mig at

[Henning Andersen]

starte med den og sige, at det er en god dag i dag. Det er det, fordi det er lykkedes regeringen at samle 150 af Folketingets mandater bag årets finanslov.

Det er det også, fordi denne finanslov ser ud til at markere et nyt økonomisk gennembrud på linje med dem, som de seneste finanslove har bragt.

Det er et år siden, at statsministeren måtte danne den smalle KV-regering. Der var mange spådomme om, at denne regering ikke ville kunne manøvrere i Folketinget og skabe brede resultater. Disse pessimistiske forudsigelser er blevet dementeret stærkt i de forløbne 12 måneder, men aldrig så stærkt som i dag, hvor vi heldigvis kan sige, at vi alle 150 lever op til vort ansvar med finanslovens vedtagelse senere på dagen.

Det skal ikke skjules, at resultatet ville have været svært eller måske umuligt at opnå uden bistand fra de 3 partier, der tidligere har været med i en regering Schlüter: Det Radikale Venstre, Kristeligt Folkeparti og CD. De har gjort et stort stykke arbejde.

Det er også glædeligt, at Socialdemokratiet kom på banen og blev ved forhandlingsbordet og dermed, kan man vel sige, i sidste øjeblik har fået lidt af æren for de økonomiske resultater, der nu bliver så tydelige for alle.

Det skal dog heller ikke skjules, at Socialdemokratiet ofte arbejder i modsat retning af regeringen, for udgifter, som regeringen ikke ønsker, og for skatter, som regeringen helst vil undvære. Resultaterne er ofte negative for Socialdemokratiet, men finansloven i dag er vi fælles om, og det er vi glade for. Det lover godt for folketingsarbejdet i 1992 og for forståelsen i den danske befolkning – og det sidste er måske det allervigtigste i denne sag.

Den finanslov, vi skal vedtage i dag, er stort set en videreførelse af de sidste års økonomiske politik, og det er heldigt, for den politik har placeret Danmark som et af de lande i den industrialiserede verden, der har den sundeste økonomi, og det er ganske flot. Vi har en rekordlav inflation, vi har som et af meget få lande overskud over for udlandet, vi har forbedret eksport og handelsbalance hurtigere end noget andet land, og vor rente er nu stort set som Tysklands. I næsten alle lande har man nu fået øje på disse kendsgerninger.

Men vi er ikke tilfredse med det. Vi ønsker også arbejdsløsheden formindsket væsentligt. Det er naturligt, at vi gør det, og det er der da også al mulig grund til at tro at vi vil nå med en videreførelse af regeringens økonomiske politik.

Vi skal naturligvis stimulere produktion og beskæftigelse med de midler, vi har råd til at bruge uden at underminere de opnåede resultater, og det gør vi også i denne finanslov, men det er betryggende at vide, at blot en videreførelse af den aktuelle økonomiske politik vil medføre, at den økonomiske aktivitet vil stige på et sundt grundlag.

Lad mig nævne tre udtalelser, alle fra denne måned:

Nationalbankdirektør Erik Hofmeyer sagde den 4. december, at vi nu står i den helt uvante situation at være et af de lande, der har de bedste resultater på en lang række områder. Det bliver ofte sagt, at vi har opnået disse resultater på bekostning af stagnation i økonomien. De seneste skøn over udviklingen tyder imidlertid på, at vi nu får en ganske pæn økonomisk fremgang ikke mindst målt med international målestok. Så vidt Nationalbankdirektøren.

Samme dag omtalte Jyllands-Posten Teknologisk Instituts eksportundersøgelse under overskriften »Dansk eksport stormer frem: 50.000 nye job næste år«.

Næste dag referede Politiken EF for følgende bedømmelse: »Ser man bort fra lille Luxembourg, vil Danmark i de kommende år få EF's højeste vækstrate, laveste inflation og største fremgang i investeringer«. Senere i samme artikel står der: »Den danske industri udvider i 1993 arbejdsstyrken med tre procent, igen EF's højeste tal«.

Nu får vi altså lønnen for de sidste års seje arbejde i den økonomiske politik. Regeringen kan høste æren for sin målbevidste indsats og for at have modstået næsten alle anslag om store ekstra udgifter og dermed underminering af den politik, der giver resultater på alle fronter.

Det er ikke alle, der ubestridt kan dele æren med regeringen. Nogle har af og til ladet sig friste til at foreslå statsudgifter, der ville have undermineret den økonomiske politik; men det er i hvert fald ikke de tre midterpartier. De har i det store og hele stået ved siden af regeringen – og af og til inde i regeringen – under

[Henning Andersen]

udformningen af den succesfulde politik, den politik, der nu roses i alle udenlandske tidsskrifter og aviser, og som bl.a. skyldes de finanslove, som de tre partier har båret igennem.

Vi skal selvfølgelig ikke lade os lulle i ro med ros og spådomme om nye rekorder. Vi skal selv gøre noget, og det gør vi også med denne finanslov.

Udviklingsfonden, der skal gavne de små og mellemstore virksomheder, er en opfølgning af de succesrige netværkskonstruktioner. Begge dele retter sig især imod mindre og mellemstore virksomheder. Det er meget, meget glædeligt. Disse virksomheder har ikke altid haft det let, og det er på tide at gøre endnu mere for dem og deres medarbejdere. De store virksomheder har gjort og vil gøre meget, men der kommer nogle år nu, hvor vi især må sætte vores lid til de mindre og mellemstore virksomheder.

Vi må i det hele taget tænke utraditionelt. Mere og mere af betalingsbalancen hviler på transport, byggeeksport, turisme og salg af tjenesteydelser i udlandet. I fremtiden må vi huske mere på disse virksomheder i vor erhvervs politik. Vi må også huske på, at danske virksomheder, der konkurrerer med udenlandske på det danske marked, danske underleverandører, serviceerhverv, ja, alle erhvervsaktive i samfundet er med til at skabe de resultater, vi nu oplever.

Vi har i den konservative folketingsgruppe lagt afgørende vægt på at skabe politisk stabilitet forud for den meget vigtige folkeafstemning om den politiske og økonomiske union. En dramatisk finanslovproces og et efterfølgende folketingsvalg havde været gift for et klart ja her i Folketinget til unionerne.

Finanslovaftalen sikrer en fortsat stram økonomisk politik. Det har været helt afgørende for Det Konservative Folkeparti, at finansloven for 1992 ikke måtte ødelægge de mange positive resultater, vi har opnået i de senere år. Den finanslov, som vedtages i dag, medfører, at den stramme udgifts- og finanspolitik bliver videreført i 1992.

Det udgiftspolitiske måltal på 245 mia. kr. holdes. Hermed sikrer vi, at det økonomiske opsving, som vi står over for, ikke bliver bremset af høje løn- og prisstigninger eller nye underskud over for udlandet. I den konservative Folketingsgruppe havde vi da gerne set en fi-

nanslov med flere besparelser, men vi må erkende, at den politiske vilje og dermed flertallet for større besparelser ikke rakte så langt denne gang.

Det er tilfredsstillende, at også Folketingets største parti med finanslovaftalen anerkender betydningen af, at de statslige udgifter holdes i ro, uden at der bliver tale om nogen som helst finger- eller fodaftryk i finanslovaftalen. Desværre rækker Socialdemokratiets velvilje åbenbart ikke så langt, at partiet vil sige nej til yderligere udgifter i løbet af 1992. Fra konservativ side er vi imidlertid glade for, at Kristeligt Folkeparti, CD og Det Radikale Venstre, så vidt jeg forstår, har udvist denne ansvarlighed, der også bør være en følge af finanslovsforliget, men lad os nu se.

Finansloven for 1992 fastholder dansk økonomi på det rette spor. Finanspolitikken vil ved den indgåede aftale være den strammeste siden 1986. Det er et bidrag til, at det begyndende opsving i dansk økonomi kan blive langvarigt og dermed sikre en varig fremgang i beskæftigelsen, samtidig med at overskuddet på betalingsbalancen fastholdes, og det er jo væsentligt. Den stramme finanspolitik er udtryk for en stram udgiftspolitik, hvor driftsudgifterne holdes uændrede, mens subsidierne nedsættes. Udgiftstrykket vil være på 58,3 pct. i 1992; det er fortsat alt for højt, men det er dog det laveste udgiftstryk siden 1980, når der ses bort fra det særlige forhold i 1986, så på dette punkt bevæger vi os altså fortsat i den rigtige retning.

Det er en helt afgørende forudsætning for Det Konservative Folkeparti at reducere skattetrykket. Siden 1988 er skattetrykket faldet, og i 1992 når det ned på 48,4 pct. af BNP. Det er faktisk 7 pct. lavere end i 1988.

Vi står fortsat med nogle uløste problemer. Et af dem er underskuddet på statsfinanserne, som dog ikke er urovækkende i international målestok, selv om det er stort nok. Fra konservativ side ønsker vi en hurtig reduktion af statsunderskuddet. Det er nødvendigt, hvis vi på længere sigt skal have gennemført en markant reduktion af skattetrykket, og det skal vi. Det er et af vore hovedmål, som vi har sammen med andre partier her i Folketinget.

Med finansloven skønnes underskuddet i 1992 at blive ca. 28,5 mia. kr., som man kender det nu. Det er et fald på 10 mia. kr. i forhold til

[Henning Andersen]

indeværende år. Det er tilfredsstillende, men der er ikke tvivl om, at vi skal videre i de kommende år. Vi skal have underskuddet på statsfinanserne helt væk – jo før desto bedre. Vi skal til at betale af på statsgælden.

Dansk økonomi har i årene fra 1987 til 1990 været præget af lav økonomisk vækst, fordi vi har gennemført den nødvendige omstilling fra gælds- til opsparringssamfund. Nu er der tegn på, at vækstpausen er overstået, og at fremgangen i eksporten vil få følge af en vis fremgang i den private indenlandske efterspørgsel. Meget tyder på, at produktionsvæksten i de private byerhverv nu udgør 4 pct. på årsbasis. Hermed kan vi få gjort noget ved vores største menneskelige og økonomiske problem: den alt, alt for store arbejdsløshed.

Ledighedstallene for september og oktober har vist en udfladning i ledigheden. Der skal ikke herske tvivl om, at vi fra konservativ side håber på, at disse tal er udtryk for, at ledigheden har toppet. Vi kan ikke vide det med sikkerhed, men meget tyder på det, også nogle af de bedømmelser, jeg nævnte før. Med finanslovaftalen venter vi en fremgang i beskæftigelsen på 40.000-50.000 nye arbejdspladser i den private sektor. Hermed skulle der være lagt et sundt grundlag for en reduktion af ledigheden i såvel 1992 som 1993.

Ser vi på konkrete elementer i finanslovaftalen, er vi fra konservativ side særlig tilfredse med styrkelsen af erhvervspolitikken. Etableringen af en dansk erhvervsudviklingsfond, som skal yde risikovillig medfinansiering af især små og mellemstore virksomheders udgifter til udviklingsprojekter, vil utvivlsomt styrke vore private virksomheder i de kommende år. Samtidig foretages der en fremrykning af en række offentlige investeringer, bl.a. på trafikområdet. Hermed vil infrastrukturen blive styrket, også til gavn for erhvervslivet. Samtidig har vi sikret, at de offentlige investeringer ikke blot fremrykkes ukritisk, men at økonomien nøje vurderes.

De vækstfremmende skatteomlægninger, som er indeholdt i finanslovaftalen, vil også virke positivt på væksten. Virksomhedsskatten reduceres således til 34 pct., hvilket er en af de laveste virksomhedsbeskatninger i Europa.

Finansloven for 1992 indeholder også en række fremadrettede elementer. Lad mig i flæng nævne: Efterlønsordningen gøres mere

fleksibel, så den enkelte bedre kan tilrettelægge sin tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Aflønningen for personer i arbejdstilbud i den offentlige sektor nedsættes, og hermed skabes større incitament for den ledige til at søge arbejde i den private sektor. Byggeaktiviteten drejes fra statstøttet nybyggeri til private vedligeholdelses- og forbedringsarbejder. Der gennemføres en betalingsordning for hjemmehjælp, således at indsatsen koncentrerer sig på de områder, hvor behovet er størst, og det er der så sandelig behov for. Der oprettes 5.000 ekstra uddannelsespladser i 1992.

Finansloven for 1992 peger altså i den rigtige retning. Det begyndende økonomiske opsving vil få yderligere gødning, og det er godt. Grundlaget for fortsat overskud på betalingsbalancen, lav inflation, mindre udlandsgæld samt en nødvendig reduktion af ledigheden bliver fastholdt med finanslov 1992. Samtidig er det politiske klima nu sådan, at sandsynligheden for, at det igangsatte analysearbejde vedrørende en dagpengereform vil føre til et konstruktivt resultat i løbet af 1992, er markant øget. Fra konservativ side håber vi meget stærkt på, at der på dagpengeområdet kan skabes et gennembrud i 1992.

Jeg skal slutte med i dag – jeg fik ikke gjort det i går – at takke alle de partier, der har medvirket ved det arbejde, der er gået forud for den debat, vi havde i går og har i dag, og for den fordragelige ånd, der har været.

Jeg skal til allersidst sige, at Det Konservative Folkeparti naturligvis stemmer for finansloven for 1992.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Den konservative ordfører var inde på besparelser og på, om de små partier nu også kunne stå ved det, og hvordan det vil blive i fremtiden. Jeg vil gerne spørge Det Konservative Folkeparti og dermed også regeringen, om de besparelser, man taler om, er reelle, fornuftige besparelser, eller det er den slags besparelser, hvor man siger, at nu sparer staten så og så meget, nu ser vores regnskab godt ud, men hvor man så lægger udgiften over på kommunerne eller amterne i stedet for?

Vi er så tilbøjelige til at tale om besparelser, og der er nok nogle steder, hvor vi kan finde nogle reelle besparelser, men jeg kalder det ik-

[Inger Stilling Pedersen]

ke besparelser, når man lægger udgifterne over på kommuner, der måske ikke har penge til at gennemføre det, og så kan vi vaske vores hænder og sige: Alt det, som man altså ikke kan få gjort, er da ikke vores skyld.

Det lyder også meget godt, når man taler om, at man skal reducere arbejdsløsheden, men der er vel næppe ét menneske i Danmark, der tror på, at vi kan få den så langt ned, som vi gerne ville. Derfor er det et spørgsmål, om vi ikke skal sørge for, at så mange som muligt får lov til at være i arbejde, samtidig med at vi gør alt, hvad vi kan for at skaffe arbejdspladser i det private erhvervsliv. Det nytter jo ikke noget, at vi starter med at skære det offentlige ned, men ikke gør noget på den anden side; så får vi den skæve fordeling, som vi har i dag, og som giver alle de store problemer.

Jeg vil gerne høre regeringens og De Konservatives syn på de ting.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Den konservative ordfører, hr. Henning Andersen, var jo i sin ouverture oppe på de helt flotte overskrifter. Indledningen gik på, at nu giver den konservative politik resultater på alle fronter – hvorefter hr. Henning Andersen gik i gang med at beskrive alle de fronter, hvor der ingen resultater er, nemlig bl.a. den meget store arbejdsløshed, at der ikke er sket nogen skattelettelser, at staten stadig væk har en gigantgæld og et meget stort underskud. Det er de resultater på alle fronter, som man i Det Konservative Folkeparti er stolt af at vise frem.

Hr. Henning Andersen gjorde også meget ud af at fortælle, at det er konservativ politik, der nu bliver ført. Jeg må så spørge hr. Henning Andersen: Er det virkelig konservativ politik, at man skal hjælpe dansk erhvervsliv ved at uddele endnu flere tilskud til det? Det er sådan ligesom narkomanerne, der har deres pushere. Er det konservativ politik at være tilskudspushere, der giver tilskud til de virksomheder, der opfører sig ordentligt, så man kan gøre dem afhængige af staten?

Dernæst fortalte hr. Henning Andersen, at det udgiftspolitiske måltal bliver overholdt. Ja, men det skyldes jo alene, at finansministeren og hans embedsmænd er særdeles dygtige på et eneste punkt, og det er at udnævne stort set alt til at være tekniske korrektioner. Fra fi-

nanslovsforslaget blev fremsat og til i dag er antallet af tekniske korrektioner, jf. seneste budgetoversigt, steget med 2 mia. kr. Fra 6 til 8 mia. kr. er de tekniske korrektioner steget, og så er det da ikke noget problem at få de udgiftspolitiske måltal til at være overholdt, hvis man kan udnævne alt til at være tekniske korrektioner.

Hr. Henning Andersen fortalte også, at nu – ikke lige nu, men sådan inden for nærmeste fremtid – skal vi have en markant reduktion af skattetrykket. Hr. Henning Andersen glemte bare at fortælle, hvornår det skal ske.

(Kort bemærkning).

Henning Andersen (KF):

Først vil jeg sige til fru Inger Stilling Pedersen, der spurgte, om det nu var fornuftige besparelser, at det synes jeg faktisk det er. Det er både fornuftige besparelser og fornuftige omlægninger. Lad mig tage et eksempel: Der sker en omlægning af hjemmehjælpen, som jeg også nævnte i mit første indlæg. Der er altså nogle, der nu skal betale for hjemmehjælp, og det synes jeg er fornuftigt, for dermed er der også, når vi taler om primærkommunerne, langt flere, der kan få hjemmehjælp. Nu er der råd til det, fordi de, der i dag har råd til at betale for det, skal betale. Det er en fornuftig løsning. Det var blot ét eksempel.

Så blev der talt om at bekæmpe arbejdsløsheden, og fru Inger Stilling Pedersen sagde, at det er klart, det går vi alle sammen ind for. Og så skulle jeg nævne nogle eksempler. Jeg synes bl.a., at en del primærkommuner i de senere måneder har vist, at de har fundet nogle særdeles fine ordninger for folk, der var ledige, således at disse fik et fornuftigt midlertidigt arbejde i kommunen og kunne hjælpe nogle af de svage, som i dag har behov for det. Det er en af vejene at gå. Jeg er såmænd ikke så nervøs for, at kommunerne ikke kan finde ud af det, for det kan de.

Så stillede hr. Kim Behnke mig det sædvanlige spørgsmål med det økonomiske måltal fra finansloven, og det er da rigtigt, at der er nogle tekniske korrektioner. Det har der altid været, men måltallet er overholdt, uanset hvad hr. Kim Behnke har sagt til mig.

Hr. Kim Behnke stillede også et spørgsmål om skattelettelser, om det nu var rigtigt, selv om jeg talte frem i tiden. Det mener jeg godt

[Henning Andersen]

jeg kan sige at det er. Hr. Kim Behnke kan sammen med andre erindre, hvordan vi på virksomhedsskatteområdet stille og roligt har bevæget os ned, og nu er vi så havnet på 34 pct. Der har denne gang ikke været basis for at komme længere ned. Men hr. Kim Behnke ved jo også godt, da han rejste spørgsmålet i går over for finansministeren, at vi altid har målt skattetrykket efter BNP. Jeg kan godt gentage, at det har vi altid gjort, og ud fra den betragtning er skattetrykket faldet. Jeg ved godt, at det ikke er tid for skattelettelser for øjeblikket, det blev det så heller ikke til, og det har jeg erkendt, men derfor har jeg da lov til på Det Konservative Folkepartis vegne at udtrykke, at det stadig er vores mål. Og for at kunne gennemføre det, er det rigtigt, som hr. Kim Behnke sagde, at så skal vi have underskuddet på finansloven væk, og det har vi ikke fået endnu.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Hr. Kim Behnke talte heroppefra og tog afstand fra tilskud til erhvervslivet.

Den bestandige uenighed mellem den borgerlige fløj i Folketinget og Fremskridtspartiet består i den begrebsforvirring, som ordet tilskud er udtryk for. Man skal kunne skelne mellem tilskud og investeringer, og det er efter CD's bedste overbevisning investeringer, der er tale om, og endda lønsomme investeringer. Man kan så altid diskutere, hvor lønsomme de er, men det er under den betegnelse, det bør diskuteres.

Også private, både familier og virksomheder, kan selvfølgelig optage lån, hvis pengene bruges til forstandige investeringer, hvis det er noget, der på bare lidt længere sigt giver overskud til den pågældende private investor, og staten, samfundet kan selvfølgelig bære sig ad på samme måde, og det er det, der er tale om. Hvis bare hr. Kim Behnke vil lære at skelne mellem de to begreber, tilskud og investeringer, vil meget falde på plads for ham.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Arne Melchior talte om, at det skulle være lån til forstandige investeringer. Jamen hvis investeringerne er så forstandige, hvorfor

skal det så være staten, der yder de lån? Hvorfor kan man ikke benytte sig af ganske almindelige finansieringskilder? Nej, for ganske almindelige finansieringskilder vurderer ikke, at det er forstandige investeringer, og det er derfor, staten skal stille meget, særdeles meget, risikovillig kapital til rådighed, og så får det karakter af at være egentlige tilskud.

Så ville hr. Henning Andersen gerne være med til at sænke skatterne, når der var plads til det på statens finanser, og hr. Henning Andersen bebudede, at når underskuddet nu kommer ned, skal vi nok få lavet nogle skattelettelser. Men hvad er det, der får hr. Henning Andersen til at tro, at underskuddet kommer ned? Ovre i Budgetdepartementet har man i anledning af julen været så venlig at komme med et skøn, der siger omkring 28 mia. kr. i underskud næste år; men vi ved jo godt, at lige så snart vi kommer på den anden side af julen og vi har fået stemt om finansloven, kommer der en ny budgetoversigt, der viser, at sådan gik det desværre heller ikke, fordi der var lige nogle tekniske korrektioner, der ikke kom til at holde.

Sidste år, da finansloven blev fremsat, var vurderingen, at underskuddet ville blive på 16,1 mia. kr. I dag ved vi, at det er på 38,2 mia. kr. Hvis vi også kommer til at overskride med 22 mia. kr. næste år, må jeg sige til hr. Henning Andersen, at så når vi op på et underskud på 50 mia. kr. Er det god konservativ politik, at der skal være så stort et underskud på statens finanser? Det håber jeg ikke.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Nu drejer det sig altså ikke bare om hjemmehjælp, og hvem der eventuelt skal betale eller har råd til det; det drejer sig også om plejehjem, det drejer sig om behandling af syge og mange, mange andre ting. Men det, jeg efterlyser omkring arbejdsløshed, er, at vi skal passe vældigt på, at vi ikke fyrer størstedelen af de offentligt ansatte på de laveste lønninger og tager nogle ind i jobtilbud, således at nogle af dem, der var i arbejde, bliver sendt ud i arbejdsløshed. Jeg synes, der er nogle farer i det, som man skal passe vældigt meget på. Det kan se meget kønt ud på papiret, men hvad er det reelle i det?

Efter min mening burde man vente med at fyre disse mennesker, til man har noget andet

[Inger Stilling Pedersen]

at sætte dem til. Jeg mener, at vi alle – ikke bare Det Konservative Folkeparti – burde vurdere, om vi i vores iver efter at få et flot budget måske glemmer at tænke os lidt om. Og det undrer mig altid, hvorfor det er de lavest lønnede, f.eks. hjemmehjælperne, der hele tiden skal holde for. Der er vel egentlig ikke sparet så meget ved ikke at beholde dem i arbejde.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Vi havde jo før hr. Henning Andersens indlæg en meget god og spændende debat på korte bemærkninger. Og under den debat viste det sig, at der var et meget bredt flertal her i salen uden for regeringen, som ikke ville være med til sociale nedskæringer, nedskæringer på dagpengenes størrelse, på bistandshjælpens størrelse, på SU'ens størrelse, altså alle de ting, som regeringen har kørt voldsomt frem med i de forhandlinger, vi netop har haft om finansloven for 1992, og som har været en vigtig bestanddel af det udspil, regeringen kom med til finansloven.

Nu vil jeg gerne høre den konservative ordfører, hr. Henning Andersen, om regeringspartiet De Konservative har lært noget af den debat, der var her på korte bemærkninger. Er det sådan, at vi kan gå ud fra, at vi så, næste gang der kommer et finanslovsforslag fra regeringen, finanslovsforslaget for 1993, slipper for disse hasarderede udspil til sociale nedskæringer? Vil hr. Henning Andersen drage den konsekvens af den debat, vi har haft tidligere i dag?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg synes, det er meget nyttigt, at fru Inger Stilling Pedersen får stillet disse spørgsmål om visdommen i den nedskæringsfilosofi i forhold til den offentlige sektor, som i øvrigt har været regeringens i en længere årrække.

Fru Inger Stilling Pedersen sagde i sin sidste bemærkning noget om, at det i hvert fald var meningsløst at sende hjemmehjælperne, der har en forholdsvis lav løn, ud i arbejdsløshed, når man ikke havde noget andet at tilbyde dem. Det er jeg helt enig i; det er fuldstændig meningsløst. Hvis filosofien var, at man skulle hjælpe det private erhvervsliv til at få kvalificeret arbejdskraft, må man sige: Hvad er det, der

gør det nemmere at omskole disse mennesker til et muligt fremtidigt behov i metalindustrien frem for at tage fat på nogle af dem, der står i kø i forvejen?

Men jeg synes også, der er et andet spørgsmål, som skal trækkes frem ved denne lejlighed, og det er: Hvad er overhovedet visdommen i at forudsætte, at man kan fastholde og udbygge vores velfærdssamfund – i lyset af et voksende antal meget gamle mennesker, der vil kræve mere pleje, og i lyset af den glædelige nyhed, at der bliver født flere børn og begge deres forældre vil være på arbejde og børnene derfor skal passes? I lyset af disse kendsgerninger er der så overhovedet under nogen omstændigheder visdom i at skære aktivitet og service væk på disse områder? At undlade at gå ind og løse ventelisteproblemer på disse områder? Og er det ikke fornuftigt at prøve så at sige at snable nogle af de penge, vi alligevel udbetaler til mennesker, fra a-kasserne og via bistandskontorerne over til at få løst disse servicebehov?

Og er det i øvrigt tænkeligt, at vi i en nogenlunde overskuelig fremtid kommer i nærheden af det, vi i gamle dage kaldte fuld beskæftigelse, således at der bliver et konkurrenceproblem mellem det private erhvervsliv og det offentlige om disse menneskers arbejdskraft?

(Kort bemærkning).

Henning Andersen (KF):

Hr. Kim Behnke nævnte det underskud, man sagde man ville få, og det, vi reelt har fået, som vi kender i dag, og sagde så, at det er væsentligt mindre. For nogle ganske få måneder siden var det nogle og tredive milliarder kroner, jeg kan ikke huske det helt nøjagtigt, men jeg kan slå det efter, og det kan hr. Kim Behnke også gøre. De sidste oplysninger siger 28,5 mia. kr.

Så spurgte hr. Kim Behnke, hvad det er, der gør, at jeg giver udtryk for den optimisme i det hele taget, og at der kan blive plads til en skattelettelse, når vi får underskuddet væk. Vi har jo for det første i to år – i 1986 og 1987 – haft et lille overskud. For det andet, når det giver mig tro på, at det kan lykkes, har det også noget at gøre med de meget positive prognoser, vi får fra erhvervslivet. Eksporten stiger, handelsbalanceoverskuddet stiger. Erhvervslivet siger, at der i de kommende år kommer 40.000-50.000

[Henning Andersen]

flere i beskæftigelse. Og så mange flere i beskæftigelse betyder, at de – heldigvis – bliver flyttet fra den negative og over til den positive side. Og det giver sig også udslag på finansloven. Det ved hr. Kim Behnke alt om.

Må jeg sige til fru Inger Stilling Pedersen, at jeg er enig i de betragtninger, fru Inger Stilling Pedersen kommer med, om, at det er trist, når man ser enkelte steder – det er jo ikke overalt i Danmark, det er sådan – at man ansætter nye og fyrer de offentligt ansatte, og at det ofte – og det var jo det, der var pointen i det – er de lavest lønnede, der bliver fyret.

Så spurgte hr. Jes Lunde til sidst, hvordan det blev næste år. Jeg erindrer om, at jeg i min første tale under førstebehandlingen af finansloven på Det Konservative Folkepartis vegne sagde, at vi ikke stillede noget ultimatum, inden vi begyndte at forhandle, og det fik jeg kvittering for både fra CD, fra hr. Kim Behnke og også fra andre. Det gælder også næste år, når der kommer et forslag til finanslov, at så stiller vi ikke et ultimatum. Naturligvis skriver vi teksten og har nogle ønsker, det manglede da bare; det er derfor, vi er i regeringen.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Det var et spørgsmål til hr. Jes Lunde, som konstaterer et flertal for ikke at gå med til bevidstløse nedskæringer. Jeg kan kun gentage, at det er der ikke noget perspektiv i. Vi kan i dag konstatere, at der er et meget bredt flertal, som er parat til nogle strukturændringer. Jeg har nævnt to og vil gerne gentage dem. Det er på boligområdet, hvor det dels er nedsættelse af arealnormen, dels ændring af reglerne for fællesantenneanlæg; det er noget fremtidigt, dér er det både drift og anlæg, og der er det fortidige, dér er det driftsudgifterne, som ikke længere er blevet regnet ind i huslejebegrebet og dermed omfattet af muligheden for at få støtte.

Jeg vil gerne spørge SF direkte: Er der i SF enighed om at bakke dette brede flertal op? Det er der vel, når hr. Jes Lunde er optaget af brede flertal. For jeg tror faktisk, at der er både behov for og mulighed for flere konstruktive systemændringer. Vil SF være med til det, og vil SF med engagement gå ind i selv – og også at få brede flertal til – at medvirke til systemændringer? Jeg har nævnt to muligheder, og

jeg tror, at noget af de næste, der kan komme på tale, er dagpengeområdet, hvor vi må have nogle systemændringer.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Ja, SF vil da meget gerne være med til nogle systemændringer, men det skal være systemændringer, der løser problemer. Vi mener f.eks., det er for galt, at vi bruger så mange milliarder kroner årligt passivt på dagpenge. Hvis vi kan lave nogle systemændringer dér, der gør, at vi kan bruge pengene aktivt, hvis vi kan fremrykke uddannelsesstillbudene over for de ledige, så de ikke går så længe passivt på dagpenge, hvis vi kan omdefinere inden for området, er det systemændringer, vi meget klart er tilhængere af.

Dér, hvor vi får skillelinjen – og den får vi sikkert nogle diskussioner om i de kommende år – er dér, hvor systemændringer dækker over camouflerede nedskæringer, for det er svært at trække den præcise skillelinje. Lad mig nævne et eksempel:

Vi havde et forslag fra regeringen i forhandlingerne om at afskaffe feriedagpenge. Er det en systemændring, eller er det en bevidstløs nedskæring? Det vil jeg lade være op til hr. Kofod-Svendsen og hans parti at definere. Jeg vil for SF's vedkommende sige, at vi betragtede det som en nedskæring, så vi var sammen med andre partier med til at skyde det ned i forhandlingerne.

Lad mig til sidst sige helt klart til hr. Henning Andersen, at jeg er klar over, at regeringen ikke kommer med noget ultimatum. Det er jeg ked af; jeg ville ønske, at regeringen langt hyppigere kom med et ultimatum, for det kunne sætte skred i tingene herinde.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg har et nyt spørgsmål til hr. Jes Lunde, som gerne vil gå fra passiv understøttelse til en aktiv indsats. Det er jeg også meget enig i, og jeg vil gerne spørge konkret: Når vi har adskillige unge, der er ledige, vil SF så være med til den systemændring, at når man ansætter en ung i huset, kan man få mulighed for at fradrage lønnen eller konvertere den til et tilskud? Jeg vil gerne spørge helt konkret, om SF er med i denne aktive indsats.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Njah, jeg synes ikke, det er det bedste forslag i verden. Jeg kan finde på mange bedre ting at tale om, når vi skal i gang med aktive-ring. Vi er jo kommet med en masse forslag til, hvad vi synes er påtrængende opgaver, som kan løses, også med dagpengene i halen, og dem vil vi levere igen i konkret form i januar måned. Så jeg vil gerne sige, at jeg ikke synes, at Kristeligt Folkepartis forslag her er det bedste af de forslag, der allerede er på banen.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og ud-sætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.18

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Svend Heiselberg (V):

Finansloven, som i dag vedtages, er det kommende års økonomiske styreudvalgs forslag. Vi ved, hvad vi kan tillade os, og det, der måske er det vigtigste ved finanslovaftalen, er, at ingen af aftalepartierne kan vedtage nye udgifter, uden at aftalepartierne bag finansloven er enige herom.

Når vi næste år vedtager finansloven, vil det være den finanslov, som gælder for det første år i det indre marked. Derfor er det vigtigt, at vi har en stærk økonomi, og det er jo det, der er ved at lykkes. Vi kan sige, at i år og igen til næste år vil vi have overskud på betalingsbalancen.

Betalingsbalancen har udvist et dramatisk omsving siden midten af 1980'erne, og i 1986 nåede vi et historisk underskud på betalingsbalancen på over 36 mia. kr., svarende til 5½ pct. af værdien af den samlede produktion i Danmark. I 1992 ventes der et overskud på knap 14 mia. kr., svarende til 1,6 pct. af bruttonationalproduktet. Forbedringer på betalingsbalancen skyldes først og fremmest stigende nettoindtægter fra samhandel med udlandet. Derimod har der været en stigning i Danmarks rentebelastning til udlandet.

Oprettning af betalingsbalancen markerer opfyldelsen af et af de vigtigste politiske mål, der blev sat ved regeringsskiftet tilbage til 1982. De vigtigste faktorer bag den positive udvikling er: nedbringelse af pris- og lønstigningstakten i Danmark bl.a. gennem fastkurspolitikken, opbremsning i væksten i det offentlige forbrug gennem en stram finanspolitik og den endnu kraftigere svækkelse af det private forbrug gennem bl.a. skattereformen.

Renten af udlandsgælden vil belaste den danske økonomi og danskernes levestandard mange år fremover, og det er kun gennem stadigt overskud på betalingsbalancen og dermed afdrag på gælden, at byrderne efterhånden kan lattes. Derfor er det afgørende at sikre en økonomisk udvikling, der fastholder overskuddet på betalingsbalancen. Men her er vi på den rigtige vej.

Et problem, som Danmark står med i forhold til det indre marked, er vores høje skatter, og det vil derfor være vigtigt, at vi nu i de kommende år finder finansiel mulighed for at sænke afgifterne yderligere. Vi har jo et klart eksempel på, hvad det betyder, at vi har sænket afgiften på de vigtigste eftertragtede grænsevarer: øl, vin og parfume – men ikke mindst på benzinpriserne. I dag melder de handlende syd for grænsen om et fald i handelen på 20-25-30 pct. Og de danske benzinforhandlere har fået julelys i øjnene. Det har altså stor betydning, at vi sænker skatterne.

Men det er trods alt bemærkelsesværdigt, at vi siden 1987 har gennemført lettelser af skatter og afgifter, som på årsbasis har en værdi af over 15 mia. kr. Vi er altså på den rigtige vej, men vi kan langt fra slappe af. Jeg håber, at et bredt flertal vil samle sig om nye initiativer, der yderligere kan sænke skatterne.

Jeg mener, det er vigtigt, at vi får gennemført en dagpengereform og herved friholder staten for den store udgift, som dagpengene udgør, og placerer den, hvor den virkelig hører hjemme. Den sparede statsudgift bør omsættes i skattesænkning. Modsat: Vi dræber alt initiativ og virkelyst, når borgernes ofte surt tjente penge skal kanaliseres om via statskassen.

Jeg har bemærket, at nogle socialdemokrater er begyndt at tale om statslig krisehjælp til de kommuner eller regioner, som har virksomheder, der er kommet i vanskeligheder. Det er muligt, at der skal findes nogle ordninger. Men

[Svend Heiselberg]

den bedste statslige krisehjælp, vi kan give til kommuner og virksomhederne, er, at vi skaber gode forudsætninger for danske virksomheder. Men forudsætningen er, at virksomhedernes omkostninger er lavere end konkurrenternes. Og hvis vi målbevidst følger den linje, er der ikke brug for nogen krisehjælp. Krisehjælp er i reglen noget, der går ud over naboen.

Men det er i erhvervslivet, arbejdspladserne skal skabes, det er i erhvervslivet, forudsætningen skal skabes via produktion og eksport. Kun derved kan vi sikre, at vore mange ældre, syge og ledige osv. kan få en rimelig økonomisk tilværelse.

Derfor er det også ufatteligt, at et flertal her i Tinget ikke kan styre sig med hensyn til at lægge nye og store afgifter på erhvervslivet. Jeg tænker her på CO₂-afgiften, som har været nævnt her i dag. Ingen tror vel, at man kan lægge en milliardudgift på erhvervslivet, uden at det koster arbejdspladser. Det er en fuldstændig tåbelig og uanstændig afgift at lægge på erhvervslivet.

Når der er politikere, der i disse dage beskyldes for ikke at markere sig, for at have en manglende profil, så tror jeg nærmest, at det er på grund af forkerte markeringer og en nervøsitet for, hvad vælgerne synes er rimeligt.

Befolkningen, tror jeg, er træt af politikernes naivitet, når det drejer sig om flygtningepolitik, ulandspolitik, boykot af Sydafrika, en slaphed i afstraffelsen af voldsmænd og andre egentlige forbrydere. Befolkningen ønsker, at vi skal finde en fornuftig balance. Det gælder også, når vi gennemfører for belastende nye udgifter, f.eks. inden for landbruget. Jeg tror, at befolkningens tolerance på dette punkt er ved at være tyndslidt.

Finansloven, som vi vedtager i dag, har indbygget nogle forudsætninger, der kan have betydning for erhvervslivet, eksempelvis sænkning af erhvervsskatten til 34 pct. og aftaler om en erhvervsudviklingsfond med en grundkapital på 2 mia. kr. Fonden tager særligt sigte på små og mellemstore virksomheder, udvikling af nye produkter og nye markeder. Så vi kan sige, at krisefonden herved er oprettet for dem, der forstår at bruge den.

I Venstre betragter vi arbejdsløsheden som et stort problem. Men der er kun én vej – og vi vil ikke undlade at gentage det: Det er, at det offentliges udgifter er alt for store, at vores

skatter og afgifter er en bremseklovs for alt initiativ og al virkelyst. Det er også bekræftet af dem, der var så optaget af de eksperter og forskere, som skulle lokkes til Danmark for at arbejde med den høje ekspertise, de sidder inde med. Altså man ved godt, at der er ingen, der vil flytte til et land, hvor eksempelvis eksperter skal betale så stor en skat, som tilfældet er her i Danmark, og som vi danske skatteslaver er tvunget til at betale.

Afslutningsvis vil jeg sige, at de senere år har bragt os ind i en bedre økonomisk udvikling. Der er igen ved at komme optimisme i erhvervslivet. Men vi vil i Venstre ikke slå os til tåls med, at det går bedre. Vi vil fortsat arbejde for, at vi får afskaffet arbejdsløsheden, men vi er af den klare opfattelse, at det skal ske ved, at vi skaffer de bedst tænkelige forhold for dansk erhvervsliv. Elementerne i den aftalte finanslov er et skridt i den rigtige retning, men vi siger ikke, at vi har nået målet.

Med disse ord skal jeg anbefale finansloven for 1992 til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Svend Heiselberg startede sin tale med at sige, at ingen af aftalepartierne bag det forlig, der er indgået, kan vedtage nye udgifter, uden at aftalepartierne bag finansloven er enige herom. Sådan står der i hr. Svend Heiselbergs tale, som han har været så venlig at låne mig første side af i en fart.

Jeg vil gerne spørge hr. Lykketoft, hvordan Socialdemokratiet har det med den sætning fra Venstres ordfører – hvis hr. Lykketoft ellers er her? Er der nogen af de tilstedeværende socialdemokrater, der kunne have lyst til at kommentere det synspunkt, som Venstre her har givet udtryk for: at ingen af aftalepartierne kan vedtage nye udgifter, uden at alle aftalepartierne er enige herom? Det vil jeg gerne høre Socialdemokratiets reaktion på.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Svend Heiselberg fortalte, at det, der var Venstres mål for at få nedbragt skattetrykket, var at få sænket afgifterne yderligere. Vi har tidligere hørt den konservative ordfører, hr. Henning Andersen, fortælle, at for Det Kon-

[Kim Behnke]

servative Folkeparti var det vigtigste at få ned-sat personskatterne. Er det derfor, ingen af de-lene bliver til noget: simpelt hen fordi de to regeringspartier ikke er enige om, hvordan vi skal få skattetrykket sat ned? I givet fald må man jo lægge forslagene frem i salen og se, hvad der kan skaffes flertal for.

Så under det mig også, at hr. Svend Heisel-berg nærmest med et pennestrøg kommenterer udgifterne og skattetrykket i mange af landets kommuner. Jeg skal minde hr. Svend Heisel-berg om, at i langt, langt de fleste – for ikke at sige alle – kommuner, hvor skatterne nu stiger, er det altså enten, fordi det er Venstrestyrede kommuner, eller også fordi det er kommuner, hvor Venstre har del i de budgetforlig, der fo-religger. Og det kan jo ikke nytte noget, at det kun er hr. Svend Heiselberg, der fra Folketin-gets talerstol taler om at få skatterne sat ned. Hvad med de titusinder af Venstrefolk rundt omkring i landet, der dagligt deltager i at få skatterne sat op?

Så var det også interessant, at den samlede betragtning over hr. Svend Heiselbergs tale var, at det var ord, ord og atter ord. Det var nærmest, som om hr. Svend Heiselberg havde forventet, at der skulle have været udskrevet folketingsvalg i dag, og talen var tilrettelagt ef-ter, at hr. Svend Heiselberg skulle ud i valg-kamp. Alle de pæne ord om, hvad der nu skul-le gøres! Hvor bliver handlingen af, og hvor bliver hr. Svend Heiselbergs medansvar for samtlige finanslove, så langt man kan huske tilbage, af? Hvorfor har Venstre aldrig gjort sin indflydelse gældende og forsøgt at få gennem-ført alt det, som hr. Svend Heiselberg lover fra Folketingets talerstol?

Så taler hr. Svend Heiselberg også om, at der er optimisme ude i erhvervslivet. Kunne hr. Svend Heiselberg ikke fortælle, hvad det er for erhvervsvirksomheder, der er optimistiske? Er det dem, der skal have de nye tilskud, eller hvem er det?

(Kort bemærkning).

Risgaard Knudsen (S):

Når jeg bad om ordet, var det, fordi jeg kun-ne se, at jeg var den eneste fra Socialdemokra-tiet, der var til stede, da hr. Svend Heiselberg havde ordet. Det siger et og andet om, hvordan man her i Tinget skønner værdien i de taler, som hr. Svend Heiselberg holder.

Dernæst vil jeg gerne give hr. Jes Lunde det venskabelige råd med på vejen, at man skal være meget, meget varsom med at anvende hr. Svend Heiselberg som støttepædagog. Og jeg må også fraråde hr. Jes Lunde og andre med-lemmer af det høje Ting at lade sig betjene af de sagsakter og de notater, som hr. Svend Hei-selberg forfatter.

Dernæst også det gode råd til hr. Jes Lunde, at jeg har selv lyttet meget omhyggeligt til hr. Lykketofts tale, og jeg er i et og alt enig i det, som hr. Lykketoft her har sagt vedrørende for-ståelsen af de aftaler, der ligger til grund for disse forhandlinger her i Tinget i dag. Og det er udtalelser fra hr. Lykketofts side, som indtil dette øjeblik heller ikke er blevet bestridt hver-ken af statsministeren eller af finansministe-ren. Og med mit kendskab til statsministeren og til finansministeren kan jeg næppe tro, at de to ministre vil anvende hr. Svend Heiselberg som støttepædagog.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Det var pænt af hr. Risgaard Knudsen at trække tiden ud så længe, så hr. Lykketoft kun-ne nå at komme til stede. Det kan man kalde støttepædagogarbejde.

Jeg har ikke brugt hr. Svend Heiselberg som støttepædagog, jeg har bare læst op, hvad hr. Svend Heiselberg sagde i sin tale, og bedt om Socialdemokratiets reaktion på det, og det sy-nes jeg er meget naturligt. Hr. Svend Heisel-berg siger, at ingen aftalepartier kan fremsætte udgiftskrævende forslag i 1992, uden at aftale-partierne er enige herom. Det er jo en ganske stærk udtalelse, og derfor synes jeg også, der bør komme et konkret svar fra Socialdemokra-tiet: Er man enig i det, hr. Svend Heiselberg har sagt, eller ej? Og hvis Socialdemokratiet forkaster det, hr. Svend Heiselberg giver ud-tryk for, må jeg spørge hr. Svend Heiselberg eller andre Venstrefolk, om Venstre har indgå-et forliget på falske præmisser, og om det er sådan, at vi skal have sagen ekspederet tilbage i Finansudvalget, inden vi går videre med de-batten for at få afklaret, hvad det er, man har aftalt på dette område.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

[Svend Heiselberg]

Det kan være, at hr. Lykketoft, som nu er kommet til stede, kunne optræde som støttepædagog for hr. Risgaard Knudsen og eventuelt bekræfte det, jeg har sagt om aftalen. Og da hr. Lykketoft ikke var til stede, skal jeg da gerne igen læse det op:

»... ingen af aftalepartierne kan vedtage nye udgifter, uden at aftalepartierne bag finansloven er enige herom.«

Det synes jeg at man i hvert fald af hensyn til hr. Risgaard Knudsen burde have forklaret af hr. Lykketoft.

Derudover vil jeg gerne sige til hr. Kim Behnke, som var noget bekymret over, at der var kommuner, der satte skatterne op, at det er vi selvfølgelig også, men stort set må vi sige, at kommunerne har overholdt den aftale, som vi har indgået med kommunerne. I øvrigt er det jo sådan, at vi i Venstre i høj grad går ind for selvstyre, og derfor blander vi os ikke så meget i, om kommunerne ikke helt har overholdt aftalen.

Men når man kommer ud på virksomhederne, hører man en stigende optimisme, og det synes jeg også der er grund til, for som jeg netop fremførte i mit indlæg, er der mange gode eksempler på, at økonomien er i god gænge, at de økonomiske forhold er ved at udvikle sig sådan, at det kan betale sig at gå i gang ude på virksomhederne, og det må vi absolut anbefale virksomhederne at gøre.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg tror, det klogeste, hr. Svend Heiselberg kunne gøre, var at henholde sig til, hvad der er sagt i denne debat, som hr. Risgaard Knudsen også var inde på, om, hvilken art af aftale vi har lavet. Der står jo ikke nogen formuleringer i aftalen om, hvordan man forholder sig til forslag. Socialdemokratiet er selvfølgelig frit stillet til at formulere forslag og fremsætte dem i Folketinget. Det vil vi også gøre, som jeg bebudede i mit indlæg tidligere på dagen, på en lang række punkter, først og fremmest dér, hvor det har med beskæftigelsen at gøre. Den forståelse, vi har, går ud på, at i det omfang, det har bevillingsmæssige konsekvenser i 1992, taler vi om det i kredsen, men der er ikke nogen, der kan sige nøjagtigt, hvor grænserne går med hensyn til detaljerne i denne sammenhæng, for det er der ikke skrevet noget ned om,

det er der ikke snakket noget igennem om. Men de reelle grænser bestemmes jo af – og det har Socialdemokratiet også måttet tage bestik af – hvad der er flertal for i Folketinget. Dette års aftale om finansloven er i højere grad end tidligere års finanslove, som jeg har sagt tidligere på dagen, et meget præcist udtryk for, hvad der faktisk er flertal for i dette Ting, hvilket vi er meget tilfredse med, og derfor forestiller jeg mig ikke, at vi får fortolkningsproblemer af den art, som der her fra hr. Svend Heiselbergs side efter min mening helt urimeligt lægges op til.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg vil egentlig gerne vide, hvad forskellen består i mellem det, som jeg læste op, og det, som hr. Lykketoft gav udtryk for, i hvert fald hvis hr. Lykketoft vil overholde den aftale, der er indgået. Aftalen er klar, og den går ud på, at ingen af aftalepartierne kan vedtage nye udgifter, uden at aftalepartierne bag finansloven er enige herom. Jeg synes, det er rimeligt, at det bliver nævnt, og det er også rimeligt, hvis det bliver overholdt.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Der var jo en drøftelse af det forhold, som her er bragt på bane, med baggrund i en tekst. Det er også bekendt for dem, der ikke deltog i forhandlingerne. Vi enedes om – og det tror jeg var et virkelig stærkt produkt af et fantastisk godt samarbejde – at det samarbejde, der her er vist frem, har en så stærk karakter, at det ikke er nødvendigt, at vi laver tekster, hvori vi advarer hinanden. Selvfølgelig kan partierne, som hr. Lykketoft siger, bringe nye emner på bane, men det er også klart, at det er med henblik på, dersom de har udgiftskrav i 1992, at opnå en enighed om det inden for forligskredsen. Så enkelt er det, men det er ikke nødvendigt at lave tekster, musefældekláusuler eller sådan noget, når man etablerer et så stærkt samarbejde som det, der er tale om vedrørende finansloven.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Ud over at give min varme opbakning til det,

[Mimi Jakobsen]

som hr. Bilgrav-Nielsen netop sagde, vil jeg gerne fremhæve, at det også ligger i aftalen, at ethvert parti, der deltager i den aftale, og som har været igennem hele denne proces, hvad SF jo ikke har, har pålagt sig selv en selvdisciplin. Det har vi i CD, og det er jeg overbevist om at vores aftalepartnere også har, men på baggrund af, at vi nu har været denne proces igennem, hvor vi har arbejdet med meget vanskelige spørgsmål, så ville man da også være et skarn, hvis man gik hen og ødelagde det i februar måned. Det er den selvdisciplin, der er tale om. Der er vel ingen af os, der forestiller os, at hele 1992 kan forløbe, uden at der kan komme et eller andet problem op, som mange af os føler trang til at løse, og det er der også mulighed for inden for forligskredsen, men jeg vil gerne opfordre hr. Svend Heiselberg indtrængende til at pålægge sig selv og Venstre i dag den selvdisciplin, der hedder, at man ikke begynder at sætte spørgsmålstejn ved det, der vel lidt mandschauvinistisk må hedde en gentleman agreement.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg kan tydeligt høre, at hr. Bilgrav-Nielsen har ret i, at det er et ubrydeligt samarbejde! Foreløbig går det jo lystigt med for mig at se temmelig vidt forskellige udlægninger af, hvad det er, der er aftalt.

Jeg vil gerne for at få opklaret sagen spørge Socialdemokratiet, om Socialdemokratiet opfatter det sådan, at man skal have godkendelse af sine forslag, før man kan fremlægge dem for offentligheden. Er det sådan, at regeringen først skal sige: Ja, det er i orden; det forslag må I gerne fremsætte? – Det mener socialdemokraterne ikke, kan jeg se på dem nede i salen.

Så vil jeg gerne spørge Socialdemokratiet: Hvis det nu er sådan, at der kan findes et flertal her i Folketinget for en udgift på et eller andet område, som regeringen ikke kan lide, har regeringen så vetoret, eller har den ikke vetoret?

I den forbindelse vil jeg gerne minde Socialdemokratiet om, at et sådant flertal godt kan findes, hvis Socialdemokratiet i nogle sager undtagelsesvis kunne blive enige med to partier, der står uden for finanslovaftalen. Så har vi faktisk et flertal.

Det hænder jo en gang imellem – det er sjældent, det indrømmer jeg – at vi kan blive enige med Fremskridtspartiet om nogle udgifter. Fremskridtspartiet havde f.eks. ét ændringsforslag blandt sine 800 til finanslovsforslaget i går, som vi kunne stemme for, nemlig et forslag om at afsætte flere midler til nogle bevægelseshandicappede.

Må Socialdemokratiet sige ja til et sådant forslag, som Socialdemokratiet kan få flertal for sammen med SF og Fremskridtspartiet, eller har Venstre en vetoret? Jeg har nemlig fået det indtryk blandt Venstrefolkene, at de opfatter det sådan, at de har en vetoret. De er så glade for, at de har fået lavet et forlig, fordi de føler, at de har bundet Socialdemokratiet.

Vi kan ikke have, at der er en sådan uklarhed. Vi må have klarhed over spørgsmålet: Er Socialdemokratiet bundet af, at Venstre har vetoret i udgiftspolitikken i 1992, eller er Socialdemokratiet ikke bundet af det?

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg kan godt forstå, at hr. Jes Lunde spørger så interesseret, for hr. Jes Lunde har jo ikke været vant til at indgå så mange finanslovsforlig og har ikke den erfaring som andre partier. I den anledning skal da jeg gerne oplyse, at Kristeligt Folkeparti har indgået mange finanslovsforlig både med denne regering og også med socialdemokratisk ledede regeringer, og vi har altid opfattet det som en selvfølge, at når vi indgår et finanslovsforlig, går vi ikke samtidig og bruger penge inden for det indeværende finansår. Det synes vi er noget helt selvfølgeligt. Det er de vilkår, vi altid har indgået finanslovsforlig under, og det vil jeg også råde SF til, den dag SF indgår et finanslovsforlig. Så kan man komme med et forslag, som koster nogle penge, der så træder i kraft det følgende år. Naturligvis kan man komme med en række holdningsforslag, hvoraf der er en hel række, som ikke koster penge, og det skal man da ikke først spørge de andre finanslovsforligspartier om. Vi har vores holdningsmærkesager, som vi selvfølgelig kan føre frem, men vi bruger ikke ekstra penge. Det synes vi ikke er den rigtige ånd at indgå et finanslovsforlig i, og det vi tror faktisk andre har den samme forståelse for som vi.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Idet jeg i øvrigt kan erklære mig enig i det, hr. Bilgrav-Nielsen sagde, i det, fru Mimi Jakobsen sagde, og i det, hr. Kofod-Svendsen sagde, vil jeg gerne sige, at regeringen har tænkt sig at pålægge sig selv den selvdisciplin, at vi ikke vil fremsætte eller støtte lov- eller beslutningsforslag, der fører til merudgifter i 1992, medmindre der er enighed mellem aftalpartierne herom.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg vil kun tilslutte mig det, finansministeren har sagt, og jeg kan tilføje, at Venstre netop har betragtet det som noget meget vigtigt ved dette finanslovsforslag, at vi har fået den aftale. Det skal vi gerne endnu en gang sige.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Kim Behnke for en kort bemærkning, og jeg henstiller, at vi forholdsvis hurtigt kan vende tilbage til talerrækken.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

I forlængelse af det, hr. Jes Lunde sagde vedrørende alternative flertalsmuligheder – i denne forbindelse Socialdemokratiet, SF og Fremskridtspartiet – skal Socialdemokratiet være opmærksom på, at hvis et forslag fra Socialdemokratiet om f.eks. at forhøje folkepensionen også får støtte fra Socialistisk Folkeparti, vil der være flertal for det her i Folketinget. Så Socialdemokratiet skal ikke i det kommende år blot regne med blanko at kunne fremsætte hvad som helst af forslag og forvente, at de bliver stemt ned her i Folketinget. Det kan sagtens lade sig gøre at finde andre flertalsmuligheder.

Men det er i virkeligheden slet ikke det interessante – det var, hvad finansministeren sagde. Finansministeren sagde, at når der kommer forslag om flere udgifter, støtter regeringen dem også, og derfor bliver der ingen problemer med, at nogen overtræder noget forlig. Det har været situationen i 1990, det har været situationen i 1991, og når vi mødes til næste år ved samme tid, skal jeg gerne citere fra en liste, jeg har lavet i løbet af året, over alle de ekstra udgifter, regeringen selv har

stemt for i løbet af finansåret. Det har man gjort siden 1982 – i al den tid, man har siddet i regering – og det vil man fortsætte med at gøre.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Der er ikke nogen form for vetoret fra regeringens side over for forslag, Socialdemokratiet kan finde på at fremsætte her i Folketinget. Naturligvis sender vi ikke forslag til censur hos den regering, som vi er i opposition til, men det er klart, at der i et eller andet omfang er knyttet nogle bindinger til, at man laver en aftale om en finanslov, hvad angår bevillingerne i 1992. En masse af dem har vi jo drøftet direkte og taget meget konkret stilling til. Der er en udgiftspolitisk linje, som vi – med de påvirkninger, vi har kunnet få på den – har erklæret os enige i. Og det har vi så klaret ved det, som fru Mimi Jakobsen kaldte en gentleman agreement, hvor der også var gentlewomen iblandt, og sagt, at vi må drøfte eventuelle fortolkningsproblemer. Og det gør vi så. Der er hverken mere eller mindre at sige om det.

I øvrigt synes jeg – sagt til hr. Jes Lunde, som også prøvede denne diskussion i går – at der er tale om en helt grå akademisk diskussion, for der er ikke nogen forskel på det, som kan finde flertal i den kreds af partier, og det, der kan finde flertal i Folketinget, medmindre man vil operere med et alternativ, der hedder Socialdemokratiet, SF og Fremskridtspartiet. Og dertil kan jeg sige, at det har ikke nogen interesse for Socialdemokratiet. Det indgår ikke i vore strategiske overvejelser at operere med det flertal. Vi er meget optaget af at forbedre – og det burde SF også være – samarbejdsforholdet med midterpartierne her i Folketinget. Og det er også i det lys, man skal se den aftale, der er indgået her.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Der var ingen grund til at blive så vred på hr. Svend Heiselberg for det, hr. Svend Heiselberg siger. Det er, som om hr. Svend Heiselberg har overtrådt nogle uskrevne regler her i Folketinget. Hr. Svend Heiselberg siger jo bare sandheden, og det er også blevet bekræftet af midterpartierne, at hr. Svend Heiselberg havde ret i sin konstatering af – og det viser hele debatten

[Holger K. Nielsen]

jo at hr. Svend Heiselberg havde – at der er reelle bindinger også for Socialdemokratiet. Det er der jo, og det må vi så tage til efterretning. Jeg synes, det er trist, for det sker jo ofte, at SF og Socialdemokraterne i de forskellige udvalg finder frem til fælles initiativer, måske fælles forslag. Det kan være os, der tager initiativet, eller det kan være en socialdemokrat, og det synes jeg er fint nok. Men jeg synes da, det er et problem, at man så først skal have det clearet af med forligspartierne i sådanne tilfælde.

Jeg synes også, som man hører på den socialdemokratiske politik i øjeblikket, at det i dag er en meget stor historie, at Socialdemokratiet vil støtte såkaldte sorte områder, regioner, som er hårdt ramt af arbejdsløshed. Det er bestemt også et godt formål at støtte, men jeg skal blot gøre opmærksom på, at man jo ikke stemte for et ændringsforslag til finanslovsforslaget om det samme område, som vi stillede forslag til i går, tilsyneladende fordi man er bundet af forliget. Jeg synes ikke, det er helt rigtigt, at man på den ene side kører så hårdt frem med det, man så gerne vil, når realiteten er, at man i 1992 ikke er i stand til at gennemføre det, fordi man de facto er bundet af den aftale, man har med regeringen.

Vi synes, det er trist, men vil selvfølgelig gøre alt for, at der kan blive opløsning i det; vi vil da gøre alt for at påvirke Socialdemokratiet til, at man ikke i de faktiske situationer får de bindinger. Men sådan som jeg må opfatte den diskussion, der har været her, og de fortolkninger, der har været fra finansministeren, fra CD, fra Det Radikale Venstre og fra Kristeligt Folkeparti, er jeg ikke særlig meget i tvivl om, at der er en de facto-binding i forhold til forligspartierne.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil gerne først sige til Kristeligt Folkeparti, at når SF tager denne her debat, er det ikke, fordi vi er specielt optaget af at øse penge ud i øst og vest. Men vi synes, det er et principielt problem, hvis regeringen indgår aftaler, som oven i købet er skjult, for de foreligger jo ikke på papir – aftaler, som truer med at lamme Folketinget et helt år ud i fremtiden, og som hindrer, at man kan tage initiativer over for nyopståede situationer.

Et godt eksempel er jo sådan set forsiden af Det Fri Aktuelt i dag, hvor Socialdemokratiet lancerer en plan, der hedder »Statsstøtte skal fjerne sorte pletter« – en meget flot lancering af en plan om, at nu skal der gøres noget ved arbejdsløsheden i de udsatte områder. Hvis reaktionerne skal til at lave en undertekst, der hedder »Det sker dog først i 1993«, tager det ligesom pynten lidt af sådan et initiativ. Derfor er det interessant for os at vide, om Socialdemokratiet må have lov til at gennemføre nogle ting reelt, hvis stemmerne kan findes til det.

Jeg vil i den forbindelse også sige til hr. Lyketoft, at SF ikke opererer med noget strategisk samarbejde med Fremskridtspartiet, men vi er villige til at bruge de stemmer, der er, i en hvilken som helst sag. Hvis vi kan få gennemført en social forbedring for nogle pensionister eller for nogle bevægelseshandicappede ved, at Fremskridtspartiet stemmer for det, synes vi ikke, at vi er dem, der kan tillade os at sige, at det vil vi ikke, så vil vi hellere ofre de svagest stillede, for vi vil ikke bruge de stemmer her i salen. Sådan kan man ikke arbejde. Man må bruge de flertal, der er. Det har også hidtil været Socialdemokratiets praksis.

Jeg vil minde om, at Socialdemokratiet faktisk har brugt Fremskridtspartiet flere gange til at vedtage lovgivning, som har peget i en fornuftig retning, når Fremskridtspartiet var til det. Men det er måske en ny stil, Socialdemokratiet har tænkt sig at lægge an. Og hvis de har tænkt sig at lægge en ny stil an på bekostning af dem, der kunne have fået nogle mindre forbedringer i dette samarbejde, synes jeg, det er en urimelig behandling af mennesker, at man har nogle gedulgte principper i en eller anden aftale, som forhindrer, at man kan gennemføre forbedringer.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Alt det, der er sagt, og som viser en soleklar forståelse af, at man har en offentliggjort aftale om en finanslov, har mest drejet sig om, hvorvidt man nu kunne fremsætte forslag eller støtte forslag til nye udgifter. Jeg gør opmærksom på, at der foreligger nøjagtig den samme holdning med hensyn til at fremsætte forslag om at fjerne udgifter, altså besparelsesforslag.

Men det er da også tindrende klart, at hvis de partier, som har lavet en fælles aftale, bliver

[Glønborg]

enige om at lave noget andet, har man også lov til det. Så Folketinget er absolut ikke sat i stå.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Det er mærkeligt, at vi skal have et langt mellemspil på sådan nogle mistænkeliggørelsesformodninger om hemmelige aftaler. Jeg mener, forhandlingsdeltagerne har redegjort meget klart for, hvilke bindinger vi mener en sådan aftale naturligt giver, og hvilke den ikke giver. Og det er der ikke nogen mystik i.

Hr. Svend Heiselberg har ikke ret i en udlægning om, at Venstre har vetoret over for socialdemokratiske forslag, der kan fremsættes her i Folketinget. Det var hans første ordvalg. Men hele øvelsen omkring finansloven er naturligvis gået ud på – det gjorde den jo også for SF's vedkommende, så længe partiet var med – at kortlægge hvert enkelt partis synspunkt og kortlægge, hvordan vi kan maksimere vores indflydelse på politikken i det kommende år med hensyn til udgifterne. Det er det, vi har forsøgt, og vi er endt med at lave en aftale, hvor vi synes, vi er kommet så langt, som det er muligt.

Jeg synes ærlig talt, at det, hr. Jes Lunde præsterer, grænser til det uacceptable i mistænkeliggørelse i forhold til den rolle, hr. Jes Lunde selv har spillet i forhandlingsforløbet. Den eneste forskel, jeg kan høre imellem os, er, at det end ikke indgår i Socialdemokratiets taktiske overvejelser, at der kunne være nogen hverken kortsigtet eller langsigtet nytte i at satse på Fremskridtspartiets stemmer.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg er enig i hr. Lykketofts vurdering af de strategiske muligheder i et samarbejde med Fremskridtspartiet. Men lad mig nu tage et eksempel: Lad os tænke os, at SF fremsætter et forslag i Folketinget, som ligger tæt op ad, hvad Socialdemokratiet ellers mener – man kunne f. eks. godt forestille sig noget sådant på ældreområdet – og at Fremskridtspartiet annoncerede, at det ville stemme for det pågældende forslag. Skal hr. Lykketofts betragtninger så fortolkes sådan, at Socialdemokratiet vil stemme imod, bare fordi Fremskridtspartiet stemmer for?

Det er den situation, vi tænker på. Vi har ikke tænkt os at lave fælles forslag en masse med Fremskridtspartiet. Men man kan da godt forestille sig, at der kan være områder, hvor der kan skabes flertal for et SF-forslag, og det spørgsmål, der så rejser sig – og det er ikke blevet dementeret under denne debat – er, om Socialdemokratiet først skal forhandle med forligspartierne, før man kan støtte et sådant forslag. Det synes jeg det kunne være interessant at få afklaret under denne debat.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Jeg skal såmænd give et helt konkret eksempel på et tilfælde, hvor Socialdemokratiet, SF og Fremskridtspartiet formodentlig både kan og vil stemme sammen, efter hvad Socialdemokratiet selv har udtalt. Det drejer sig om gebyrer på undervisning, hvor SF og Fremskridtspartiet sammen stillede et forslag om, at disse gebyrer skulle bortfalde, og hvor den socialdemokratiske ordfører meddelte, at dette kunne man ikke stemme for, eftersom man følte sig bundet af finansloven, men at man med det samme flertal ville være villig til at ophæve dem med virkning fra 1993 og fremefter. Jeg går da ud fra, at det løfte bliver overholdt fra Socialdemokratiets side, og at gebyrerne vil blive fjernet.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Jeg giver først hr. Bilgrav-Nielsen ordet for en kort bemærkning og derefter hr. Lykketoft. Derefter er det min agt at give ordet videre til den næste ordfører i rækken.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det er jo interessant at høre på disse meningsudvekslinger her, og de giver mig anledning til stille SF følgende spørgsmål: Hvis SF har den grundholdning til det at indgå et finanslovforlig, at det ingen bindinger giver forligsparterne, hvad skulle vi så egentlig med et forlig? Var det virkelig SF's mål at føre forhandlingerne til ende og derefter gå ud og erklære, at SF i øvrigt var totalt frit stillet i henseende til at kræve yderligere udgifter?

Finanslove er jo særlig karakteristiske ved, at de gælder helt afgrænset for et år, og jeg vil gerne stille et mere konkret spørgsmål for at få

[Bilgrav-Nielsen]

afdækket, hvad der egentlig er SF's holdning til det at indgå forlig – det er jo ikke helt uden betydning at vide sådan noget.

Det Radikale Venstre, Socialdemokratiet og SF samt yderligere et parti, der ikke er i Folketinget nu, indgik i 1985 – det er længe siden, men det er en historisk begivenhed, som jeg nævner i dag, fordi finansloven for 1992 netop afslutter dette forlig – forliget om stigningen i ulandsbistanden. Vil SF finde det rimeligt, om eksempelvis – det er helt teoretisk – Socialdemokratiet sammen med regeringen ændrede i den stigningstakt uden om Det Radikale Venstre og SF?

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Lykketoft får ordet for en kort bemærkning, og derefter er det ordføreren for SF.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Det eksempel, hr. Rabhæk Møller kom med, var ikke en illustration af noget som helst andet, end at man selvfølgelig vedstår konsekvenserne af emner, som er blevet konkret behandlet og vurderet under en forhandling, i det år, de vedrører. Men denne sag har været meget omhyggeligt diskuteret under forligsforhandlingen om afskaffelse af depositum for de studerende og bevarelse af de gebyrer i 1992. Det mundede ud i det aftalte kompromis.

Der er ingen mystik i – sådan er det i enhver forhandling – at man vedstår det, man har. Det illustrerer ikke noget som helst andet end det.

I øvrigt synes jeg, at SF skulle bruge juleferien til i sit lønkammer at fortsætte øvelsen med sig selv om, hvordan man egentlig kan få konkret indflydelse i dansk politik. Det synes jeg kunne være en spændende øvelse for SF. Vi var tidligere i debatten inde på, at man har været nær ved at få beg på fingrene, når det gælder finanslovsforslaget. Man har haft svært ved at bevare pessimismen hele vejen igennem med hensyn til udseendet af aftalen, men man synes alligevel ikke, at man ville tage bøvl med at gå tilbage og forklare sin egen gruppe og sin egen medlemskreds, at man lige så godt kunne være gået med, og derfor skal vi have et lille interessant skuespil her i dag. O.k., det hører med til det politiske livs spilleregler, men man tager det altså ikke særlig alvorligt.

Jes Lunde (SF):

For at afslutte den polemik, vi lige havde, vil jeg sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at SF da vedstår de aftaler, vi indgår. Jeg vil ikke udelukke, at vi kan indgå aftaler, som også har bindinger frem i tiden. Det afgørende er så bare at få afdækket, at det er tilfældet. Det, øvelsen går ud på i øjeblikket, er jo at finde ud af, hvad det er, Socialdemokratiet har betalt for at få indgået dette finanslovforlig. Har det deponeret noget af sin handlefrihed hos Venstre, eller har det ikke? Det er for mig at se det, vi har fået afdækket i løbet af meningsudvekslingen her.

Dernæst vil jeg gerne sige til hr. Lykketoft, at eksemplet med at få fjernet gebyrer på uddannelsesområdet er godt nok. Det er rigtigt, at det er et aftaleområde, som er konkret belyst i aftalen, og derfor kan Socialdemokratiet ikke gøre noget i 1992. Det bebrejder vi ikke Socialdemokratiet, men det er et eksempel på, at Socialdemokraterne på forhånd har tilkendegivet, at de er villige til at bruge Fremskridtspartiets stemmer i 1993, og derfor er det helt urimeligt, at Socialdemokratiet nu begynder at spørge, om SF vil bruge Fremskridtspartiets strategisk osv., for det er overhovedet ikke det, det handler om. Vi vil bruge Fremskridtspartiet konkret i enkeltstager, hvor det stemmer som vi, og det er Socialdemokratiet åbenbart også parat til for 1993. Det har man allerede tilkendegivet, og derfor er det hykleri at beskylde os for at ville have en særlig strategisk binding til Fremskridtspartiet. Det ved hr. Lykketoft udmærket at vi ikke har nogen interesse i.

Lad mig så vende tilbage til min ordførertale.

Vi står nu med det færdige resultat af hele finanslovprocessen, og regeringen har fået skudt en masse af sine grove sociale besparelser ned, så finansloven ligger langt fra det udspil, regeringen kom med i august.

SF har i forhandlingerne om finansloven haft et meget frugtbart samarbejde med især Socialdemokratiet og CD og nogle gange også med Det Radikale Venstre. Regeringen har dermed lidt et meget betydeligt nederlag, men den er lige glad og bliver bare siddende. Det spiller åbenbart ingen rolle for regeringen, at den skitse, den spillede ud med så sent som fredagen før, at der blev indgået forlig, blev skudt i stumper og stykker. Det spiller åbenbart heller ingen rolle, at det udgiftspolitiske

[Jes Lunde]

måltal er reddet ved helt fiktive posteringer som f.eks. at flytte rundt på Hypotekbankens reserver. Når bare man beholder ministerposterne, er alt tilsyneladende i orden, og så skidt med, at der ikke bliver ført KV-politik!

Oppositionen har til gengæld heller ikke fået sine ønsker opfyldt om, at finansloven skulle være en kraftig styrkelse af indsatsen imod arbejdsløsheden. Den nedbringes næste år i bedste fald med 10.000, et mistrøstigt resultat set i forhold til de 300.000 arbejdsløse. Med den fart tager det unægtelig sin tid, inden problemerne er løst, men det største oppositionsparti, Socialdemokratiet, affinder sig tilsyneladende med det i en sådan grad, at man om lidt er parat til at stemme for finansloven.

Man kan spørge sig selv, hvad det egentlig er, Socialdemokratiet har fået, og svaret er, at hvis vi ser bort fra de detaljer, der allerede var aftalt i foråret, har Socialdemokratiet fået det, at det har forhindret regeringen i at føre dens egen politik. Det er selvfølgelig godt, det er vi helt med på i SF, men det er ikke godt nok, og det tæller ikke rigtig som begrundelse for at stemme for finansloven og frede regeringen.

Danmark har allerede i alt for mange år befundet sig i en politisk låst situation, hvor det mest fremherskende kendetegn er, at der ikke bliver ført politik, og den situation forlænges med dette forlig.

Her må SF melde sig ud af det gode selskab. Vi synes faktisk, at der er behov for, at der bliver ført politik i Danmark. Vi kan se, at landet har en voldsom arbejdsløshed, store uløste strukturproblemer, sociale skævheder og miljømæssige ødelæggelser, og på den baggrund fremstår finanslovens passivitet som en stor skuffelse. Den politiske debat i Danmark har nemlig forandret sig i de seneste måneder. Arbejdsløsheden er kommet i centrum for den folkelige debat, og selv de borgerlige partier føler sig nu presset til at sige, at arbejdsløsheden er Danmarks største problem.

Hvorfor må det så ikke påvirke finansloven? Hvorfor vil de andre partier ikke være med til at gøre et måltal på 50.000 for nedbringelse af arbejdsløsheden i 1992 til et udgangspunkt for forhandlingerne?

I SF synes vi, at det er utrolig vigtigt at holde fast i det, der i disse måneder sker uden for Christiansborg, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at opfordre til, at arbejdsløshedspro-

blemet stadig debatteres aktivt ude omkring. Det pres, det lægger på politikerne, er en helt uundværlig betingelse for, at der på et tidspunkt kommer til at ske noget politisk.

Når regeringen i dag siger, at arbejdsløsheden er Danmarks største problem, skal man nemlig ikke glemme, at den har et kolossalt ansvar for, at arbejdsløsheden er blevet så stor. De 300.000 arbejdsløse er et resultat af en kynisk politik, hvor hensynet til, at der skulle skaffes skattelettelser til de rigeste, er blevet sat over hensynet til nationen og til titusinder af menneskeskæbner. Det kan lyde som en hård og brutal karakteristik, men det er desværre rigtigt. SF og andre har i årevis forgæves forsøgt at forklare de borgerlige, hvad virkningerne er af massearbejdsløsheden.

Arbejdsløsheden er en katastrofe for de fleste af dem, der bliver ramt. Den giver et voldsomt økonomisk tab. I gennemsnit mister arbejdsløse en tredjedel af deres indtægt, når ledigheden sætter ind. Den er socialt ødelæggende, fordi den truer med at vælte den lediges tilværelse. Den kan tvinge mennesker fra hus og hjem. Den skærer brutalt de sociale bånd over til de kollegaer, man er vant til at arbejde sammen med, og det kan i mange tilfælde være en meget hård psykisk belastning, fordi en arbejdsløs let føler sig kasseret, sat udenfor, berøvet muligheden for at føle sig nyttig og muligheden for at yde en indsats i tilværelsen. Der findes ingen undskyldninger for at acceptere arbejdsløsheden. Den er udtryk for en umenneskelig politik.

Det er også et udtryk for, at de borgerlige partier i virkeligheden forsynder sig imod deres eget erklærede grundlag. Den tyske filosof Immanuel Kant, der har spillet en meget betydelig rolle for det etablerede samfunds etik, skrev helt tilbage i slutningen af 1700-tallet, at intet menneske må være middel til et andet menneskes mål, og at alle mennesker er lige i den betydning, at de er mål i sig selv og kun mål og aldrig midler for hinanden. Det borgerlige flertal forsynder sig mod disse ord i deres praktiske politik, når de tilrettelægger en udvikling, der systematisk betyder udstødning af mennesker til et B-hold, et C-hold eller så langt ud, at man slet ikke har nogen chance for at komme på noget hold mere.

Jeg tror gerne, at et flertal af de borgerlige vælgere og politikere betragter sig selv som hu-

[Jes Lunde]

manister, men vi har til gode at se disse klassiske idealer slå igennem i praktisk politik. De er blevet begravet under alt for megen borgerlig økonomisk tænkning, hvor mange mennesker bliver reduceret til netop de midler for andres mål, som de aldrig måtte blive. Kant har åbenbart levet forgæves, kapitalismen har kvalt humanismen. Jeg håber, at vi i januar måned, når partierne mødes igen for at forhandle, kan finde et flertal, der vil begynde at bryde med den logik.

Hidtil har skiftende borgerlige regeringer i de sidste 10 år mere koncentreret sig om, hvordan man kunne skære ned på de arbejdsløses levevilkår, end om, hvordan man kunne skaffe dem et job, og forhandlingerne om finansloven for 1992 har ikke været nogen undtagelse. Regeringen har fremsat forslag om karenstage, så de arbejdsløse overhovedet ingen dækning skulle have for de første ledighedsdage, forslag om at sænke dagpengemaximum, forslag om at forringe reguleringen af dagpengene, tilsvarende beskæringer i kontanthjælpen osv. Ét forslag havde den oven i købet held til at komme igennem med: Der tages 600-700 mio. kr. fra de langtidsledige ved at sænke deres løn i offentlige jobtilbud. Det tager vi i SF klart afstand fra af alle de grunde, som jeg nævnte i gårsdagens debat. Vi synes simpelt hen, det er at tage pengene fra de forkerte.

SF finder det omvendt helt uforståeligt, at det forlig, der er indgået, ikke rummer reelle besparelser på forsvaret. I en tid med international nedrustning er det meningsløst, at Danmark bliver ved med at ødsle milliarder af kroner bort på militær. Den internationale afspænding kan åbenbart ikke nå til Danmark, så længe regeringen har et forsvarsforlig at hælde sig til. Vi glæder os meget til, at det nuværende forsvarsforlig løber ud med 1992, og vi vil opfordre De Radikale og Socialdemokratiet til at holde sig fra enhver forhandling i de kommende år, hvis ikke der er massive besparelser på bordet.

Regeringspartierne prioritering på dette område bliver kun endnu mere grotesk, når vi samtidig ved, at de forsøgte at spare på ulandsbistanden, en plan, som SF, Socialdemokratiet, De Radikale og Kristeligt Folkeparti heldigvis i forhandlingerne var enige om at forhindre.

SF har i finanslovforhandlingerne på flere punkter kunnet påvirke udgiftspolitikken i en mere miljøbevidst retning, og det vil jeg da gerne takke de samarbejdspartnere i andre partier, som har været lydhøre, for, men den minimale drejning, der er sket, er naturligvis ikke nær nok til at leve op til de krav, vi på miljøets vegne burde stille til os selv. De største af SF's forslag til nedbringelse af energiforbruget ved højere priser på diesel og benzin, til nedbringelse af forureningen ved afgifter på giftstoffer og til sikring af en indsats for rent drikkevand i fremtiden er ikke med i forliget, og der er dermed end ikke ansats til den nyorientering af den økonomiske politik, som bliver nødvendig i 1990'erne.

CO₂-afgiften er den eneste undtagelse, og den er vel at mærke gennemført af et flertal, S, SF og De Radikale, uden om regeringen. Der er politisk lang vej endnu til en finanslov, der tager et grundlæggende hensyn til miljøet, og som gør den økologiske bæredygtighed til en sag, der simpelt hen bare skal være i orden. I SF forventer vi, at det er et tema, der vil vinde i styrke i 1992, og det politiske liv slutter jo heldigvis ikke med vedtagelsen af denne finanslov.

Et andet af de store temaer, Folketinget bliver nødt til at tage fat på i 1992, er behovet for en skattereform. Selv Venstrefolk snakker nu om, at det er tåbeligt at beskatte arbejdskraften så hårdt, når vi ikke gør særlig meget for at lægge afgifter på begrænsede ressourcer og på forening. Det fremmer køb og smid vækmentaliteten, det giver rovdrift på miljøet, og det er medvirkende til at fremme arbejdsløsheden. Så vidt vi kan se, er der nu betingelser til stede for at lave en skattereform, hvor det synspunkt kan få den nødvendige vægt, så der sker en meget betydelig forskydning af beskatningen over på de begrænsede ressourcer.

Et andet hovedsynspunkt i en skattereform må være, at en større del af beskatningen skal opkræves som en bruttoskat i virksomhederne. Det er nødvendigt for at begrænse skatteomgørelser, og det giver samtidig et direkte grundlag for lavere trækprocenter, når alle reelt er med til at betale, også gennem et bredere grundlag for indkomstskatterne.

En sådan omlægning er også nødvendig for at komme mere på linje med de andre EF-lande. I et frit indre marked er det væsentligt at

[Jes Lunde]

have en skattestruktur, der ligner de andres, hvis ikke der skal opstå huller, hvor smarte personer kan lave lukrative transaktioner ved at krydse grænserne. Vi får med andre ord et mere EF-robust system ud af det. Det vil også kunne sikres yderligere gennem minimumsdi- rektiver for selskabsskatteprocenter og sel- skabsskattegrundlag på EF-plan.

Et nødvendigt element i en skattereform bør efter SF's opfattelse være en direkte forbrugs- skat med et bundfradrag pr. person, så for- brugsbeskatningen kan gøres mere socialt af- balanceret. Vi vil gerne opfordre til, at de par- tier, der har nogenlunde de samme grundtan- ker på dette område, sætter sig sammen i det nye år for at lave et koordineret udspil, og det betyder konkret, at vi vil invitere til et møde mellem Socialdemokratiet, SF og De Radika- le, men hvis andre partier synes, at overskrif- terne er spændende, er vi bestemt ikke dem, der vil lukke nogen ude.

Et hovedområde, hvor der også må komme et tiltrængt gennembrud i 1992, er hele spørgs- målet om omlægning af dagpengene til aktiv indsats. Partierne har allerede aftalt at mødes i januar for at diskutere en bedre anvendelse af dagpengemilliarderne, og her er det helt afgø- rende, at den bredt formulerede velvilje kom- mer til at udmønte sig i håndfast handling.

Der ligger allerede nu forskellige tanker på bordet. SF har spillet ud med en model, hvor der stilles forpligtende krav til kommunerne om en målopfyldelse på det sociale område, f.eks. børnepasning og hjemmehjælp, mod overførsel af de sparede dagpenge som bloktil- skud. Thisted og Kolding Kommuner har præ- senteret en model, hvor kommunerne beskri- ver et konkret og velafgrænset projekt, erklæ- rer sig villige til at fylde posen op til den nor- male overenskomstmæssige løn og anmoder om overførsel af dagpengene. Endelig har De Radikale præsenteret en model, hvor de ledige frivilligt arbejder i et antal timer, der svarer til dagpengeniveauet, når man regner med fagets almindelige timeløn.

Forslagene er endnu nye og uafprøvede, og det betyder, at der i de sidste to modeller er nogle problemer, som vi skal have løst. Det er afgørende at få indbygget en sikkerhed for, at man ikke fyrer ordinær arbejdskraft i den ene ende og tager støttede personer ind i den an- den. Vi har foreslået, at ansættelsen af medar-

bejdere på disse støttede vilkår gøres betinget af en godkendelse fra de ansatte på arbejds- pladsen, så der på den enkelte arbejdsplads kan ske en afprøvning af, om der lægges op til misbrug, eller om der virkelig er tale om noget kreativt og nyskabende, en ekspansion, som el- lers ikke var bæredygtig.

Samtidig må vi også have taget fat på rådig- hedsbegrebet, så ledige får lov til at foretage sig langt mere med bevarelse af dagpengene el- ler kontanthjælpen. Det er meningsløst at for- lange, at de arbejdsløse skal være totalt passi- ve, som de nuværende regler lægger op til. En indsats i organisationer, der normalt bruger frivillig, ulønnet arbejdskraft, ulønnet kunst- nerisk virksomhed og flere former for uddan- nelse må som minimum fritages. SF vil gerne gå videre og også tillade arbejde i konkrete projekter efter kommunal godkendelse, som vi kender det fra indsatsen over for de unge.

I SF lægger vi meget vægt på, at der hurtigt kommer til at ske noget konkret, og vi vil der- for gerne foreslå, at vi etablerer en række for- søgsordninger i 1992 for at komme i gang på dette område. Jeg håber, at der er andre parti- er, der allerede i debatten i dag kan melde, at de er klar til at støtte en sådan tanke om for- søgsordninger, så vi kan få fremskyndet tem- poet i arbejdet. En sådan frigivelse af de ledige vil mange steder blive en berigelse af samfun- det, men det ændrer selvfølgelig ikke ved, at der stadig er brug for en indsats for en egentlig beskæftigelsesfremmende politik og for job, der kan give en løn, der i længden er til at leve af, også for dem, der har børn at tænke på.

SF har i finanslovforhandlingerne præsen- teret regeringen for en plan, der kunne nedbrin- ge arbejdsløsheden med 50.000 allerede i 1992, men det har ikke interesseret flertallet af parti- er. Vi har vist, hvordan resultatet kunne opnås gennem en langt større uddannelsesindsats, bedre offentlig service og fremrykning af inve- steringer. Der er brug for, at vi opretter 30.000- 35.000 nye uddannelsespladser over hele den vifte af uddannelse, vi kender, plus lidt til. Det drejer sig bl.a. om at skabe langt flere uddan- nelsesmuligheder for ufaglærte, der ellers får svært ved at få en ordentlig plads på arbejds- markedet. Arbejdsløshedsprocenterne er tårn- høje hos SiD og Kvindeligt Arbejderforbund m.fl., og flere steder i landet findes der afdelin- ger med 25-30 pct. arbejdsløse. Det kræver en

[Jes Lunde]

kolossal indsats at komme væk fra den situation.

For de faglærte er der store udækkede behov for efteruddannelse, og SF ønsker at kombinere en øget efteruddannelse med, at der tages ledige ind på arbejdspladserne, mens de fastansatte er på uddannelse. Det kræver bl.a. øgede bevillinger til voksenuddannelsesstøtten og indførelse af en orlovsret, så de ansatte får ret til at gå på efteruddannelse.

Den voldsomme teknologiske udvikling gør det helt nødvendigt at satse på mere uddannelse, hvis ikke der skal opstå flaskehalsproblemer med mangel på faglig arbejdskraft forskellige steder i produktionen, når en branche har fremgang, og i SF undrer vi os derfor over, at andre partier tøver så meget på dette område.

Tilsvarende er det med de mange ledige oplagt at gøre en ekstra indsats dér, hvor der er hjælp behov. Jeg tænker bl.a. på en bedre hjemmehjælp og en afvikling af ventelisterne til børnepasning. Det er misbrug af mennesker i dobbelt forstand, at nogle skal gå uvirksomme, mens andre ikke kan få den hjælp, der er brug for.

På investeringsområdet er der også meget at tage fat på. Efter den store nedtur for byggebranchen er det oplagt at tage fat på byfornyelse. Eksempelvis står 400.000 boliger uden eget bad og toilet, og der er tilsvarende store muligheder inden for vedvarende energi, udbygning af fjernvarmenettet, renovering af kloaknettet osv. som et led i en samtidig indsats for et bedre miljø. Endelig er det efter SF's opfattelse oplagt at fordele arbejdet bedre iblandt os, og der findes mange metoder til det, f.eks. nedsat arbejdstid for småbørnsforældre og en sabbatordning, hvor man kan tage en pause fra arbejdsmarkedet mod at bytte plads med en ledig osv. Det er lidt vanvittigt, at mange slider sig ned og hver dag mangler timer til at få det hele til at hænge sammen, mens andre ikke kan få lov til at yde den indsats, de gerne vil.

Vi har ikke kunnet få disse tanker ordentligt indarbejdet i en finanslovaftale, men jeg kan love Folketinget, at vi vender tilbage til temaerne, og for norges vedkommende er det allerede aftalt, at vi i fællesskab tager fat på dem i januar måned, og det har vi store forhåbninger til.

Finansloven derimod tænder ikke mange håb, og den må først og fremmest betegnes

som gennemgående passiv over for de store problemer. Derfor vil vi også opfordre Folketinget til at stemme imod den, så vi kan få en anden regering, der kan levere et bedre udspil.

Det er hårdt tiltrængt med et politisk spor-skifte i Danmark, så et flertal i Folketinget for alvor kan komme i gang med at tage fat på problemerne. Det er spild af gode muligheder, for hver måned den passive regering får lov til at sidde og spærre. Det midterparti, der først indser, at der er masser af konstruktive politiske muligheder i et samarbejde med S og SF, kan komme til at præge samfundsudviklingen afgørende i 1990'erne. CD er begyndt at øjne nogle af chancerne, og vi håber i SF, at De Radikale også snart kan se det perspektiv, der er for at få gennemført større dele af deres egen politik.

Hvilket af de to partier bliver det første til for alvor at indvarsle en ny tid ved at sende den regering på pension, som længe har været udbrændt? Først derefter kan Folketinget for alvor komme i gang med de mange tiltrængte reformer. 1990'erne forlanger mere af os end det, der kan ydes under en konservativ regering.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg indrømmer gerne, at jeg har glædet mig til denne replik, for jeg har længe haft megen lyst til at blive bragt i en situation, hvor jeg hørte en fra SF, gerne hr. Jes Lunde, sige noget i retning af, at nu ville SF glæde sig til, at Det Radikale Venstre besindede sig, sådan at SF og Det Radikale Venstre kunne gøre noget sammen med Socialdemokratiet. Når jeg kom ud i den situation, ville jeg sige: Ha, ha!

Vi har siddet ved forhandlingsbordet bl.a. med SF om to meget væsentlige områder: dagpenge og finanslov, og jeg synes ikke, at SF har magtet at vise, at de også turde gøre ting, som ikke lige står ordret i partiprogrammet med kommaerne placeret de rigtige steder. Nu er SF 30 år gammelt; jeg kunne ønske mig, at SF på et eller andet tidspunkt markerede, at det nu var blevet voksent.

Om invitationen til at drøfte skattereform skal jeg sige, at vi er parat til at drøfte alle emner. Vi har, som det også blev sagt fra hr. Jes Lundes side, udarbejdet vores eget forslag, og det lægger vi gerne frem, men vi synes ikke, at

[Marianne Jelved]

vi skal bruge tiden på studiekredsarbejde med udvalgte partier om så vigtigt et emne som skat med henblik på, at partier udvalgt af f.eks. SF skal kunne fremsætte et fælles forslag i folketingsalen; den form er ikke rigtig vores. Vi vil gerne drøfte den slags ting åbent med udgangspunkt i vores eget med alle de partier, der er interesseret i at drøfte en skattereform.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Hr. Jes Lunde kom med en række udmærkede temaer, som han mente man nu måtte drøfte, og som han på en eller anden uforklarlig vis fik gjort til SF-initiativer. Der blev nævnt kloakering, offentlig investering, byfornyelse, aktivering af ledige osv., og så sluttede hr. Jes Lunde af med at sige, at det var Jordens dårligste finanslov, og at han måtte fraråde alle at stemme for den.

Må jeg gøre hr. Jes Lunde opmærksom på, at samtlige emner er inkorporeret i finansloven. Det er mig fuldstændig ubegribeligt, at hr. Jes Lunde kan komme til sin konklusion, og det understreger bare, at dette er en parade. Hermed tror jeg også, jeg har svaret på hr. Jes Lundes bemærkninger om, at CD nu øjensynlig havde set chancen for gennem et samarbejde med bl.a. SF at sende den nuværende regering på pension, og hvad der ellers blev sagt af ubehagelige ting i den anledning. Jeg kan sige, at dette forløb ikke har fristet CD over evne, og jeg tror, der går meget lang tid, før hr. Jes Lunde igen vil kunne konstatere noget som helst i den retning. Dette opmuntrer ikke til at gå videre ad den vej, og det bliver jeg desværre nødt til at sige til hr. Jes Lunde.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Hr. Jes Lunde havde mange visioner, og det blev fremstillet, som om det alene var SF, der havde visionerne, og at vi andre var sådan ret træge.

For at tage noget meget jordnært og bogstaveligt, f.eks. reovering af vort kloaksystem, må jeg sige, at i det papir, som Kristeligt Folkeparti har udarbejdet, og som jeg ved at hr. Jes Lunde har et eksemplar af, står det udtrykkeligt som noget, vi ville bringe ind i finanslovforhandlingerne, og bemærkede hr. Jes Lunde

ikke, at vi faktisk talte for det under forhandlingerne? Så hvorfor lægge det op, som om SF bragte noget helt epokegørende frem? Vi var altså flere, som var engagerede i det. Det havde været rarere med en større objektivitet i sagsfremstillingen, og jeg spørger: Hvad vil SF opnå ved denne meget stærke profilering? Den undrer jeg mig lidt over. Tror man, at det lettere bringer et regeringsskifte? Jeg ville blive overrasket, hvis hr. Jes Lunde troede, at vi hoppede på den type argumenter.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det er lige før, man får tårer i øjnene, når man hører på forargelsen fra Det Radikale Venstre, CD og Kristeligt Folkeparti. Det er da meget reelt, at når vi er uenige i en væsentlig del af finansloven, stemmer vi imod den. Vi har under processen løbende gjort rede for, at vi havde nogle krav til finansloven. Er det ikke meget reelt, at partierne stiller nogle krav og til sidst vurderer, om kravene er opfyldt? Det kan jeg ikke se der er grund til denne forargelse over.

Så har jeg lige en betragtning til fru Marianne Jelved. Fru Marianne Jelved var også vældig forarget og mente ikke, at der var mulighed for et nærmere samarbejde mellem SF og Det Radikale Venstre. Jeg er ikke sikker på, at det var en helt klog bemærkning. Tror fru Marianne Jelved måske, at Det Radikale Venstre overhovedet kan finde en radikal profil igen, uden at det bliver sammen med bl.a. SF? Er fru Marianne Jelved sikker på, at Det Radikale Venstre har nogen anden mulighed for at genvinde den profil, som partiet har haft? Den er svær at få øje på i øjeblikket. Det tror jeg også mange i Det Radikale Venstre er klar over, det har de i hvert fald kunnet høre.

Det Radikale Venstre har vældig travlt med at stille krav til os andre om, hvad vi skal gøre, men det var måske også en idé, at Det Radikale Venstre tænkte lidt på, at hvis man skal ud af den klemme med den i høj grad manglende profil, forudsætter det også, at Det Radikale Venstre giver nogle signaler, det er værd at arbejde videre med, og sådanne signaler har det været meget svært for SF at få øje på i dette efterår, selv om vi ved gentagne lejligheder har appelleret til Det Radikale Venstre om at forsøge på en anden måde.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Fru Marianne Jelved spurgte, om SF nogen sinde turde være med til at gennemføre noget, der ikke stod i partiprogrammet, og det skal jeg gerne svare ja til.

Det Radikale Venstre har fremsat et par beslutningsforslag, B 32 og B 34, der hedder »slip de ledige løs«. De er ikke skrevet af efter SF's partiprogram, men de er udtryk for en spændende nytænkning, som vi er parat til at se på, og hvis vi kan få en forhandling, hvor vi kan få indføjet de rigtige betingelser i dem, så de ikke giver for meget misbrug, og så De Radikale måske også åbner sig over for andre modeller, som vi og andre har lagt frem, kan vi sagtens finde ud af noget; det vil jeg gerne sige med det samme. Det skal ikke skorte på det, bare fordi det ikke har stået i vores principprogram. Vi er selvfølgelig klar til at lave politiske kompromiser.

Jeg havde faktisk ikke tænkt mig, at arbejdet med en skattereform skulle være et studie-kredsarbejde. Jeg havde tænkt mig, at vi skulle fremsætte et fælles forslag på et tidspunkt, så vi kunne komme videre i processen. Fru Marianne Jelved siger, at vi må tage alle de partier med, der gerne vil drøfte en skattereform. O.k., så lad os lave det sådan. Men jeg har på fornemmelsen, at regeringen ikke vil. Skatteministeren siger i hvert fald, at den vil ikke diskutere skattereform.

Det betyder, at regeringen heller ikke tager noget initiativ; så er der andre, der må, og SF har taget et initiativ. Vi foreslår, at vi indkalder til et møde i januar måned, hvor vi begynder at diskutere det, og for min skyld kan vi da godt sende invitationen ud til flere partier. Jeg kan så aftale med fru Marianne Jelved, hvem der er positiv nok over for overhovedet at lave en skattereform, men jeg har da læst skatteministerens udtalelser sådan, at regeringen ikke vil, og så må vi andre jo, for vi vil ikke lade tingene sejle i årevis, bare fordi vi har en så passiv regering.

Lad mig sige til hr. Kofod-Svendsen, at jeg er enig i, at der helt klart er andre partier end SF, der har ære af de gode ting, der er i finansloven. Vi har fået mange gode ting ind i samarbejde med andre partier. Der er lavet en liste over det, hvor man kan se, at vi har haft indflydelse. Jeg er helt sikker på, at der kunne laves

tilsvarende lister over, at andre partier også har haft en god indflydelse, og sådan skal det også være. Men det, at temaerne er taget ind, er bare ikke det samme som, at vi har fået det niveau, vi vil have. Der gøres noget i forbindelse med byfornyelse, der gøres noget med kloakering osv., men ikke nok til at nedbringe arbejdsløsheden afgørende.

Til sidst til CD: Jeg er ked af, hvis CD synes, forløbet har været nedslående. Det synes jeg ikke det har været, jeg synes, det har været et konstruktivt forløb. At CD kan blive mistrøstig over, hvad der kan lade sig gøre som alternativ til den siddende regering ud fra et forhandlingsforløb med et så hasarderet og reaktionært oplæg som det, regeringen kom med, synes jeg ikke CD kan bruge til noget. Hvis CD ville se på de konstruktive muligheder, er det bedre at snakke om dem, uden at vi har regeringen med ved bordet. Det tror jeg det bliver meget bedre af.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Jeg skal henstille, at man overholder taletiden, også hvad angår de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Hr. Holger K. Nielsen undrer sig over den forargelse, der lyder fra denne talerstol over SF's ordførertale og undladelse af medvirken til finansloven. Der er da ikke nogen forargelse. Jeg har da ikke hørt nogen forargelse heroppefra i den anledning, overhovedet ikke skyggen af forargelse; der er nogle, der ikke rigtig kan høre.

Det, jeg har hørt, er en udtalt forundring over, at SF, som ønsker at være med, skabe resultater og bevise deres eksistensberettigelse, løber fra det, fordi de ikke tør. Det undrer De Radikale, og det er derfor, vi spørger os selv, hvad vi egentlig skal mene, når SF siger, at de gerne vil påtage sig et ansvar, endog et regeringsansvar, endog i samarbejde med flere partier. Hvordan skal vi tro på det? Hvad er det for en dokumentation, jeg skal bruge i mit bagland? Hvad er det, jeg kan pege på at SF har bidraget med? Ja, jeg kan ikke få øje på det. Og det er den forundring, jeg forsøger at give udtryk for; det er ingen forargelse.

Og med hensyn til Det Radikale Venstres profil må jeg spørge: Er det SF's problem? For

[Marianne Jelved]

hvis det er det, så vil jeg gerne hjælpe SF med at løse det. Det kan vi gøre uden for salen. Men vi skal nok klare vores egne problemer – hvis vi har nogen. (*Munterhed*).

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Den radikale hukommelse er åbenbart kort. Det er jo ikke mange måneder siden, SF sidst er blevet rost fra radikal side for vores forhandlingsduelighed og for vores evne til at lave et forlig. Vi blev det i foråret, da vi lavede et forlig med regeringen på skatteområdet uden om Socialdemokratiet – det fik vi virkelig megen ros for fra De Radikale. Vi blev det såmænd også, da vi i sin tid lavede forliget om overførselsindkomster, som regulerer indkomster for 135 mia. kr. om året. Da fik vi også en pæn del ros for, at vi var med til at skabe gennembruddet, der gjorde, at man kunne lave et forlig på området.

Nuvel, i dag er vi blevet paria, fordi vi er uden for det forlig, som man har lavet. Det må vi leve med. Det er prisen for ikke at ville være med i det forlig, som flertallet har lavet.

Men jeg vil godt sige, at når man nu puster sig op til at gøre det til noget meget principielt og et spørgsmål om, hvorvidt SF nogen sinde vil med i aftaler, hvis man gør det hver gang, så er vi jo færdige med at forhandle herinde. Hvis det er sådan, at man skal sige ja til alle forlig på forhånd, ellers er man paria, så kan vi jo ingen vegne komme. Så er det slut med den politiske debat i Danmark, så er det slut med at have forskellige partier. Sådan tror jeg ikke der er nogen der kan være tjent med at det går.

Vi har markeret på forhånd, hvad der var vores ønsker til det forlig om finansloven. Jeg synes, det er rimelig klart både for os og for andre, som vil kigge på det, at vi ikke har fået opfyldt nok af vores krav til, at det samlede forlig kunne bære. Men det er da ikke et udtryk for, at man ikke kan lave store aftaler med os. Prøv bare! Vi kan da gå i gang, for min skyld gerne sammen med Socialdemokratiet, og kigge på, hvad der kan være grundlaget for den næste regering. Lad os tage en forhandling om det.

Lad os dække alle de områder af, som er interessante. SF er klart parat til at håndtere en sådan sag og også til at indgå de nødvendige aftaler. Og så kan fru Marianne Jelved jo gå

tilbage til sit radikale bagland og se, om det er godt nok. Jeg tror, det kan blive bedre for De Radikale end det, De Radikale kan få af indflydelse under denne regering. Jeg synes, vi bør lade det komme an på en prøve. I hvert fald synes jeg, det er urimeligt her at mistænkeliggøre SF's vilje til at indgå store aftaler. Bare kom med dem! Så lad os forhandle om dem.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Hr. Jes Lunde har tidligere være meget optaget af at få afklaret, hvad der lå i aftalen. Jeg er også optaget af at få afklaret, hvorfor SF i grunden ikke ville med. Hvad manglede der? Kloakering – der var taget nogle gode initiativer. Skulle vi have afsat lidt flere midler og i givet fald hvor mange flere midler? Eller var det godt nok? Aktiveringsindsatsen – dér skal vi i gang med forhandlinger i januar; det er vel også tilfredsstillende?

Hvor tæt var SF i grunden på at kunne være gået med? Eller var det sådan, at der skulle have været en masse nye indrømmelser? Det står mig ikke helt klart, hvor tæt hr. Jes Lunde selv var på at være tilfreds med forliget. Kunne vi ikke få lidt mere om det? Det tror jeg der er nogle af os der ville være glade for, den information. Det kunne også godt ske, at befolkningen ville være glad for at vide, om SF var tæt på eller det var noget skidt det meste af det, eller hvordan? Kunne vi ikke få lidt mere præciseret, for efter hr. Jes Lundes tale i dag er det, som om der var en kæmpe afstand mellem det forlig, der blev indgået, og det, SF i grunden ville være med til.

Tager vi nu forsvaret, så er det lagt offentligt frem, at SF ønskede at spare 3 mia. kr., eller var det 3,1 mia. kr.? Men var det sådan, at SF var parat til at skrotte den besparelse? Var det sådan, så o.k., hvis vi havde fået lidt mere på kloakeringsområdet, så gjorde det ikke noget, at der ikke kom nogen besparelse på forsvaret, eller hvordan tænker SF i grunden? Jeg kunne godt stille mange flere spørgsmål, men lad mig nu få nogle enkelte svar, så kan jeg se, hvad jeg skal følge op med bagefter.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

[Holger K. Nielsen]

Den radikale gruppeformand, fru Marianne Jelved, var meget optaget af, om SF overhovedet kan lave forlig. Det er vel værd lige at gøre opmærksom på, at i ugen før forliget om finansloven indgik vi jo forlig om efterlønnen og forlig om dagpengekommissorium, og vi har indgået forlig med Det Radikale Venstre såmænd om CO₂-afgift. Jamen vi arbejder jo dagligt på at få indflydelse her i Folketinget.

Og så vil jeg godt rette en misforståelse. Nej, nej, jeg ønsker ikke at blande mig i de interne radikale forhold – det kunne jeg ikke drømme om – men her i folketingsalen kan det da være en meget god idé, at partier, der er gode venner med hinanden, og som ellers taler godt sammen, kan give hinanden gode råd. Det synes jeg da også at Det Radikale Venstre af og til gør til SF. Jeg mener, at i den tale, vi hørte før fra fru Marianne Jelved, var der da en masse gode råd til SF, og dem er jeg glad for.

Jeg er altid glad for gode råd også fra Det Radikale Venstre og fra andre partier, og det, jeg såmænd bare sagde, var, at jeg tror, det er uklogt af Det Radikale Venstre, hvis man fraskriver sig muligheden for at lave et samarbejde med SF på kort sigt, men sandelig også på længere sigt. Jeg tror helt ærligt – og det er ment helt venligt – at Det Radikale Venstre vil kunne få en masse ud af at åbne sig mere i forhold til SF.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jamen jeg vil da gerne efterkomme SF's gentagne ønsker om at få lidt ros for det, SF dog har præsteret; det synes jeg er helt berettiget.

Det er rigtigt, der var både afgiftsforliget i foråret, CO₂-forliget, efterløn, og vi kan nævne mange andre, og hvis jeg havde forberedt mig på det her, kunne jeg have lavet en historisk kurve, der ville vise, at SF laver flere og flere enkelte forlig. Det er fint, og det er De Radikale også meget optaget af, men det, vi mangler, er jo prøven.

Prøven på helheden, den større sammenhæng, et helt års ramme for det arbejde, der skal foregå i Folketinget, det er det, vi venter så spændt på, og det var det, vi havde håbet vi havde nået i år. For vores oplevelse var, at vi var lige ved, og det var jo næsten bagateller set i en finanslov på 240 mia. kr. Det var bagateller, før SF havde været med, og det havde været

ret flot, hvis SF havde været det. Det er derfor, vi er så skuffede.

Vi fraskriver os ikke samarbejdet med SF. Det kunne vi ikke drømme om. Vi fraskriver os ikke samarbejdsmuligheder med nogen i dette Folketing og slet ikke SF. Det vil jeg gerne understrege.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Fru Marianne Jelved udtrykte, at hun var forundret over SF's holdning. Så vil jeg godt udtrykke min forundring over den radikale holdning på et enkelt punkt, nemlig det, der drejer sig om grønthøstere på uddannelse og forskning. Det er et område, hvor tre partier, der repræsenterer et flertal, meget markant har erklæret, at grønthøsternet skulle afskaffes. Det var fru Marianne Jelved, der startede allerede i januar, og det er blevet gentaget tit og mange gange af den uddannelses- og forskningspolitiske ordfører. Det er sivet ind hos store dele af befolkningen, at nu er der et flertal i Folketinget, der stopper, og selv om tilliden til Folketinget ikke er stor, er der stadig væk mange, der tror, at når et flertal i Folketinget siger noget, så bliver det sådan.

Det var en tilsvarende skuffelse, da det viste sig, at befolkningen altså måtte blive skuffet her, fordi grønthøsteren kører som planlagt af regeringen på forskningsområdet. Den er sat i et lidt andet gear på uddannelsesområdet, men den kører stadig væk.

Det er noget af det, der vil bidrage til at øge politikerleden, når befolkningen ikke længere kan stole på, at hvad et flertal i Folketinget siger, det holder.

Nu ved jeg godt, at fru Marianne Jelved vil sige, at det var, fordi vi gik ud af finanslovforhandlingerne, og at De Radikale derfor var nødt til at bryde det løfte, som de – helt uafhængigt af SF i øvrigt – selv gav og helt frivilligt gav. Så synes jeg lige, at jeg vil fremhæve CD i den forbindelse, for når CD har markeret en fælles holdning inden for et flertal, så står de ved det, uanset om disse partier senere måtte deltage i fælles forlig eller ej.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Først til hr. Kofod-Svendsen, der spurgte,

[Jes Lunde]

hvor meget der manglede, for at SF havde sagt ja. Ja, der manglede jo det, at indsatsen over for arbejdsløsheden var til at få øje på. Vi havde som mål sat os en nedbringelse af arbejdsløsheden på 50.000 i 1992. Vi synes ikke, det var en urealistisk måde at starte forhandlingerne på, eftersom Socialdemokratiet havde meldt ud med det samme mål.

Så langt nåede vi ikke. Vi nåede ikke i nærheden af det, og derfor var der et godt stykke vej tilbage af indsatsen over for arbejdsløsheden.

Vi ønskede forsvarsbesparelser. Vi har foreslået 20 pct. for ligesom at være på niveau med de lande, der ligger omkring os. Det, man har lagt op til, er omkring 1 pct. Vi kan se, at der er et pænt stykke afstand mellem os.

Vi ønskede en styrkelse af miljøet på finansloven, og vi ønskede, at de sociale nedskæringer blev fjernet helt. Det blev de som bekendt ikke. Der er stadig nedskæringen på lønnen for de langtidslidende.

Jeg vil også gerne sige, at der ikke er nogen enkeltområder, der for SF har været ultimative i forhandlingerne. Vi har sådan set været meget fleksible og har været indstillet på at kigge på et samlet hele.

Hr. Kofod-Svendsen spørger så: Hvor meget har SF fået, og hvad manglede der? Ja, jeg vil sige, at vi har fået 20 pct. af vores krav opfyldt. Og hvor meget der skal til for, at SF stemmer for en finanslov, det er jo så et eller andet sted mellem de 20 pct. og 100 pct. Hvad det er for en procent mellem de 20 og 100, der skal til for, at vi stemmer for en finanslov, det tror jeg er bedst at bevare som en forhandlingsmæssig hemmelighed for ikke at blotte sig på forhånd før de næste forhandlinger om finansloven.

Vi er også interesseret i de næste forhandlinger om finansloven, og vi er spændt på, om vi kan nå til en situation, hvor forliget er godt nok til, at vi kan stemme for det. Det ønsker vi. Vi har ikke nogen som helst aversion imod det; vi er parat til det – parat til konkrete forhandlinger.

Men når fru Marianne Jelved spørger, hvornår SF består prøven: det at stemme for finansloven, så må jeg gøre opmærksom på, at den manddomsprøve bestod SF som 8-årig i 1966, og vi har siden hen indtil flere gange stemt for en finanslov, så det er ikke noget problem for

os. Det er åbenbart gået De Radikales næse forbi; det er jeg ked af.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det siges, at når man bliver ældre, er der visse ting, man kan have svært ved. Man kan have svært ved at huske, man kan have svært ved at høre ...

Jeg kan godt huske noget endnu, selv om nogle påstår, at jeg er lidt gammel og lidt udbrændt. (*Munterhed*). Jeg kan huske en situation her i Folketinget for nøjagtig 24 år siden. Det var nok det tidspunkt, hvor SF var tættest på det, der kan sammenlignes med et regeringsansvar; der var et klart flertal af Socialdemokratiet og SF, og det røde kabinet var en kendsgerning. Godt nok stemte SF for en finanslov – det holdt meget hårdt – men det værste var, at da man skulle gennemføre den økonomiske politik, som mange dengang også uden for kredsen af S og SF anså for vigtig og nødvendig, da revnede det for SF. Da kunne man ikke. Siden har man holdt sig langt væk fra det, der ligner et regeringsansvar.

Så jeg tror, vi har ret i – og andre, der har haft ordet, har ret i – at prøven må vi vente lidt på. Vi må se, om man kan, om man vil, og om man tør.

Nu har vi her i debatten oplevet en interessant variant, nemlig den, der går ud på, at SF klart markerer at være i opposition til denne finanslov, men samtidig hævder, at i hvert fald 20 pct. af finanslovens poster skyldes SF. Jeg vil gerne sige det helt utvetydigt: Der er intet i denne finanslov, der skyldes SF. Intet! Når forslag, som SF går ind for, stadig findes på denne finanslov, så er det, fordi de partier, der indgik aftalen, til sidst gik ind for disse forslag, og ikke noget som helst andet.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Hr. Jes Lunde har ved flere lejligheder været meget optaget af, at befolkningen skal informeres så godt og grundigt som muligt. Det er derfor, SF har lagt sine ændringsforslag frem. Men nu, da forhandlingerne er afsluttet, skal det stadig bevares som en hemmelighed, hvad SF i grunden ville have forlangt for at indgå et forlig. Det var noget med mellem 20 pct. og

[Kofod-Svendsen]

100 pct. Det er jo meget, meget upræcist, for 20 pct., som SF opererer med, det er jo det, der er kommet på ganske uafhængigt af, om SF havde været med eller ej.

Hvis vi nu f.eks. tager fattigdomsmidlerne, så foreslår SF 18,8 pct., og regeringen foreslår 20 pct. Regner SF så med, at de har 20 pct. andel i de 20 mio. kr., eller hvordan regner SF de 20 pct. ud? Det synes jeg er noget af et problem for os andre at blive klar over.

Men tilbage til hovedspørgsmålet: Hvor meget mere skulle SF have? Det må befolkningen da kunne få at vide, når nu SF har valgt at stå udenfor. Hvor tæt på var man, eller hvor langt fra at være tilfreds? Er det 21 pct. i SF's terminologi, eller er det 99 pct. eller hvor midt imellem? Jeg synes, der er en stor margin fra 20 til 100 pct.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det, som får mig på talerstolen, er hr. Bilgrav-Nielsens indlæg, hvor han gik tilbage i tiden – 24 år tilbage i tiden: december 1967. Hvad skete der i december 1967? Jo, der skete såmænd det, at Det Radikale Venstre stemte imod finansloven; der skete det, at De Konservative og Venstre stemte imod finansloven, fordi man derved kunne få den daværende S-regering væltet.

Sagen var nemlig den, at de borgerlige partier ved den lejlighed brugte muligheden for at stemme en finanslov ned, fordi man derved kunne vælte en regering. Det var det, der skete. Og det gav så baggrund for KVR-regeringen, og det var De Radikales politiske valg på det tidspunkt. Men sandheden er, at de borgerlige partier så sandelig ikke altid er så saglige omkring finansloven, som de går og siger her. Det er også politik, og det er da godt nok. Der skal være politik i en finanslov.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

En enkelt rettelse. Det, Holger mener, er . . . (*Munterhed*).

Formanden:

Hr. Holger K. Nielsen.

Jes Lunde (SF):

Det, hr. Holger K. Nielsen refererede til, var, at Det Radikale Venstre stemte imod dyrtidsindgrebet, et indgreb, som Det Radikale Venstre i øvrigt syntes var fornuftig økonomisk politik; det holdt hr. Bilgrav-Nielsen en helt bitte tale om her for et par minutter siden, men alligevel valgte De Radikale at stemme imod denne centrale del af den socialdemokratiske regerings politik, fordi man derved kunne bringe den til fald ved at spekulere i den splitelse, der var i SF på det tidspunkt. Det var det, Det Radikale Venstre gjorde. Da valgte man altså at sætte taktikken over sagen. O.k., så er vi lige gode om den slags ting.

Nu forlød det så fra hr. Bilgrav-Nielsen, at der intet var på denne finanslov, der skyldtes SF; det kunne være ligegyldigt, om SF havde eksisteret. Tja, det er ikke mit indtryk fra forhandlingerne. Mit indtryk fra forhandlingerne er, at vi behandlede hinanden på lige fod, og at SF derfor også havde en god indflydelse på tingene, ligesom andre partier havde. Der var jo mange strækninger, hvor vi havde fælles synspunkter på det, og vi havde da glæde af at have en god indflydelse på det.

Så sådan føler jeg det i hvert fald ikke. Jeg føler stadig væk, at SF har haft en pæn indflydelse på finansloven, og det finder jeg stadig væk anledning til at kvittere for over for de partier, vi har lavet det sammen med, uanset om De Radikale gerne vil være fri for den tak i dag. Det er selvfølgelig deres ret, men vi leverer den nu alligevel.

Så spørger hr. Kofod-Svendsen igen, hvor præcist tallet er, om det er 21 pct., eller om det er 99 pct. Men jeg mente faktisk, hvad jeg sagde i første omgang: jeg synes ikke, man skal fortælle den slags ting så præcist. For at man kan køre en forhandling, og for at vi også kan køre en forhandling næste gang, må der nødvendigvis være en vis usikkerhed om, hvor brudpunkterne ligger, hvad der er det endelige grundlag, som er acceptabelt for os.

Men jeg har klart tilkendegivet, hvad retningen var. Retningen var, at der skulle gøres mere ved arbejdsløsheden, at der skulle spares mere på forsvaret, og at der skulle gøres mere for miljøet, og at der ikke skulle være de sociale besparelser deri, som var i det endelige forlig. Havde de ting været opfyldt, så havde SF indgået et finanslovsforlig i år.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Ja, man skal få mange gode ideer hver dag. Jeg havde aldrig nogen sinde tænkt mig, at jeg skulle opgøre min indflydelse og stillingtagen til finansloven i, hvor mange procent jeg nu havde fået indflydelse på i finansloven. Den er ganske morsom. Hvis jeg havde god tid, ville jeg sætte mig ned og prøve at regne ud, hvad den radikale procent var.

Men jeg sad og tænkte i går, da vi stemte til alle ændringsforslagene og jeg kiggede efter, hvad det nu var, jeg stemte ned af SF's mange gode forslag. Bl.a. gjorde det mig ondt, at jeg ikke kunne få lov at stemme for at lade være med at bygge motorveje i Vendsyssel til 1,7 mia. kr. Jeg ville hellere forære 1,7 mia. kr. til Nordjyllands Amt til fri brug. Men da tænkte jeg: Hvor må det være hyggeligt, hvor må det være nemt, hvor må det være sjovt, hvor må det være kedeligt at kunne stille alle de gode ændringsforslag og lade dem stemme ned af de andre.

Og så skylder jeg hr. Rahbæk Møller et svar om grønthøstermetoden. Jeg sagde jo allerede i januar-februar måned, at det ville vi ikke medvirke til på undervisningsområdet, og det gjorde vi så alligevel delvis, og det mener hr. Rahbæk Møller er et bidrag til politikerleden. Der må jeg sige til hr. Rahbæk Møller, at det havde været nemmere, og vi havde måske fået hele høsten ført tilbage igen, hvis SF havde magtet at blive ved forhandlingsbordet.

Det, jeg synes bidrager til politikerlede, det er, når man går ud og lover og har de store ord, de flotte visioner og alle de gode intentioner, uden at man for alvor gør noget for at gøre det til virkelighed. Det bidrager til mangel på tro på det, der bliver sagt af politikere.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Efter hr. Holger K. Niensens indlæg må jeg konstatere, at den omstændighed, at man er meget ung, også kan være årsagen til, at man ikke kan huske. Men det er nu rettet af hr. Jes Lunde, så det er i orden.

Men når jeg husker episoden og genfremkalder den her, så er det, fordi det er den type episoder, der siger en hel del om, hvad politiske partier er parat til at bære igennem, når det

gælder. Og det var jo sådan med den interessante episode, som i øvrigt fandt sted den 15. december 1967, at afgørelsen faldt ved navneopråb. Det var en lang og spændende afgørelse. Jeg kalder det frem, fordi SF'erne, som fru Marianne Jelved siger, jo gerne diskere op med alle de lækkerier, som vi alle sammen har i vores fine programmer. Men når det kommer til stykket, så viger man.

Jeg sagde det i går, og jeg vil gerne sige det igen: at lave et finanslovsforlig er forbundet med vanskeligheder for partier; man må give afkald. Men vi synes, det er ulejligheden værd. Vi mener, det er afgørende, at man deltager i det politiske arbejde, og finanslovens udarbejdelse er nu engang årets hovedbegivenhed. Derfor er vi altid med dér. Vi har aldrig nogen sinde stemt imod en finanslov. Det er som et forhindingsløb, og hvis ikke man kommer over sidste gærde, så er man diskvalificeret.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg skal medgive, at jeg tog fejl af finanslov og dyrtidsportioner i 1967. Det har nok ikke så meget at gøre med, at jeg er for gammel nu, men nok at jeg var for ung dengang. Men jeg vil dog stadig væk holde fast i, at det var en usaglig holdning, der lå til grund for Det Radikale Venstres holdning dengang. Det var usaglighed, og det vil jeg holde fast i.

Så vil jeg gerne her til sidst sige noget mere generelt: SF er til enhver tid villig til at lave praktisk politisk arbejde her i Folketinget. Vi er til enhver tid villige til at indgå forlig med andre partier, men det ligger også helt klart, at vi ikke indgår forlig for forligenes egen skyld; vi gør det kun, hvis vi kan få en påviselig indflydelse på det pågældende forlig. Det ligger til grund for vores arbejde her i Folketinget, det har det gjort omkring denne finanslov, det vil det gøre næste år, og det vil det gøre i forbindelse med alt politisk arbejde her i Folketinget.

Så kan man så more sig med, om man skal måle det ud i procenter. Nej, vi sidder såmænd heller ikke med en regnestok eller en lomme-regner og regner det ud; vi tager en samlet vurdering af, om det pågældende forlig i tilstrækkeligt omfang lever op til de krav, vi har stillet.

Og så vil jeg godt sige til Det Radikale Venstre om dette med, at man melder en hel masse gode ting ud, og at det bidrager til politikerle-

[Holger K. Nielsen]

den, at man gør det. Nej, det tror jeg ikke er rigtigt. Det, jeg tror bidrager til politikerledens, er, at vælgerne får en fornemmelse af, at der sidder et broderskab af partier herinde bag lukkede døre og forhandler alt på plads, uden at man kan få en fornemmelse af, hvad der er de enkelte partiers politiske holdninger. Der er jo forskellige politiske holdninger, og jeg tror, det er vigtigt, at partierne er villige til at melde disse forskellige politiske holdninger ud.

Det, som så er kunsten, er det at få det til at gå op i sidste ende, og det forudsætter naturligvis, at alle partierne er tilfredse, og det vil også være grundlaget for den måde, SF laver forlig på i fremtiden.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil gerne bekræfte fru Marianne Jelved i, at det er kedeligt at få sine ændringsforslag stemt ned. Det er der ikke meget sjov ved, og det er da også derfor, at vi primært arbejder for at skaffe flertal for de forslag, vi rejser. Derfor undrer det mig meget, at fru Marianne Jelved nu kan sige, at det, der kan være et problem, er, hvis man ikke for alvor gør noget for at gøre sine forslag til virkelighed.

Det er første gang, jeg hører en beskyldning for, at SF har været for lidt stædige i forhandlingerne. Det indtryk, vi har haft i hele processen, er, at der er nogle, der har syntes, vi var alt for stædige, at vi blev alt for længe ved forhandlingsbordet. I hvert fald registrerede jeg da undervejs en del forsøg på at smide os ud af forhandlingerne på forskellig vis – forsøg, som vi afparerede. Vi var netop interesseret i at blive der så længe som overhovedet muligt for at påvirke det maksimalt og for at se, om det dog ikke kunne bevæges derhen, hvor det kunne blive et forlig, som vi kunne stemme for.

Men så er der flere partier, som i øjeblikket i salen her er ved at skabe en stemning af, at det er forbudt at stemme imod finansloven. Det er en stemning, man forsøger at skabe, noget med, at det er noget halvkriminelt noget; det er lidt af en glidebane, man er ude på, hvor man ligesom er på kant med det parlamentariske system.

Det er jo helt urimeligt. En finanslov er en lov som en hvilken som helst anden, og hvor man tager saglig stilling til indholdet. Er det i orden, stemmer man for, er det ikke, så stem-

mer man imod; og det har derudover den konsekvens, at hvis man stemmer den ned, så vælter man en regering. Det er jo noget, vi i SF kan leve med; med den regering, vi har siddende, har vi faktisk ingen problemer med det.

Hr. Bilgrav-Nielsen fra De Radikale sagde, at Det Radikale Venstre aldrig havde stemt imod finansloven. Det tror jeg er fuldstændig rigtigt, men det er faktisk meget få partier herinde, som kan sige det. Det gælder ikke Socialdemokratiet, det gælder heller ikke De Konservative. De Konservative har ikke altid stemt for finansloven, skal jeg bare lige erindre om for sådan at sætte lidt perspektiv i debatten.

Til det der med, at det er noget meget kriminelt noget ikke at kunne stemme for finansloven, vil jeg sige, at hvis det skulle være kriminelt, så er der ganske store partier her, som skal sidde med nedbøjet hoved nu. Det gør de ikke. Det er der heller ingen grund til, for en finanslov er en lov som en hvilken som helst anden, og den tager man saglig stilling til, når den kommer for. Er den ikke god nok, må man stemme imod den, ligesom SF gør i dag.

Formanden:

Hr. Lykketoft for en kort bemærkning, og så kigger vi frem mod ordførerrækken igen.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg har ikke haft det store behov for at blande mig i den ordveksling, der har fundet sted den sidste times tid mellem SF og De Radikale, men den har forhåbentlig været meget afklarende for de to parter.

Der var én ting, jeg hæftede mig ved i det sidste indlæg fra hr. Holger K. Nielsen, hvor han i vendinger og med henvisninger, jeg ikke helt fik styr på, talte om et broderskab mellem en kreds af partier, hvor alting skulle behandles bag lukkede døre. Jeg troede egentlig, at SF var enig med os i, at det faktisk var et stort fremskridt, at vi nåede frem til den forhandlingsform, at vi kom væk fra alle de muligheder for misforståelser og manipulationer, der findes, hvis en mandatmæssigt svag mindretalsregering taler med hvert enkelt parti for sig og i stedet når frem til, at en åben kreds, alle interesserede partier taler sammen. Og jeg synes i hvert fald, vi kan være enige om, at vi har fået bevis for, at denne mere åbne forhand-

[Lykketoft]

lingsform – som i højere grad sikrer, at flertalsforholdene i Folketinget kan slå igennem punkt for punkt i de resultater, der kommer ud af forhandlingerne – har vist sin levedygtighed, og at det skal fortsætte på den måde i fremtiden.

Formanden:

Hr. Holger K. Nielsen for en kort bemærkning, og skal vi prøve, om det kunne blive den sidste?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jo, hr. Lykketoft har ret. Det var en fordel, at forhandlingerne foregik på denne måde i år, og vi vil også være interesseret, hvis det sker igen næste år.

Men min pointe var, at det afholder da ikke os fra at give udtryk for, hvad vi mener. Vi vil da stadig væk have lov til – selv om vi sidder i disse forhandlinger – at give udtryk for vores opfattelse på de forskellige områder, det var det, jeg mente. Og jeg tror, det bidrager til politikerleden, hvis partierne ikke over for vælgerne klart og tydeligt siger, hvad de mener. Så må vælgerne bagefter tage stilling til, om det kompromis, der kommer ud af det, lever op til det, man sagde, før man gik ind i forhandlingerne. Det mener jeg er den rigtige måde at forhandle på, og derfor finder jeg, at den måde, vi har kørt på i år, er helt fair og helt i orden.

Kim Behnke (FP):

Når man lytter til den debat, vi har haft indtil nu, hvor mangan en ordfører fortæller, hvor vigtigt det er, at vi får vedtaget en finanslov, får man nu alligevel det indtryk, at det taktiske spil er vigtigere end selve indholdet af finansloven.

Det er bemærkelsesværdigt, at alle talerne har været så tavse om lovens indhold. Det har været langt vigtigere at bruge Folketingets tid på at diskutere, hvem der har opnået taktiske fordele og ulemper ved det finanslovsforlig, der nu er indgået. Det er også bemærkelsesværdigt, at vi ikke behøver at gå længere tilbage end til i går – og det skulle være til at overkomme for de fleste rent erindringsmæssigt – da hed det sig, at de 37 punkter, hvor SF i dag og i

går kunne glæde sig over, at de havde fået indrømmelser i finansloven, var et bevis på, at det kunne betale sig at sidde med ved finanslovsforhandlingsbordet, at man fik indflydelse ved at sidde med ved forhandlingsbordet – underforstået at når Fremskridtspartiet ikke havde været der, var det også vores egen skyld, at vi ikke havde fået nogen indflydelse.

Men den påstand holdt jo ikke ret længe. Den holdt ikke længere end til her for en lille halv times tid siden, hvor den grundigt blev dementeret. Det var nemlig slet ikke SF, der havde fået indflydelse, det var bare et tilfælde, at SF kunne opremse denne liste på 37 punkter. Nej, de andre forligspartier var såmænd alligevel enige om disse punkter. Og det er jo meget kendetegnende for dette finanslovsforlig.

Hr. Lykketoft har udtrykt det forholdsvis præcist, nemlig at finanslovsforliget indeholder det, der kan blive flertal for i Folketinget. Jo tak, men nu handler politik jo om andet end blot at gøre den sammenkøgte ret så blandet, at alle kan være enige om indholdet. Det skulle jo også gerne være sådan, at de, der skal spise bagefter, synes, at retten er spiselig. Og her adskiller Fremskridtspartiet sig fra resten af Folketingets partier. Vi er mere interesserede i ingredienserne, vi er mere interesserede i, om det samlede resultat er spiseligt, end i at blande flest mulige ingredienser sammen.

Især i foråret blev det jo diskuteret meget, om der blev ført blokpolitik i Folketinget, og det sammenhæng, der har været omkring finansloven, vil nogen jo forstå at udnytte ved at sige, at her så man et endeligt opgør med blokpolitikken i dansk politik. Pressen har været hurtig til at indvarsle en ny æra. Man har ligefrem talt om, at der kunne komme andre statsministerkandidater på bordet, osv. osv.

Hvorom alting er, vi vil gerne meddele her, at den kamp, den konkurrence om, hvem der kan deltage i den størst mulige konsensus, deltager vi ikke i. Vi mener, at det eneste, der kommer ud af det, er en særlig dansk afart, som man med et konstrueret ord kunne kalde konsensusocialisme. Det er jo i virkeligheden det, det handler om. Når vi hører ordførerne fra Venstre og De Konservative kappes om at opremse de punkter, hvor man er enige med Socialdemokratiet, er det jo i virkeligheden udtryk for konsensusocialisme. Man har oven i købet hørt fra talerstolen under debatten i

[Kim Behnke]

dag, at nu er man så langt fremme, at det ikke er utænkeligt, at SF kan stemme for finansloven i 1992. Vi kan kun sige velbekomme! Hvis man kan lave en finanslov, der forener synspunkterne i Venstres partiprogram og SF's socialistiske synspunkter, ja, så har vi altså fået en sammenkogt ret, der er aldeles uspiselig.

Men det skyldes jo også kun, at der ikke er den store politiske uenighed mellem partierne, som man skulle tro ud fra partiprogrammerne. Når det kommer til stykket, viser det sig jo, at man stort set er enige. Man er enige om, at staten er god, staten skal være større og have mere indflydelse, og det private erhvervsliv kan lige allernådigst få lov til at overleve, så man kan skrabe de penge sammen, man skal bruge herinde. Og her adskiller Fremskridtspartiet sig altså meget markant fra Folketingets øvrige partier. Vi har den stik modsatte opfattelse, nemlig at staten skal svækkes og det private erhvervsliv styrkes.

Med andre ord: Det, der er brug for i Danmark, lige så vel som tilfældet har været mange andre steder ude i den store verden, er i allerhøjeste grad et opgør med alle de dogmer, der har ført Danmark derhen, hvor vi er i dag. Det er ikke en tilfældighed, at det netop er de nævnte partier, der er enige om finanslovforliget, for det er nøjagtig de samme partier, der de sidste 30 år har sikret flertallet bag den politik, der har ført så meget skidt med sig. Det er de partier, der har ansvaret for arbejdsløsheden, ansvaret for gælden, ansvaret for skattestrykket. Og til lykke med det, hvis det er særlig prisværdigt! Det synes vi ikke, vi synes, vi skal tage det opgør, præcis på samme måde som man ude i den store verden har valgt at tage et opgør med den forstenede betonsocialisme og alle de gamle dogmer.

I den forbindelse er vi fuldstændig enige med Ekstra Bladet, der har kørt nogle kampagner under overskriften »Velfærdsstaten er væltet, den fik for meget støtte«. Det er helt rigtigt set, det er det, der er tilfældet. Konkurrencen om at tilgodese interessegrupperne, interesseorganisationerne, vennerne i det politiske bagland, konkurrencen om, hvem der kan få flest poster på finansloven, så man kan tilgodese sine venner, har jo altså medført, at vi får disse finanslove, hvor man giver gigantiske subsidier til højre og venstre. Men der er jo nogen, der må betale gildet, og som vores skattesystem og

økonomi i det hele taget er skruet sammen, bliver det minsandten oven i købet de dårligst, de svagest stillede i samfundet, der kommer til at betale regningen for den såkaldte godgørelse, man udviser her fra Folketinget, en godgørelse, der jo er ganske let at skrue sammen, når man ikke selv skal betale gildet.

Med hensyn til arbejdsløsheden har regeringen jo meddelt i den seneste budgetoversigt, oversigt nr. 5, at i 1992 forventer man et arbejdsløshedstal på 295.000, altså stadig væk oppe i nærheden af de 300.000, og at det vil falde til 275.000 i 1993. Det er med andre ord et fald på 20.000, hvis vi ellers kan tro på oplysningerne, men det er den samme regering, der går ud og lover, at den politik, der nu er søsat, vil føre til 40.000-50.000 nye job. Hvordan kan det så være, at arbejdsløsheden kun falder med 20.000, når man altså lover 50.000 nye job? Jo, begge tal er som grebet ud af luften. Det ene tal er udregnet med højre hånd, det andet med venstre hånd, og den ene hånd ved ikke, hvad den anden gør. Det er rene og skære regneeksempler, der skal bruges til at tilfredsstille det politiske bagland, så man kan sige: Se, hvor er vi dygtige, se, hvad vi har gjort!

Kendsgerningerne er, at alle de forudsigelser, der er fremsat fra denne talerstol de seneste 10 år om, hvordan arbejdsløsheden vil udvikle sig, er blevet gjort til skamme, og sådan vil det også gå denne gang. Fejlen er, at den politiske opfattelse blandt dette brede flertal hen over midten er, at jo mere man regulerer, jo mere man styrer tingene, desto flere arbejdspladser skaber man. Ikke desto mindre er kendsgerningerne, som arbejdsløshedstallene jo også beviser, at jo mere man regulerer, desto værre går det. Folketinget burde faktisk i resten af denne folketingssamling udelukkende beskæftige sig med at vedtage love med overskriften »Forslag til lov om afskaffelse af lov om . . .«. Hvis man gjorde det i tilstrækkeligt omfang, var der en ærlig chance for at skabe nogle flere arbejdspladser.

Så er det også bemærkelsesværdigt, at regeringen nok en gang klynger sig panisk til håbet om, at konjunkturopsvinget vil komme. Det kan da godt være, det kommer, men det er jo ikke et resultat af den førte politik, det vil jo skyldes udefra kommende omstændigheder. I den forbindelse fristes man til at citere omkvædet i en kendt operettevis: »Da mine egne

[Kim Behnke]

tanker var så få og små, så endte jeg med kors og bånd og stjerner på.« Sagt på en anden måde: Hvis bare hjælpen udefra bliver tilstrækkelig stor, skal man nok præstere nogle resultater. Men når alt kommer til alt, er det jo mildt sagt lånte fjer.

Lige fra finanslovsforslaget blev fremsat, har regeringen gjort meget ud af at fortælle, at det udgiftspolitiske måltal skulle i hvert fald overholdes, og man har givet hinanden hånd på under forhandlingerne, at det nok skal blive overholdt. Man kan på side 41 i den nævnte budgetoversigt læse, at mens man i oktober havde tekniske korrektioner i størrelsesordenen 6 mia. kr., har man nu forhøjet disse korrektioner til 8 mia. kr. Og så er det jo ingen sag, så har dagbladet Børsen jo fuldstændig ret, når man skrev i går, at det er politikerne selv, der definerer måltallet, og det er politikerne selv, der bestemmer, hvad der indregnes i måltallet, og om det bliver overholdt eller ej. Onde tunger vil vide, at man ligefrem blandt forligspartierne har haft et begreb, der hed »udgifter, der kunne afholdes uden for måltallet«, og hvis den slags kan lade sig gøre, er måltallet efter min mening en ren og skær illusion.

Ordførerne fra Venstre og De Konservative har fortalt i dag, at nu var der endelig langt om længe tegn på, at der ville komme bedre tider for det danske erhvervsliv. Jeg har spurgt, hvilke dele af erhvervslivet det drejer sig om. I dag kan man sige, at det knap nok kan komme til at gå meget værre. I oktober var Købmandsstandens Oplysningsbureau så venlige at lave en redegørelse for udviklingen inden for det sidste år, og det viser sig jo desværre, at 40 pct. af alle selskaber i øjeblikket er i en situation, hvor de står med den ene fod på et stykke våd håndsæbe og den anden fod på en lukning. Der er sket en stigning på 8 pct. i antallet af virksomheder, der har problemer med egenkapitalen, og denne stigning er vel at mærke sket inden for bare ét år. Det er altså disse virksomheder, som man regner med vil trække i arbejdstøjet og med et stort smil på læben gå i krig med 25 pct. moms osv., osv., så skal de nok klare problemerne. Det kan ikke lade sig gøre, der er intet som helst i finanslovsforliget, der tilsiger, at disse virksomheder vil få bedre vilkår.

Nå, vil man så sige, men vi har jo sænket selskabs- og virksomhedsskatten til 34 pct.

Men man glemmer altså at fortælle, at skatten fremover skal afregnes i rater, fordelt over hele året, i stedet for én gang ved årets udgang, og for mange virksomheder betyder det et likviditetstab, som slet ikke opvejes af skattesænkningen. Ud over det er problemet jo også, at man betaler kun skat af overskud, og virksomhederne har ikke noget overskud. Disse virksomheder, der står på randen af en tvangsauktion, bliver jo ikke reddet af, at man sætter virksomhedsskatten ned. Nej, den skat, der skulle sættes ned, var skatten på arbejde, der er med til at ødelægge virksomhedernes kalkulationer og konkurrenceevne.

Både i går og i dag har hr. Lykketoft meget ærligt erklæret, at en række af de engangsindtægter, man har lagt ind i forliget, er luftige engangsindtægter, og hr. Lykketoft har været ærlig nok til at fortælle Folketinget, at hvis ikke de kommer, vil Socialdemokratiet altså ikke hjælpe til med at finde andre engangsindtægter, for privatiseringer deltager Socialdemokratiet af princip ikke i. Man udnævner det nok så flot til at være regeringens problem, hvis de pågældende engangsindtægter ikke kommer. Vel er det ej, det er jo ikke ministrene, der skal udrede milliarderne, det er jo ikke finansministeren, der skal dykke i egen lomme. Nej, ministrene vil dykke ned i skatteydernes lomme, og derfor er det heller ikke regeringens problem, hvis de pågældende engangsindtægter udebliver. Det bliver nok en gang skatteydernes problem, men det kan jeg godt se at man har svært ved at indse i Socialdemokratiet.

En anden ting, som i hvert fald også kan gå hen og blive et problem for Socialdemokratiet, er det faktum, at flere og flere danske samfundsborgere føler, at de er totalt holdt udenfor, både økonomisk, velstandsmæssigt og indflydelsesmæssigt. Det er dem, man har udnævnt til C-holdet, og det er nok en korrekt benævnelse. Holdet er jo vokset og vokset i den tid, Danmark har haft en konservativt ledet regering, så det er nok meget passende at tale om C-holdet.

Forleden dag var der 700 pensionister, der demonstrerede, og det er jo i sig selv bemærkelsesværdigt, i og med at der skal meget til at provokere den befolkningsgruppe. Men vi forstår godt, at man føler sig provokeret, vi forstår godt, at man føler sig tabt på gulvet, at man

[Kim Behnke]

føler sig totalt skubbet udenfor. For hvad er det, man bruger kræfterne på her i Folketinget? Jo, ud over alle de nævnte uddelinger af tilskud til højre og venstre ofrer man 340 mio. kr. mere på kulturområdet og pøser milliarder ud til hjælp til Østeuropa, ulandene osv., mens de få besparelser, man kan blive enig om, går ud over hjemmehjælpen, boligydelsen til pensionisterne osv., altså rammer de allersvageste i vort samfund. Og det tager vi meget kraftigt afstand fra.

Så undrer det mig, at hr. Lykketoft kan sige i sin ordførertale, at reduktionen af boligydelsen er acceptabel. Jeg skal minde om flamme-sværdene i Socialdemokratiets ordførertaler, da vi i foråret 1990 diskuterede en langt mindre reduktion af boligydelsen. Nu er Socialdemokratiet altså kommet til den erkendelse, at det er acceptabelt at vedtage en langt skrappe-re reduktion af boligydelsen. Det er der altså en række pensionister, der kommer til at lide under, og det beklager vi.

Fru Mimi Jakobsen var på talerstolen tidligere under debatten og tilkendegav meget prompte, at hun gav ikke fem flade øre for forslag, f.eks. fra Fremskridtspartiet, som intet flertal havde bag sig. Det er også let at komme med sådan en melding, når man tilhører et parti, der ikke selv bidrager med forslag til, hvordan man kan få orden i statens finanser. Jeg erindrer stadig, da fru Mimi Jakobsen i midten af 1980'erne som minister og deltager i regeringens daværende sparebande fortalte til medierne, at nu havde man vendt hver en sten, og det kunne ikke lade sig gøre at spare så meget som en femøre mere. Jeg skal minde fru Mimi Jakobsen om, at der siden er vendt mange sten, og der skal vendes endnu flere sten, for på et eller andet tidspunkt vil nødvendighedens lov, som ikke er vedtaget hverken i Folketinget eller i EF's Ministerråd, tvinge både fru Mimi Jakobsen og resten af Folketingets medlemmer til at tage mange flere af Fremskridtspartiets forslag op til seriøs behandling. Det er ikke, fordi vi har grund til at klage i Fremskridtspartiet, vi er blot lidt irriterede på befolkningens vegne, fordi de gode forslag, vi kommer med, ganske vist bliver vedtaget, men ikke med det samme.

Senest har vi konstateret, at stort set alle var enige i et forslag om at ophæve lukkeloven, men det skulle først ske til næste efterår.

Tvangsafvænnning af narkomaner syntes man også var en god idé, men det skulle bare ikke være Fremskridtspartiets forslag, der blev vedtaget. Det samme gælder i spørgsmålet om andelsbeskatningen, og så sent som i dag har vi haft en diskussion om frivillige tvangsauktioner. Endnu tidligere foreslog Fremskridtspartiet f.eks. at nedlægge Hovedstadsrådet, og jeg skal minde om, at det blev vedtaget i 1988, ligesom forslaget om sømandsskatten, også et gammelt fremskridtsforslag. Vort parti har masser af tid til at vente, til der er flertal for vore gode forslag. Det er bare så pokkers synd for befolkningen, der lider under, at man ikke kan få taget sig sammen til at få vedtaget de gode forslag. Der er jo nok af dem, i hvert fald hvis man kigger i Fremskridtspartiets idékatalog.

Et af vore bedste forslag er forslaget om at nedsætte skatten på arbejde – den mest umoralske skat af alle skatter. På trods af alle disse bruttonationalproduktberegninger af, hvordan skatterne vil falde, som hr. og fru Jensen alligevel ikke kan bruge til noget som helst, når selvangivelsen skal udfyldes, er kendsgerningerne, at Danmark fortsat har verdens højeste skatteniveau, hvis man vel at mærke lægger de direkte skatter, indirekte skatter og sociale bidrag sammen. Vores nærmeste konkurrent er pudsigt nok fortsat svenskerne, men dem er vi jo endnu ikke i EF-samarbejde med. Skal vi tage den nærmeste konkurrent i EF, er det Holland, og til orientering er skatten her 10 procentpoint lavere end i Danmark. 10 procentpoint skal vi have indhentet, så der er nok at tage fat på, når det gælder om at få skatterne sat ned.

Ud over dette glimrende forslag fra Fremskridtspartiet går vore mange ændringsforslag til finansloven, som jo desværre alle blev forkastet, i al sin enkelthed ud på at gøre statens magt mindre, give mere frihed til befolkningen og give mere frihed til det erhvervsliv, der skal sørge for at skrabe de mange penge sammen, som man igennem årtier har formøbet fra Folketingets side. Vi fik ikke vedtaget nogen af vore ændringsforslag denne gang, men det gør ikke noget. De vil blive genfremsat, indtil de stille og roligt, punkt for punkt vil blive gennemført i dette Folketing, og det vil selvfølgelig ske før eller senere. Det vil som allerede nævnt være en følge af nødvendighedens lov.

[Kim Behnke]

Til slut synes jeg, det er værd at se på nogle af de andre forslag, som Folketinget vedtager i disse dage op til jul, f.eks. de mange nye regler om at fratage virksomheder og selvstændige erhvervsudøvere deres ret til at drive næring på grund af gæld til det offentlige. I den forbindelse skal vi ikke lægge skjul på, at efter vores mening er den største skyldner i dette samfund finansministeren, og det er finansministeren, der burde fratages sin bestalling. Han skylder på regeringens og folketingsflertallets vegne det danske samfund 560 mia. kr., og det er der næppe nogen privat virksomhed der kan overgå.

Til sidst skal jeg anbefale Folketingets medlemmer at stemme nej til finansloven.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det er jo lidt sjovt, at når vi taler skat, kender man næsten på forhånd ordlyden af Fremskridtspartiets tale. Men når vi nu taler skat, skulle vi så ikke også have med, hvad vi får for pengene, alle de goder, vi får, og som vi ikke vil undvære? Jeg synes, det er meget vigtigere, meget mere væsentligt at sige: Får vi det for vore skattepenge, som vi gerne vil have? For alle vil vel gerne betale mindre i skat, og alle vil samtidig gerne beholde de goder, der bliver betalt via skatten.

Men det, der får mig herop, er Fremskridtspartiets ordførers, hr. Kim Behnkes, lidt hånlige bemærkning om, at vi var nogle, der fik noget med på finansloven, fordi vi skulle tilgode vore vælgere. Og så må jeg spørge: Stemte Fremskridtspartiet ikke i går netop for nogle af de forslag, som nogle andre partier meget gerne ville have ind i finansloven, ikke for at tilgode nogle vælgere, men for at tilgode nogle gode formål, som altså også Fremskridtspartiet var enig i?

Man skal nok passe lidt på med at sige sådan lidt hånligt, at vi alle sammen bare vil have noget ind, for der er virkelig nogle formål, som vi alle sammen er enige om er gode og nyttige.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg har et par spørgsmål til hr. Kim Behnke, fordi hr. Kim Behnke jo redegjorde for alt det,

Fremskridtspartiet vil gøre for den danske befolkning, og hvordan vi virkelig ville gå lyse tider i møde, hvis alle Fremskridtspartiets ønsker blev gennemført.

Det første spørgsmål er ganske enkelt: Ville det så ikke have været klogt at fortsætte forhandlingerne? Tror Fremskridtspartiet, at man har nemmere ved at få gennemført sine forslag ved ikke at deltage i forhandlinger?

Så var hr. Kim Behnke inde på, at man ville ikke bruge offentlige midler, for vi skulle spare. Men jeg bemærkede da med tilfredshed i går, at Fremskridtspartiet stemte for forslagene om bevillingen til Mødrehjælpen og flere andre gode formål. Jeg havde indtryk af, at Fremskridtspartiet ønskede en afstemning på nogle bestemte områder, så man kunne sige, at her var partiet parat til at bruge offentlige midler. Hvorfor så ikke vedstå, at der er nogle formål, hvor det er sundt og rigtigt at bevilge offentlige midler? Hvorfor ikke være lidt mere nuanceret, når man i konkret handling er parat til at bruge nogle offentlige midler? Der er jo ingen konsekvens mellem det, Fremskridtspartiet siger, og det, man gør.

Jeg vil gerne rose Fremskridtspartiet, fordi man var parat til at bevilge de penge, for vi synes, det var en rigtig beslutning. Men burde det så ikke med i retorikken?

Når vi nu taler så meget om besparelser, er der jo også flertal for at ændre arealnormen på boligstøtteområdet. Men som jeg forstod Fremskridtspartiets ordfører, vender partiet sig imod denne systemændring, som betyder, at de offentlige udgifter bliver lidt mindre. Hvis vi tager en enlig, som sidder i en lejlighed på 130 m², finder Fremskridtspartiet det så i orden, at boligstøtten bliver beregnet ud fra de 130 m², eller skulle den beregnes ud fra 65 m², så man selv må betale for de overskydende kvadratmeter? Hvorfor er det helt urimeligt?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg har sådan set ikke behov for at bruge megen tid på hr. Kim Behnkes synspunkter, der som regel ligger meget fjent fra mine egne, men der var et enkelt punkt, hvor jeg egentlig undrede mig over, at hr. Kim Behnke vovede sig så langt frem. Det var i diskussionen om boligstøtten, hvor jeg sporede en forargelse over den ændring, der sker efter finanslovafta-

[Lykketoft]

len, så støtten kun ydes for de første 65 m² og 85 m² for henholdsvis enlige og ægtepar, mens man gradvis nedtrapper støtten for de overskydende kvadratmeter.

Personlig synes jeg, det er et helt acceptabelt indgreb, der tilpasser systemet og vil tilskynde til en lidt bedre fordeling af boligmassen. Det, vi har været meget afgørende imod og har været med til at forhindre, er generelle nedskæringer af boligstøtten til pensionister. En almindelig ny, god ældrebolig vil ikke blive ramt med nogen form for indgreb, fordi den opfylder m²-normen.

Det, Fremskridtspartiet medvirkede til sidste år, var derimod et forsøg på at gennemføre nedskæringer i boligydelsen, der i løbet af få år ville have betydet huslejstigninger på 500 kr. om måneden, også for beboere af en 65 m² stor ældrebolig. Så jeg synes ikke, Fremskridtspartiet skal begynde at fremstille sig selv som ridere af pensionisternes interesser. Det var kun, fordi en person, som Fremskridtspartiet siden har bortvist med yderste afsky og smidt ud af partiet, dengang brød partilinen, at en meget, meget større kreds af pensionister ikke er blevet udsat for langt, langt større forandringer, end der overhovedet lægges op til i den aftale, der nu er lavet.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Fru Inger Stilling Pedersen taler om, at når man betaler skat, får man også noget retur, men problemet er bare, at man bliver frastjålet en del af sin lønindkomst, og derefter kan man gå hen og få almisser ved, at man kan vælge blandt de udbud, staten vælger at give retur. Vi ønsker, at folk skal beholde pengene selv og selv foretage valg. Det er deri, den ideologiske forskel ligger.

Det helt absurde er så, at Socialforskningsinstituttet i en undersøgelse fra 1987, der hedder »Nederst ved bordet«, dokumenterer, at det er de svageste grupper i samfundet, der får mindst ud af den offentlige hjælp, hvorimod folk med mellemindkomster og høje indkomster – dem, der går i teater, på bibliotek osv. – får meget mere retur, og det er egentlig socialt helt urimeligt.

Både fru Inger Stilling Pedersen og hr. Kofod-Svendsen var inde på, at Fremskridtspartiet i går stemte for nogle af ændringsforslagene.

Ja, og det var kendetegnende for de ændringsforslag, vi stemte for, at man vil kunne genfinde nogle af dem blandt Fremskridtspartiets 802 ændringsforslag – ikke blandt dem, vi havde begæret til afstemning, fordi der jo forelå forligsforslag, men blandt de 802 kan man genfinde dem. Og det, der er kendetegnende for dem, er, at de alle sammen går ud på at give bedre forhold for de syge, de gamle og de allerdårligst stillede. Der er altså forskel på, om man pøser 2 mia. kr. ud til Østeuropa eller man giver 4 mio. kr. til Mødrehjælpen. Vi valgte at støtte det sidste og tage afstand fra det første.

Så er der spørgsmålet om arealnormen. Det ville jo altså for både hr. Kofod-Svendsen og hr. Lykketoft være en fordel, hvis man havde set nogle af de ændringsforslag, Fremskridtspartiet stillede. De gik ud på, at for de pensionister, der bor i en lejlighed i dag, er det fuldstændig urimeligt. Det er fuldstændig urimeligt, at en ældre dame på 85 år, fordi man vedtager det her, nu skal gå fra hus og hjem, og det vender vi os imod, alt hvad vi overhovedet kan. Det er ganske enkelt menneskeligt urimeligt.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er altså svært, når man er medlem af Fremskridtspartiet og har et helt anderledes syn på den offentlige sektor og på vores samfund, end jeg kan fornemme at de andre partier i Folketinget har. F.eks. beklager fru Inger Stilling Pedersen sig over, at Fremskridtspartiet ikke vil være med til – det var nærmest det, man fik indtryk af – at gøre noget godt for de dårligst stillede i vores samfund. Er det ikke gået op for fru Inger Stilling Pedersen, at den offentlige sektor er vokset ganske umådeholdent i de sidste 20 år? Dermed er indkomstskattetrykket også vokset ganske umådeholdent.

Men det er jo ikke sådan, at den offentlige sektors service er blevet bedre. Hvordan kan det så hænge sammen? Er det ikke, fordi der efterhånden er så mange led inden for den offentlige sektor, at de mennesker, som jeg egentlig tror at fru Inger Stilling Pedersen og jeg kan være enige om skal have del i vores fælles midler, rent faktisk ikke får dem? De går til alle andre umulige formål.

[Pia Kjærsgaard]

Jeg vil godt sige til hr. Lykketoft, som har så svært ved at tage ordet Fremskridtspartiet i sin mund: Det er gået op for Fremskridtspartiet i denne debat, at selv om hr. Lykketoft taler meget godt for folkepensionisterne, så vil hr. Lykketoft og dermed Socialdemokratiet aldeles ikke være med til at forbedre forholdene for de syge, de gamle, de svage og de andre grupper, som Socialdemokratiet ellers normalt bryster sig af at ville gøre noget for, hvis de skal gøre det sammen med Fremskridtspartiet. Hvad er dog det for en anløben moral, som hr. Lykketoft og dermed Socialdemokratiet er i besiddelse af? Vil man virkelig ikke være med til at gøre noget for de svage i vores samfund, hvis man skal gøre det sammen med Fremskridtspartiet? Jamen jeg har dog aldrig hørt mage!

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det, jeg sagde til hr. Kim Behnke, udsprang jo af, at han hånede os andre, fordi vi kom med nogle forslag, der ville tilgodese nogle vælgere. Fremskridtspartiets ordfører siger: Jamen vi havde selv 802 forslag. Var det ikke nogle, der skulle tilgodese Fremskridtspartiets vælgere og andre vælgere? Jeg synes, det er helt i orden, at vi er enige om, at der er nogle grupper, vi skal tilgodese.

Til fru Pia Kjærsgaard vil jeg sige, at jeg tror da, vi er enige langt hen ad vejen. Det, jeg sagde, var, at det ikke så meget er det, vi betaler i skat, men det er det, vi får for pengene. Jeg sagde bestemt ikke, at det, vi får for pengene, var godt nok, for jeg er enig i, at der er nogle grupper, som ikke får nok andel i dem, men for mig er skatte trykket ikke det vigtigste, det er, om vi får den rigtige fordeling ud af det.

Hvis vi sætter skatten ned og overlader til folk selv at betale noget mere, så må vi jo igen have en social fordeling efter evnen til at betale, så det i hvert fald ikke kommer til at gå ud over de svageste grupper. Men jeg tror ikke, vi kan sige, at vi har en tilfredsstillende anvendelse af vores skattepenge i dag; der er stadig væk nogle grupper, som ikke får nok, og nogle grupper, som måske ikke skulle have så stor andel. Det kan vi fortsat diskutere.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg prøver igen til hr. Kim Behnke: Vi har haft en familie, der har boet i en lejlighed, skal vi sige på 180 m². Familien har haft, skal vi sige 3 børn, så der har boet 5 mennesker i denne familievenlige lejlighed. Nu er børnene flyttet hjemmefra, og den ene ægtefælle er død, så der bor 1 person. Finder hr. Kim Behnke det så helt urimeligt, at man ser på arealnormen og siger: O.k. hvis vedkommende fortsat vil bo dér, er der altså boligstøtte op til en vis størrelse – og der synes vi, at 65 m² til en enlig er meget rigtigt. Vil man have en væsentlig større lejlighed, o.k., så må man selv betale.

Hvorfor er det pludselig noget, Fremskridtspartiet vender sig voldsomt imod? For to år siden lavede hr. Kim Behnke og jeg sammen med andre partier et forlig, hvor de samme tanker var fremme. Dér var der faktisk også tale om regulering af arealnormen. Var det dengang meget forkasteligt, eller er der sket en ændring i hr. Kim Behnkes standpunkt?

Hvorfor kan man ikke arbejde for en mere hensigtsmæssig brug af vores samlede boligmasse? Hvor langt skal de offentlige subsidier gå?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg tror, at jeg hørte fru Pia Kjærsgaard råbe en masse skældsord heroppefra mod nogle af os andre for lidt siden. Jeg vil bare sige til dem, der måtte være tilbøjelige til at fæste lid til, hvad Fremskridtspartiet prøver at bilde dem ind, at der ikke er nogen form for sammenhæng mellem ord og gerning i Fremskridtspartiets holdning til pensionister.

Vi oplever på den ene side en primitiv, totalt utroværdig overbudspolitik i ord herinde, og vi oplever, at så snart Fremskridtspartiet får det, som fru Pia Kjærsgaard kalder indflydelse, bliver der bank til pensionisterne, så er der 500 kr. mindre i boligtilskud til en ganske almindelig ældrebolig. Den eneste grund til, at det ikke blev vedtaget, var, at vi var nogle stykker, Socialdemokrater, SF'ere, CD'ere og en enkelt frafalden fra Fremskridtspartiet, som fru Pia Kjærsgaard i mellemtiden har fået smidt ud af sit parti, som forhindrede det.

Det kan pensionisterne jo være meget glade for, men de skal bare vide, at den eneste gang, hvor Fremskridtspartiet har haft konkret indflydelse, som fru Pia Kjærsgaard siger, var der

[Lykketoft]

lagt op til, at det skulle gå ud over pensionisterne, og ikke bare dem med mange kvadratmeter, men også dem med få kvadratmeter.

Der er i øvrigt i de ændringsforslag, vi stemte ned i går, en lang række nedskæringsforslag fra Fremskridtspartiet, derunder bortfald af rentetilskud til almennyttige boliger, som kunne skrive en regning ud til de grupper af pensionister, der bor i disse boliger, på 500 kr., måske 1.000 kr., om måneden i huslejeforhøjelse, hvis Fremskridtspartiet fik magt, som de har agt.

Der er en så rystende mangel på sammenhæng mellem det, man prøver at bilde folk ind, og det, man i praksis er villig til at gøre, så det er til at græde over.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Lykketoft kunne gøre sig selv og Folkeetinget en tjeneste ved ikke kun at nå til § 14 i Fremskridtspartiets ændringsforslag, nemlig boligområdet, men gå videre til § 15. Så ville hr. Lykketoft kunne se sammenhængen, nemlig den sammenhæng, der opstår, når vi samtidig har et forslag, der går ud på, at folkepensionen skal forhøjes.

Med hensyn til spørgsmålet fra hr. Kofod-Svendsen, om det er Fremskridtspartiets opfattelse, at man fortsat skal have tilskud til denne store familieejlighed, så er svaret: Ja, for vi synes, at det er så umenneskeligt, som noget kan være, at sende et brev ud til en enke på 85 år med besked om, at fra nu af falder tilskuddet, så det er bare med at flytte, og hvorhen vides ikke. Man finder så et socialt boligbyggeri i en omegnskommune eller noget andet. Det er ganske enkelt menneskeligt urimeligt, og derfor vender vi os imod det.

Derfor havde vi ændringsforslag netop til det punkt gående ud på, at alle skal få lov til at blive boende, hvor de nu bor; for dem, der er unge som hr. Kofod-Svendsen og jeg, og kan planlægge, kan man godt indføre den slags regler, men sandelig ikke for dem, der bor der i dag.

Så spørger fru Inger Stilling Pedersen, om det ikke er rigtigt, at der også i Fremskridtspartiets ændringsforslag var nogle, som ville tilgodese vælgergrupper. Jeg tror nok, at hvis man tager et samlet gennemsnitsview, så afgør den enkelte selv, om man bliver tilgodeset eller ej.

Der vil være mange, som ville miste en masse privilegier, som de har i øjeblikket, hvis vores ændringsforslag blev vedtaget. Det er alle de forskellige interesseorganisationer og enkeltpersoner, som det i løbet af årene er lykkedes at komme på finansloven. De vil ikke være der længere.

De, der vil blive tilgodeset, vil være den hele befolkning, som vil opnå en betydelig skattelettelse, og derefter har man friheden til selv at disponere over sin indkomst; men det kan jeg forstå, at det ønsker fru Inger Stilling Pedersen ikke at man skal have, og det er jo så bare ærgerligt.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Gør det oprør, der i øjeblikket er ved at brede sig blandt gamle mennesker, dem, der kalder sig C-holdet, slet ikke noget indtryk på hr. Lykketoft og dermed resten af Socialdemokratiet? Og hr. Lykketoft bedes notere sig, at det faktisk er i de kommuner, der er ledet af Socialdemokratiet, at de gamle har det dårligst. Det synes jeg at hr. Lykketoft burde notere sig.

Jeg vil godt love hr. Lykketoft, at Fremskridtspartiet genfremsætter sit lovforslag om en forbedret og ensartet folkepension efter juleferien. Jeg vil godt bede hr. Lykketoft om at overveje, om det dog ikke var værd at støtte, når nu hr. Lykketoft og Socialdemokratiet har så mange gode tanker om de gamle i vores samfund.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Er det ikke korrekt, at da vi stemte i går, var der et ændringsforslag fra Fremskridtspartiet, som betød ca. 6 mia. kr. ekstra til folkepensionisterne? Er det ikke for at tilgodese en bestemt befolkningsgruppe, eller hvad er baggrunden for et forslag på 6 mia. kr. – det er jo trods alt ikke småpenge – fra Fremskridtspartiets side?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jo, fru Pia Kjærsgaard, det gør et meget stort indtryk, at der er pensionister, der ikke har det tilstrækkeligt godt her i landet. Derfor er det Socialdemokratiets ambition at skabe rammer-

[Lykketoft]

ne for, at de kommuner, der har meget store økonomiske vanskeligheder, kan blive hjulpet ud af de vanskeligheder, og at vi også i kraft af den aktiveringsøvelse, som vi skulle i gang med straks efter nytår, kunne sørge for, at der eksempelvis på hjemmehjælpsområdet bliver gjort en meget påtrængende ekstra indsats.

Men det, jeg har anholdt to gange, og som jeg også godt for tredje og sidste gang vil anholde, er det grænseløse hykleri, når Fremskridtspartiet kritiserer mindre justeringer i boligydelsen for pensionisterne som del af finanslovsforslaget og samtidig, når de selv er med, medvirker til langt større, mere generelle nedskæringer som forsøget på helt generelt at fordyre ældreboliger med 500 kr. om måneden, som Fremskridtspartiet gjorde, da de sidst var med i et finanslovsforlig.

Fremskridtspartiet har i virkeligheden kun søgt at sætte to varige fingeraftryk på dansk politik i praksis. Det ene var den generelle, store forringelse af pensionisternes boligydelse, den anden var reglen om 800 kr.s egenbetaling for medicin. Det synes jeg er flot. Men når jeg så skal høre på, hvor meget fru Pia Kjærsgaard gerne ville gøre for svage mennesker her i samfundet, siger jeg bare: Fup, fup, fup!

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Fuppet opstår, når hr. Lykketoft engang omkring marts eller april måned, når vi skal stemme om en folkepensionsforhøjelse, trykker på den røde knap. Der opstår fuppet!

Det er korrekt, som hr. Kofod-Svendsen gjorde opmærksom på, at Fremskridtspartiet foreslog forhøjelse af folkepensionen. Nettoomkostningen ved at gøre det vil være 6,3 mia. kr. Om det så er at købe sig nye vælgere? Nej, men det, der er den røde tråd i Fremskridtspartiets politik, er, at det, vi skal bruge staten til – og vi skal ikke bruge staten til ret meget – er at hjælpe de svageste i vores samfund, og det er bl.a. vores pensionister.

Så fortæller hr. Lykketoft, at det, Socialdemokratiet nu har været med til, intet som helst problem er for pensionisterne. Jeg kan godt forstå, hr. Lykketoft har brug for at lægge afstand til det, for hvad er konsekvensen? Det er, at der er nogle, der vil miste deres hjemmehjælp. Det er, at der er nogle – måske en gammel enke på 95 år – som bliver smidt ud af

deres lejlighed, fordi man nedsætter tilskudene. Det er, hvad konsekvensen er af den socialdemokratiske politik.

Når så hr. Lykketoft bliver ved med at referere til foråret 1990, kan jeg godt forstå, at hr. Lykketoft også har travlt med det, for de taler, der blev holdt fra hr. Lykketofts parti ved daværende lejlighed, ville få resten af folketingsalen til at rødme, hvis vi citerede dem ved denne lejlighed. De taler burde holdes over det makværk af et forlig, som Socialdemokratiet denne gang har været med til.

Alle sammenligningerne og alle talopgørelserne fra hr. Lykketoft er rent vrøvl. De holder simpelt hen ikke vand. Det, der holder vand, er, at der er nogle pensionister, der nu risikerer at blive smidt ud af deres lejlighed, og der er nogle pensionister, der mister deres hjemmehjælp, og det kan de takke hr. Lykketoft for.

Formanden:

Fru Inger Stilling Pedersen for en kort bemærkning. Det er den tredje i denne runde.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jamen jeg bliver lige nødt til at spørge Fremskridtspartiet: Når man vil forhøje folkepensionen, hvor meget skal pensionisterne så selv til at betale? Vil der ikke blive en meget stor forskel på pensionister, fordi de har meget forskellige behov? Hvor meget regner Fremskridtspartiet så med at pensionisten fremover selv skal lægge ud? Det er jo ikke nok, at man får en masse penge til rådighed, hvis man samtidig får forøgede udgifter, der måske bliver større end forhøjelsen.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Må jeg ikke fortælle hr. Lykketoft, at hykleri nok findes mest i hr. Lykketofts eget parti, når det handler om pensionister. Må jeg minde hr. Lykketoft om, at en hr. Lykketoft meget nærtstående person ved førstebehandlingen af forslaget om betaling for hjemmehjælp ligefrem opfordrede socialministeren til at trække sit forslag tilbage, og at Socialdemokratiet derefter i en direkte tv-udsendelse sammen med Fremskridtspartiet og SF garanterede pensionisterne, at uanset hvem der skulle laves fi-

[Kirsten Jacobsen]

nanslovsforlig med, kunne pensionisterne være sikre på, at betaling for hjemmehjælp ikke ville blive en del af finanslovsforliget. Det blev det, og det bærer hr. Lykketoft og hans parti ansvaret for. Løfterne til pensionisterne den dag var ikke meget værd.

Den anden påstand fra hr. Lykketoft var, at da Fremskridtspartiet lavede forlig med regeringen om finansloven i 1989, skulle vi have lavet generelle nedskæringer, som ville betyde 500 kr. pr. måned for en ældrebolig. Hr. Lykketoft, som ellers er ekspert udi økonomien, tager her fejl af pr. måned og pr. år. Der var tale om 40 kr. pr. måned, eller 480 kr. pr. år. Det, hr. Lykketoft gør sig til talsmand for nu, er en nedskæring, som her og nu kan betyde en af to ting, enten en stigning i boligudgifterne for pensionister på op til 2.000 kr. eller et krav om, at pensionisten her og nu flytter til en ældrebolig på 65 m² eller 85 m², hvis man er et ægtepar. Man tager ikke hensyn til, at der er nogle, der kunne ønske at blive boende, hvor de bor.

Derfor var Fremskridtspartiets forslag i finanslov 1989 væsentlig mere pensionistvenlige end det, Socialdemokratiet her har præsteret.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Nej, der var ikke fejl i tallene, det var bare over nogle år, at man ville snige sig op på det beløb. Det sagde jeg også indledningsvis; da fru Kirsten Jacobsen ikke har været her hele tiden, har hun måske ikke hørt det, men så kan hun slå det efter i Folketingstidende.

Sagen var bare den, at det gjaldt en lang større gruppe af pensionister, også dem, der havde små lejligheder, og dem, der havde pensionistboliger, at de efterhånden skulle af med en femhundredekroneseddel mere selv. Det var et nedskæringsforslag, der swingede.

Hr. Bilgrav-Nielsen kom hen til mig og korrigerede mig, han sagde: »Du tager fejl, Fremskridtspartiet har prøvet med tre fingeraftryk«. Der var det med boligydelsen, der generelt skulle forringes dramatisk; det mislykkedes heldigvis. Der var det med 800-kr.s-reglen på medicin; det blev heldigvis afskaffet igen. »Og så var der det med at afskaffe brugen af heste i krigsvæsenet,« sagde hr. Bilgrav-Nielsen, »den glemte du«. Det er et varigt resultat af Fremskridtspartiets politiske indflydelse, og det behøver vi ikke at være så kede af endda.

Men dér, hvor man har forsøgt sig i øvrigt, har det været rystende, hvad det er for nogle ting, man er gået med til i forhold til det, man har gået og småsnakket om i stik modsat retning.

Jeg har overhovedet ikke nogen form for respekt for de der overbudsforslag, hvor man vil lave nogle tilsyneladende store, generelle forbedringer af pensionen og så tage alle de ydelser væk, som folk har ved siden af, med det resultat, at alle de, der har behov for støtte, skal sættes ned i levestandard; det bliver jo resultatet af generelle boligstøtteforringelser, af fjernelse af rentetilskud for 1,1 mia. kr., som vi stemte ned i går, osv.

Fremskridtspartiets politik er grundlæggende modsætningsfyldt. Resultatet af en konsekvent gennemførelse af det, Fremskridtspartiet har villet medvirke til og har foreslået, er forringelser for dem, der har mest brug for forbedringer.

Jeg skal i øvrigt hilse og sige, at vi ikke har accepteret nogen model for betaling for hjemmehjælp. Vi har sagt, at vi godt vil forhandle videre om det. Vi har endnu ikke set nogen model, der kan bruges.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Mig bekendt har man ikke taget forbehold over for dette punkt i finansloven, som efter min mening, hvis man kan læse dansk, indeholder en besparelse på 150 mio. kr. Hr. Lykketoft ryster på hovedet, men så har han en anden finanslov end den, vi andre har.

Må jeg sige til hr. Lykketoft, at teknikken her i huset virker efter hensigten, så jeg sad på mit kontor og hørte nøje, hvad hr. Lykketoft sagde. Men må jeg minde hr. Lykketoft om, at de 40 kr., som Fremskridtspartiet skulle medvirke til, ikke blev gennemført. Det skyldtes nu også Fremskridtspartiet, men det skal jeg endelig ikke hæfte mig mere ved, for det var ikke noget særlig smart.

Men må jeg minde hr. Lykketoft om, at Socialdemokratiet jo har en yderligere julegave til pensionisterne i lommen, nemlig også 1½ linje i finansloven om, at man skal medvirke til en yderligere nedsættelse af boligstøtten, som er beregnet på årsbasis til andre 100 mio. kr.

Må jeg også minde hr. Lykketoft om, at det ikke er mere end en uge siden, Socialdemokratiet medvirkede til at snuppe 1 mia. kr. fra

[Kirsten Jacobsen]

Den Sociale Pensionsfond, som også var pensionisternes penge.

Oh må jeg minde hr. Lykketoft om, at man i morgen skal stemme om en besparelse på begravelsesudgifterne, som giver 65 mio. kr. i statskassen.

Nej, hykleriet findes inden for Socialdemokratiets egne vægge, og det kan man ikke tale sig ud af.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Må jeg godt sige til hr. Lykketoft, som også nævnte 800 kr.s egenbetaling på medicin, at hvis hr. Lykketoft og Socialdemokratiet prøver at huske rigtigt, så var det faktisk Fremskridtspartiets indflydelse, der bevirkede, at den regel blev fjernet for alle, og det kan i hvert fald finansministeren bekræfte. Jamen det er faktisk rigtigt, at medmindre vi var gået ind i den debat, så var det ikke sket. Det er jeg fuldstændig sikker på at finansministeren kan huske. Jeg er glad for, at finansministeren også tør nikke, når jeg er på talerstolen. Tak for det, hr. finansminister.

Den frustration, som har meldt sig hos Socialdemokratiet, bemærkede vi også før, da det gik ud over SF, som havde holdt sig ude af finanslovsforliget. Det skal jeg ikke blande mig i, og det har SF deres motiver til. Men jeg synes ærlig talt, at man lige så godt kan indrømme, at det er noget skidt, man har lavet i det finanslovsforlig, i stedet for at forsøge at bortforklare det eller retfærdiggøre det. I stedet for burde man tage konsekvensen og sige: Nå ja, der var faktisk ikke nogen af os, der ønskede et valg, så derfor kunne vi blive enige om hvad som helst med hvem som helst inden for de 6 partier, som har dannet forliget. I stedet for at prøve at retfærdiggøre sig selv, i stedet for at skælde de partier ud, som ikke har været med, synes jeg, man skulle sige: Nå ja, men sådan blev det altså, og det står vi ved, og ikke bryste sig af, at det er noget godt, man har lavet.

Jeg vil stadig væk fastholde – selv om hr. Lykketoft nu er på vej væk, i hvert fald fra talerstolen – at det er Socialdemokratiet, der hykler, når det drejer sig om de gamle, og hvis vi kunne være enige om at gøre noget godt i stedet for at skyde hinanden en masse i skene, så synes jeg ærlig talt, det ville være langt at foretrække. Farvel, hr. Lykketoft!

Formanden:

Så får hr. Kim Behnke en kort bemærkning, og derefter synes jeg, vi skal give de følgende ordførere en chance for at komme på talerstolen.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg skylder svar på et spørgsmål fra fru Inger Stilling Pedersen, som ligger lidt i tråd med et spørgsmål eller et postulat fra hr. Lykketoft, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt forslaget om at forhøje folkepensionen er sådan et rigtig ækelt forslag, hvor man så også mister alt muligt andet. Nej, nej og atter nej, og jeg kan anbefale både fru Inger Stilling Pedersen og hr. Lykketoft at tage Fremskridtspartiets ændringsforslag med hjem til juletræslæsning, for dér er grundig tekst- og taldokumentation for, hvordan tingene hænger sammen.

Hr. Lykketoft siger: Jamen så skærer man også ned på boligydelsen, og så skærer man også ned andre steder. Der er det ved det, at Fremskridtspartiet selvfølgelig laver sine ændringsforslag, så de hænger teknisk og økonomisk korrekt sammen, og dér vil der selvfølgelig ske det, at der er mindre udbetalinger på de ydelser, der er indkomstafhængige, når man forhøjer folkepensionen så betydeligt, som Fremskridtspartiet har stillet forslag om, men alle andre ordninger for pensionister sker der ikke noget som helst med. Der er alene tale om korrektioner på de punkter, hvor de pågældende ydelser er indkomstafhængige, og ikke noget som helst andet.

Derfor vil jeg anbefale hr. Lykketoft at tage vores ændringsforslag med hjem til juletræslæsningen, så vil hr. Lykketoft kunne stille væsentlig mere kvalificeret til debatten efter jul.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg tror, jeg vil skippe juletræslæsningen og så til gengæld konstatere, at Fremskridtspartiet og hr. Kim Behnke har fået os alle dybt engageret på et tidligt forløb i en af julens selskabslege, nemlig den, der hedder »fup eller fakta«. Den iagttagende kender vil vide, at det jo går ud på, at man får den samme ting præsenteret af forskellige mennesker, og nogle giver så forklaringer opfundet til lejligheden, mens andre nærmer sig realiteterne, som man kan slå op.

[Mimi Jakobsen]

På nogenlunde samme tidspunkt ved førstebehandlingen af finanslovforslaget var vi mange, der konstaterede, at tonen i år var mere fordragelig, mere samarbejdsvillig, mere positiv, end den havde været meget længe, og ganske uanset at vi i dag naturligt har nogle ordførere fra nogle partier, som ikke er blevet sat ud af spillet, men som har sat sig selv ud af spillet, som gør, hvad de kan for at bjæffe ivrigt fra sidelinien, synes jeg, det ville være rart at komme tilbage til både realiteternes verden og til en konstatering af, at ikke alene har vi fået et bredt forlig om denne finanslov, men vi har også fået en finanslov med et indhold, som er ganske glimrende.

For det er jo faktisk det, man har fået reaktioner om fra den omverden, der særligt iagttager, hvad vi beskæftiger os med i Folketinget, fra erhvervsorganisationer og fra organisationer af anden art og observans, at det slet ikke var så tosset endda, plus selvfølgelig lettelsen over, at vi ikke skulle igennem endnu en krise om en finanslov – for slet ikke at snakke om et valg om en finanslov. Man har også hæftet sig ved, at indholdet af denne finanslov slet ikke er så tosset endda, og jeg kan roligt sige, at det er absolut også Centrum-Demokraternes opfattelse.

Det ligger mig meget fjernt at kaste vrage på forlig, vi tidligere har indgået – det kunne jeg faktisk ikke drømme om – men jeg vil gerne sige, at med CD's øjne er denne finanslov indholdsmæssigt fuldt på højde med de finanslove, der er vedtaget i de senere år, også i de år, hvor Fremskridtspartiet deltog i forliget – det var vist i øvrigt kun ét år, men det skal ikke skille os ad.

Det, der var afgørende for CD, var, og det fremhævede vi jo også ved førstebehandlingen, for det første, at vi fik overholdt det udgiftspolitiske måltal, som af flere grunde er vigtigt. Man kan diskutere, om det nu er en frygtelig katastrofe, om det er 244, 245, 246 mia. kr. Men man kan ikke diskutere, at den signalvirkning, der ligger i, at vi strammer os an for at holde dette måltal, signalet om, at vi gør os umage for at holde de offentlige udgifter i ro, er vigtigt. Det har regeringen naturligt lagt meget vægt på. Det er jeg glad for også blev slutresultatet. Vi var ikke helt sikre på, om det kunne lade sig gøre på kroner og øre. Jeg synes, vi kan sige, at det har kunnet lade sig gøre, og det synes jeg er meget vigtigt.

Det andet, vi lagde vægt på fra CD's side, var, at nogle af de besparelser, som regeringen lagde frem, blev erstattet af andre måder at gøre tingene på. Og det er de blevet. Det vil jeg gerne takke regeringen for. Jeg synes, vi har mødt en forståelse for, at når der nu var så megen modvilje mod disse forslag, måtte vi finde på noget andet. Det var ikke sådan, at regeringen ikke kæmpede for dem eller ikke opretholdt dem meget længe endda, den ros skal de have – hvis det er en ros – men ikke desto mindre var det, da vi nåede til de afgørende timer, allerede sivet godt ind hos regeringen, at så måtte vi finde på noget andet, og jeg synes, at det var bemærkelsesværdigt, at så kunne det altså også lade sig gøre. Det var dejligt, og det lattede mange ting, også i det videre forløb.

Det var endvidere vigtigt, at vi, når vi nu skulle have disse ting til at hænge sammen, altså på den ene side ikke disse besparelser, men i givet fald nogle andre og en overholdelse af måltallet, så ikke fik udvist mere kreativitet ud i det bogholderimæssige end rimeligt var, end traditionen tilsiger. Også det mål må jeg sige at jeg synes vi har opfyldt.

Derfor forstod jeg slet ikke hr. Kim Behnkes bemærkninger om, at vi havde haft flere engangsindtægter – og så blev der kastet store bebrejdede blikke på Socialdemokratiet – end vi har haft før. Det passer notorisk ikke. Jeg luskede for en sikkerheds skyld over til finansministeren for at høre, hvor store disse engangsindtægter var, dengang Fremskridtspartiet var med i forlig. Det var større engangsindtægter, end der er i denne finanslov. Vi var i kredsen i år enige om, at det tal skal vi gerne have nedbragt år for år, således at man kan tage disse engangsindtægter som lidt boller på suppen i løbet af året, noget, der kan være med til at forbedre underskuddet osv., men at man i stadig mindre grad skal indregne nogle sådanne. Det er en fælles målsætning, og det synes jeg er helt rimeligt. Men at stå og påstå, at fordi det var et bredt forlig og man skulle have Socialdemokratiet med, så blev der virkelig åbnet for kreativiteten og for fusknumrene og fupnumrene, og jeg ved ikke hvad, som der blev sagt her, det er ganske uden hold i virkeligheden.

Den tredje ting, vi lagde vægt på i forbindelse med forhandlingerne omkring finansloven, var, at vi i fællesskab tillod en lille smule mere

[Mimi Jakobsen]

damp på kedlerne. Vi ved alle sammen, at der er et meget begrænset råderum. Vi har et overskud på betalingsbalancen, og det skal vi blive ved med at have. Derfor er det ikke lige gyldigt, hvor meget, i hvilken takt og hvordan vi gebærder os frem ad den vej. Men jeg synes, at med det resultat, der er nået, kan det godt være, at de tal, man tør love i forbedret beskæftigelse, er beskedne, men det er et godt signal, og det er i øvrigt også en god start på de yderligere drøftelser, som vi skal komme tilbage til.

De øgede offentlige investeringer på forskellige områder har der været bred enighed om. Det er rigtigt at gøre noget ud af trafikområdet. Det er rigtigt at få rettet noget op på de vedligeholdelsesopgaver inden for masser af områder, som jo er nemmere at spare på, når man står og er i bekneb for nogle penge, for der er ikke så mange, der råber højt om det. Men det er også rigtigt, at det er dyre besparelser at foretage på lang sigt, og derfor er det rimeligt at få rettet op på noget af det nu. Herudover er det så så heldigt, at mange af disse vedligeholdelsesarbejder – her tænker jeg også på kloakeringsarbejderne – er noget, der giver beskæftigelse til de fagforbund på de ufaglærtes områder, som har den store arbejdsløshed. Det er vigtigt, at vi ikke kun tager højde for den nye teknologi, alle de vigtige ting, der skal ske dér, men også husker, at gennem initiativer i højteknologien er det bestemt ikke sikkert at vi ser en øget beskæftigelse hos de ufaglærte; det kunne vi godt trænge til at se. Så det er vi meget tilfredse med.

Den lille, men vigtige beslutning om også at lempe låneadgangen for kommunerne til at opføre plejehjem er forhåbentlig et signal, der vil blive opfanget rundt omkring. Der er ingen som helst tvivl om, at kommunerne allerede i dag er betydeligt bagud for den demografiske udvikling, som vi jo ved kommer, for det er jo ikke noget, man behøver at gisne sig frem til; dér kan man tælle hovederne. Indholdet mener jeg således er mere end tilfredsstillende. Det er glimrende.

Formen skal jo gerne stå i relation til indholdet, ved jeg fra dengang, da jeg skulle sidde og lave litteraturkritik – det kan godt være, at metoden er forkastet for 100 år siden, men det var da den, vi brugte, dengang jeg gik i landsby-skolen på Københavns Universitet. Form og indhold skulle passe sammen. Jeg tror, formen

her har været vigtig for indholdet, og det er derfor, jeg gerne vil nævne det.

Det kunne godt lyde lidt håbløst og lidt besværligt i starten måske, at nu skulle vi sidde alle de her mange partier omkring bordet. Jeg synes, man kan sige i dag, at dels har det ikke været meget tidkrævende – i øvrigt er det så i givet fald kun vores egen tid, vi har spildt – og dels vil jeg fremhæve, at det har pålagt samtlige deltagere den selvdisciplin, der skal til. Vi har været i stand til at undgå mange myter og mange historier om, at nogle ikke var til at have med at gøre, at nogle var umulige, osv. osv. Vi har været i stand til at se hinanden i øjnene hele forløbet igennem og derigennem fornemmet os frem til: Hvor er det, der er det, jeg plejer at kalde hjerteblod, for det enkelte parti? Og så: Hvor ligger kompromismulighederne? For sådan har vi det jo alle sammen, og det synes jeg dette forhandlingsforløb har vist at man godt kan tage hensyn til. Der er ingen, der har følt sig trynet, trampet ned, der er ingen, der har kunnet føle, at nu skulle de døles af de andre.

Jeg synes, der har været taget udstrakt hensyn til de enkelte partier, og det tillod jeg mig allerede i går, måske lidt upassende, at bringe en tak til de øvrige partnere for, men jeg vil gerne gentage den i dag. Det har været meget vigtigt, at alle har kunnet gå ud ikke bare på sædvanlig officiel vis og bakke forliget op, men virkelig føle – og jeg har også en fornemmelse af, at man har følt det ude i folketingsgrupperne – at det her var ordentligt, det var godt nok. Selvfølgelig har der været nogle enkelte forslag af småtingskarakteren, hvor man har siddet med lidt måbende øjne og har sagt: Var det nu virkelig nødvendigt? Men sådan har vi det alle sammen, og det er jo gået alligevel.

Den tredje ting, jeg vil fremhæve omkring finanslovsforliget ud over indholdet, ud over formen, er perspektivet i dette her, og det er ikke det mindst vigtige. Det er vigtigt, at vi har fået det i hus, vi har, når vi nu på et eller andet tidspunkt – om ikke så længe forhåbentlig – får stemt om det her. Men det er endnu mere vigtigt, at vi har en lang række vedtagne lovfor-slag bag os – eller i hvert fald senest i morgen eftermiddag. Selvfølgelig har vi en restanceliste, men jeg har også noteret mig, at der er almindelig enighed om, at opstår der problemer i forbindelse med fortolkningen af aftalen, er

[Mimi Jakobsen]

det også noget, vi klarer. Vi har ikke brug for misforståelser, vi vil ikke bruge et forår på at sidde og diskutere vildt og voldsomt, hvad der blev ment med det. Der er en betydelig forståelse for, at vi skal være enige om det, som bliver udmøntet af aftalen, og det synes jeg er godt.

Men ud over disse lovforslag vil jeg gerne fremhæve i hvert fald tre hovedområder, der for mig er vigtige, og som har et perspektiv ikke bare i deres indhold, men også ud over indholdet af de enkelte forslag. Det første er selvfølgelig aktiveringsbestrebelsene. Det står så beskedent og så ydmygt i aftalen – jeg tror ikke, det fylder mere end 2½ linje – og det tror jeg er godt. Der er blevet udstedt mange løfter, senest af hr. Jes Lunde i dag, om, hvor mange tusinder af folk vi nu kunne få i beskæftigelse. Jeg synes, det er glædeligt og flot, at vi ikke i forbindelse med denne aftale er gået ud og har knaldet et eller andet tal ud til pressen. Vi har underspillet det, men jeg er overbevist om, at vi med de 2½ linje, hvis de bliver tacklet med den fornødne åbenhed og accept af andre partiers ideer, faktisk kan få gjort noget ved det, og jeg skal gøre mig stor umage for ikke at nævne nogen tal i den sammenhæng. Det vigtigste er jo, at der sker noget, og så har jeg det i øvrigt sådan med beskæftigelsestallet, som jeg har det med skattelettelser: Det er ikke noget, man skal snakke om mere; det er noget, man skal gøre, og så vil folk bagefter måbende sige: Hovsa, hvad var dog det, der skete dér? Det ville være fint.

Men jeg tror, det er meget vigtigt, at man erkender forud for sådanne forhandlinger, at der ikke er én løsning til nedbringelse af ledigheden. Der er mange forskellige initiativer, der skal køre side om side, og jeg vil opfordre partierne til, at man viser hinanden den åbenhed, at man, uanset om man måske ikke rigtig tror på en idé fra det eller det parti, alligevel giver det en chance og lader den sum af ideer få lov at fungere – forhåbentlig er de ikke indbyrdes modstridende – men lad dem fungere sammen, og lad os så se, om det ikke kan batte, for vi trænger faktisk til også at få slagtet nogle af de hellige køer på det område. Vi bliver nødt til at diskutere, om det er bedre offentligt at forsøge folk end i hvert fald i en periode at ansætte nogle af de ledige i den offentlige sektor – og jeg siger »nogle af de ledige« – på nogle klart definerede områder.

Men vi bliver også nødt til at få vores fagforeninger og fagforbund til at erkende, at nu gælder det solidaritet, og derfor må man altså åbne mulighed for, at nogle af disse mennesker kan komme ud og give en hjælpende hånd. Jeg tror selv, løsningen kan ligge i nogle tryghedsaftaler på de plejehjem, på de sygehuse eller på den private virksomhed, hvor de ekstra hjælpende hænder kan komme ind, og så sige: Det skal ikke betyde, at fastansatte mennesker bliver sparket ud af deres job, og at andre kommer ind med løntilskud. Men hvis man kunne give den tryghedsgaranti, er jeg overbevist om, at de, der løber stærkt i forvejen, vil være lykkelige for at få ekstra hænder og ekstra ben at løbe med derude omkring.

Det andet emne, jeg vil fremhæve, er spørgsmålet om, hvorvidt vi kunne få etableret enighed om den idé, der hedder privat byfornyelse. Enhver ved, at vi ligger med et byfornyelsesbudget her i staten på 2,6 mia. kr., og som jeg plejer at sige: Det forslår stort set til en glad eftermiddag i Københavns Kommune. Behøvet er vel 100 mia. kr., skønner de, der har forstand på det. Jeg mener, det burde være muligt, efter at jeg nu har talt om det i tre år, i hvert fald at få taget hul på diskussionen om: Hvordan gør vi det attraktivt for de institutionelle investorer, altså pensionskasser og sådan nogle, at investere i byfornyelse? Det kan vi jo bl.a. gøre, fordi vi ved, at disse investorer kan vente på afkastet af deres investering, de behøver ikke som den private bygherre at indkassere gevinsten til at dække kassekreditte 14 dage efter. De kan vente på afkastet, og det giver muligheden for, at man gradvis kan få den tilpasning af huslejerne, som skal til, den skånsomme stigning eller den ordning, der hedder: Først ved lejerskifte træder huslejeforhøjelsen i kraft; der er flere muligheder for det her. Men det er selvfølgelig Folketingets opgave at sikre, at der ikke bliver smidt folk på gaden, fordi de ikke kan tage disse huslejestigninger. Så det er en balancegang mellem at gøre det attraktivt for investorerne, sige: I må ganske vist vente på jeres afkast, men det kommer, og give den sikkerhed for lejerne, at man siger: I bliver ikke sat på gaden af det her, men I må betale mere for en forbedret bolig. Hvis man får et nyt badeværelse eller et toilet løftet op fra gården, så koster det altså ekstra pr. måned. Det tror jeg faktisk de fleste vil kunne forstå.

[Mimi Jakobsen]

Det sidste, jeg vil nævne af de tre hovedområder, som jeg mener vi nu har forpligtet os til at sidde og snakke sammen om i foråret, er spørgsmålet om restanceinddrivelsen. Man kan sagtens gøre grin med, at nu står der et stort beløb på finansloven, og hvem siger, man kan nå det? Nej, det er da rigtigt nok, vi kan da ikke kvittere med mange decimaler og sige: Det skal nok gå op. Men vi kan give et klart signal om, at vi er nogle partier, der mener, at nu må det være slut med, at nogle procentvis ganske enkelte bliver ved og ved med at tappe det offentlige for de penge, samtidig med at vi omtrent må ud og kræve mere af almindelige familier. Vi kan ikke blive ved med det, og jeg kan i hvert fald sige, at CD vil være interesseret i at se på disse ting. Det har vi selvfølgelig også forpligtet os til i forliget, men ikke bare af den grund, også af et ærligt hjerte. Vi vil gerne se på, om der er nogle, der bliver ved med at misbruge dette system, for det er ærligt talt smagløst ud over alle grænser.

Selvfølgelig er der nogle retssikkerhedsmæssige problemer, selvfølgelig er der nogle grå zoner med nogle virksomheder, som skal have mulighed for at bringe deres på det tørre, inden hammeren falder, der skal være rimelige ordninger i det her, men der skal også være en fast melding om, at den bliver ikke ved med at gå, og hvad vi kan drive ind, det gør vi altså for ikke at belaste de mennesker, der ikke kan lave disse fidusnumre, yderligere.

Men det overordnede perspektiv er, at vi nu er mange partier – og på visse områder er SF jo også med – der nu efter nytår skal sætte os sammen og tale om både det ene og det andet; her skal jeg selvfølgelig også nævne arbejdsmarkedets strukturproblemer, eller hvad vi nu plejer at kalde det. Det er meget vigtigt, at vi nu har forpligtet os til gennem disse aftaler at fortsætte det samarbejde, fortsætte den tradition, det efterhånden i disse måneder er blevet, at man henvender sig til hinanden, hvis der er et problem. Man mistænkeliggør ikke hinanden, man taler ordentligt til hinanden og prøver at tage hensyn til hinanden. Det lyder jo ufattelig banalt, og det er det egentlig også, men tonen i disse finanslovforhandlinger – og det vil jeg gerne understrege, sådan var tonen også, da SF deltog i forhandlingerne, problemet opstod såmænd kun for SF, da de gik – den tone er umådelig vigtig for at nå resultater-

ne, og derfor er den klimaforbedring, jeg synes man kan spore i kraft af dette finanslovforlig, måske i virkeligheden det vigtigste af det hele, ganske uanset at jeg stadig væk mener, at det var godt, vi holdt måltallet. Det var også godt, at vi fik pillet nogle af de grimme forslag ud, og i øvrigt mener jeg, at indholdet kan vi virkelig være bekendt.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Også jeg vil da gerne indlede med at notere mig, at vi i Det Radikale Venstre har været meget tilfredse med forløbet af forhandlingerne om finansloven. Jeg tror, man kan sige uden overdrivelse, at der ikke var én eneste dag eller time i forløbet, hvor der var tvivl om, at i hvert fald seks partier ville ende med at indgå et forlig. Jeg kunne sige det på den måde, at der ikke i forløbet, uanset hvad pressen har villet forsøge at få ud af det, har været nogen helte, heller ingen skurke, der var ingen tabere, alle var vindere.

Og det var så også den egentlige årsag til, at en forhandlingsform, der ellers tidligere har haft visse vanskeligheder tilknyttet sig, var gangbar i denne situation. Jeg tror, det er sådan, at når viljen er der, er der flere forhandlingsformer, der er anvendelige. Men det var et godt forløb, og forhandlingsformen var altså også udmærket til det forløb, som vi nu har været igennem. Jeg kan som andre konstatere, at der i dette forløb er blevet skabt et bedre forhold, et bedre klima mellem de politiske partier, og det gælder også i forholdet mellem Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet. Jeg nævner det, fordi vi ved andre lejligheder klart har efterlyst en socialdemokratisk deltagelse i de årlige finanslove.

Jeg synes, man om resultatet må sige, at det er udmærket. Det er sådan, at uanset at det har været nødvendigt at have meget stramme rammer omkring udgifterne, er der alligevel blevet plads til nogle ting, der er fremadrettede. Der er blevet plads til en stimulering af beskæftigelsen. Det ses i de ændringsforslag, der nu er vedtaget om fremrykning af visse offentlige arbejder, men jo da også i, at vi har fået gennemført den erhvervsudviklingsfond, som vi i Det Radikale Venstre har været meget optaget af at få etableret.

Der er stadig underskud på statens budget, men det bliver mindre i det kommende år, si-

[Blilgrav-Nielsen]

ger finansministeren. Vi tror finansministeren. Vi synes, der er nogle ting i kortene, der tyder på, at det samlede offentlige underskud vil blive reduceret i de kommende år. Hvis man ser lidt på den økonomiske udvikling, som er beskrevet dels af finansministeren, dels af økonomiministeren, må man sige, at der er meget, der tyder på, at den opgang, der har været et stykke tid i dansk økonomi, vil fortsætte. Og her må vi så som forligsparter og regeringen som regering erkende, at det ikke udelukkende er regeringens og forligsparternes skyld, at det er gået sådan. Det hænger bl.a. sammen med, at vi nu har en vældig god Nordsøindtægt. Og den slår fuldt igennem i Danmark, fordi vi igennem 15 år har ført en meget konsekvent energipolitik; ellers ville gevinsten af Nordsøenergien ikke have været så stor, som den er. Men det er også rigtigt, som andre har nævnt, at navnlig Tyskland har trukket kraftigt. Jeg tror, det er vigtigt at være opmærksom på, at når der er to enkeltelementer, der tegner sig så stærkt, kan der være risiko for, at der kan komme negative omsving.

Ser vi netop på den side, må vi sige, at der er ting i tallene, der tyder på, at den fremdrift, der skal komme, og som vil komme i økonomien i de kommende år, i højere grad vil komme fra den indenlandske efterspørgsel – i hvert fald i højere grad end i de seneste par år – end fra eksporten. Og det kan der være et faresignal i. Derfor vil jeg gerne opfordre til, at mobiliseringen af de politiske kræfter omkring finansloven forbliver intakt for det tilfælde, at der skulle blive behov for hurtigt at justere på den økonomiske udvikling.

Men der er ét problem i denne sammenhæng, som vi ikke kommer udenom, og det er naturligvis beskæftigelsen. Finansministeren og andre ministre, især økonomiministeren, mener, at der er tegn på en opgang i beskæftigelsen, en forbedring. Det vil vi gerne tro på. Men desværre er det ikke nogen sikker sag. Vi mener, det er afgørende, at vi nu er klar til at gennemføre nogle forandringer, nogle strukturændringer især på arbejdsmarkedet for også ad den vej at stimulere til en bedre beskæftigelse. Vi mener, at det netop er i en tid, hvor det går rimelig godt med økonomien, hvor der er fremgang, at man skal foretage forandringer. Vi mener, at især ændringer på arbejdsmarkedet er vigtige at gå efter. Vi havde gerne

set, at der havde været større fremdrift i den del af aftalen omkring finansloven, der som en sideaftale har, at der skal tages fat på strukturproblemerne i det næste år. Det vil styrke økonomien, hvis vi får dette problem løst. Det vil styrke hele samfundet, og det vil frem for alt støtte den enkelte. Der bliver kaldt mere på de faglige kvaliteter, befolkningen har, og også de menneskelige kvaliteter, der ligger i den store gruppe af mennesker, som ikke har arbejde.

Jeg tror, der er to radikale forslag, som i den debat vil komme til at stå meget centralt, og det er forslaget om at tillade, at de ledige må arbejde for den understøttelse, de får, og det er forslaget om en kraftig forbedring af voksenuddannelsesstøtten.

Denne støtte til voksenuddannelserne er jo en lille succeshistorie. Det er sådan, at den forsøgsordning, der har været gældende siden 1989, faktisk har været brugt af 7.000 mennesker, og 3.000 har fået et job ud af det. Derfor har Det Radikale Venstre nu foreslået en udvidet – ikke bare en forlænget, men også en udvidet – voksenuddannelsesstøtteordning. Vi er glade for, at Socialdemokratiet og SF har markeret støtte hertil. Vi undrer os over, at regeringen ikke vil støtte dette forslag. Det er væsentligt, at vore uddannelser er i orden, og det er derfor også fint, at der nu er tre partier, der markerer, at der skal sikres en åben adgang til de højere uddannelser.

Det synspunkt, vi har omkring uddannelserne, er også markeret i, at vi har vendt os kraftigt imod de ret store beskæringer, der var lagt op til på uddannelsesområdet. Jeg ser, at kulturministeren er til stede, og jeg vil derfor ikke skåne kulturministeren for den bemærkning, at det har undret os meget, at man fra kulturministerens side har lagt så kraftigt ud med beskæring af støtten til de frie skoler. Vi mener faktisk ikke, der er rimelighed i det, og det undrer os meget, at især Venstre har affundet sig med det barske udspil i finanslovsforslaget på dette område.

Vi mener, at de frie skoler udgør en meget væsentlig del af vor historie, de er en del af vort demokratiske fundament, og de er fortsat nødvendige, synes vi, i hele den folkelige og kulturelle udvikling. Dertil kommer jo, at der er stigende interesse fra de nye demokratier i f.eks. Østeuropa for, hvorledes Danmark har indrettet sig kulturelt og undervisningsmæs-

[Billgrav-Nielsen]

sigt. Vi har faktisk her, kunne man sige med et teknisk udtryk, et koncept, som man kan bruge, når man nu dér skal i gang med med basis i sine egne rødder at skabe nye samfund. Det er jo reelt det, der er tale om. Vi kan bidrage væsentligt på dette område.

Transportområdet er også blevet et centralt afsnit i aftalen om finansloven – vi kunne i denne sammenhæng sige transport, energi og miljø – derved, at der er gennemført nogle klare forbedringer med det formål, at den transporthandlingsplan, der blev fremlagt for 1½ år siden, nu også bliver ført ud i livet. Det Radikale Venstre har lagt megen vægt på dette spørgsmål og mener, at det er afgørende, at vi nu er parat til at satse kraftigt, og at vi erkender, at der skal lægges om inden for trafikpolitikken.

Vi er nødt til at erkende, at en fortsat voldsom vækst i landevejstransporten og i lufttransporten, som vi f.eks. har set i de seneste år, ikke kan fortsætte, uden at det vil belaste miljøet meget betragteligt. Det er en linje, en holdning, som er helt i overensstemmelse med den erkendelse, man er kommet til i EF i øvrigt, og hvor man er noget længere fremme med indgreb over for denne udvikling, end vi er her i landet.

På energiområdet har vi sammen med andre partier fået gennemført en række forslag, der støtter energihandlingsplanens fremdrift. Det er især støtten til vedvarende energi, men det er også den nye ting, at der nu skal gang i statens aktivitet for at få energiforbruget i statens bygninger bragt ned. Altså et initiativ, der går ud på, at det offentlige går foran. Dette initiativ sammenholdt med den vedtagelse, der kommer i morgen af hele CO₂-pakken, er med til at skabe et godt fundament dels for fremdriften i vores energipolitik med det formål at aflaste miljøet, dels for, at Danmark kan fremstå internationalt som et troværdigt land – et land, der gør det, som vi selv har stemt for internationalt.

Jeg tror faktisk, at det er vigtigt, at man her følger den gode regel, at man stiller kravene til sig selv. Det bør man gøre både på det menneskelige plan og på det nationale og det internationale plan. Nu kan statsministeren, udenrigsministeren og miljøministeren møde op til Rio-konferencen til sommer og stå på denne gode danske platform. Vi stiller ikke kun krav

til andre; vi opfylder også selv de krav, der stilles.

Et andet område, som jeg synes jeg vil berøre, har noget at gøre med den lidt større del af verden. Vi har haft en længere debat om ulandsbistanden, uanset at den har været lagt i faste rammer i en række år, nemlig på baggrund af et radikalt beslutningsforslag fra 1985. Der har været hyppige angreb, uanset at disse rammer var fastlagt. De stærkeste angreb på ulandsbistanden er kommet fra Fremskridtspartiet, naturligvis, men også på det seneste ret kraftigt fra Venstre. Hr. Jørgen Wintner fra Venstre har således foreslået en halvering af den danske ulandsbistand. Hr. Svend Heiselberg har foreslået, at ulandsbistanden skulle helt ud af finansloven, og udenrigsministeren gør jo, må jeg erkende, evindelige forsøg på at komme uden om den stigningstakt, at få den reduceret, at få den lagt om, at få pengene anvendt til andre formål. Så sent som i aftes måtte Finansudvalget ekstrabehandle en ansøgning, et aktstykke, om støtten til Skt. Petersborg og de baltiske lande, som alle partier er enige om skal gives, men som vi måtte modsætte os skulle tages fra ulandsbevillingerne. Så det er værd at notere sig, at her er der et felt, hvor et besluttet grundlag har holdt godt igennem en række år.

Vi synes, det er afgørende, at Danmark også på dette område markerer en holdning til verden uden for Danmark og uden for Europa. Det er sådan, at den velstand, vi er i stand til at frembringe her i landet, den velstand, vi kan bidrage til i Europa, naturligvis først og fremmest skal bruges til at støtte dem, der har det sværest, og til at støtte den udvikling, som nu hurtigt må støttes meget effektivt i Østeuropa og i øvrigt i udviklingslandene.

Vi har for nylig markeret, hvorledes vi ønsker tingene skal udvikle sig europæisk, ved, at vi har givet tilslutning til det traktatudkast, som nu foreligger fra EF. Det gør vi, fordi vi er tilhængere af et tættere europæisk samarbejde, som stadig flere lande skal kunne deltage i.

Nu mener vi, det er væsentligt, at partierne enes om at give den danske debat om EF-politikken god tid, og vi mener, det vil være rigtigt, at den folkeafstemning, der skal komme her, kommer i efteråret, og vi synes, at september måned kunne være et passende tidspunkt.

[Bilgrav-Nielsen]

Jeg vil gerne sluttelig sige, at vi som radikale gerne her vil fremføre et par ønsker til det nye år, sådan rent politisk.

Vi håber, at det bliver muligt at få gennemført strukturforbedringer, uddannelsesforbedringer og aktiviteter i øvrigt, således at flere ledige kommer i arbejde.

Vi håber, at EF-folkeafstemningen giver et klart og positivt resultat.

Vi håber, at udenrigsministeren møder frisk og udhvilet op på arbejde i det nye år, og at vi så kan undgå de evindelige konfrontationer med Folketinget og i stedet få et frugtbart samarbejde.

Vi håber, at 1992 bliver det år, hvor de mange undersøgelsesretter og kommissionsdomstole bliver afsluttet og de nødvendige konsekvente politiske konklusioner bliver draget.

I øvrigt skal jeg tilkendegive, at Det Radikale Venstre kan anbefale finanslovsforslaget til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Nu havde Det Radikale Venstre jo en række syrlige bemærkninger efter SF's indlæg, og derfor skal jeg ligesom gøre det modsatte her og sige, at jeg synes, det på mange måder var en interessant tale, hr. Bilgrav-Nielsen holdt; det var bestemt ikke nogen dårlig tale.

Når man hører på sådan et indlæg, er det også interessant at lægge mærke til, hvad der bliver fremhævet, og hvad der ikke bliver fremhævet. Og jeg har noteret mig, at de fleste af de punkter, som hr. Bilgrav-Nielsen fremhævede, er punkter, som regeringen enten ikke støtter eller i hvert fald er skeptisk over for, og det synes jeg i og for sig var interessant. Jeg kan bestemt følge hr. Bilgrav-Nielsen et langt stykke af vejen, når det gælder de politiske områder, der blev nævnt i hr. Bilgrav-Nielsens tale, og jeg er således fuldstændig enig med hr. Bilgrav-Nielsen i, at vi skal have god tid til EF-folkeafstemningen. Det er overordentlig vigtigt.

Men jeg vil gerne lige stille ét spørgsmål til Det Radikale Venstre, og det vedrører hele aktiveringsdiskussionen. Det interessante er jo nu, at der her i Folketinget er en bred forståelse for, at vi er nødt til at snakke arbejdsløshed på en ny og konstruktiv måde. Det har både Det Radikale Venstre og andre partier bidra-

get til. Der er forslag fra De Radikale, der er forslag fra SF, der er forslag fra Socialdemokratiet, og der er i det hele taget en række bolde i luften.

Derfor vil jeg gerne høre, om Det Radikale Venstre ikke er enig i, at det er overordentlig vigtigt, at vi får undersøgt alle forskellige muligheder. Vi er i SF meget optaget af, at kommunerne får mulighed for at ansætte, om jeg så må sige, på dagpenge, som man har gjort det i Thisted. Jeg håber, at Det Radikale Venstre er enig i, at det er en model, der skal undersøges sammen med andre modeller, som bl.a. Det Radikale Venstre har foreslået. Jeg tror, det er vigtigt, at vi får en bred diskussion om hele aktiveringsindsatsen.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg kan da kun kvittere for nogle gode bemærkninger fra hr. Holger K. Nielsen og sige, at det vel så kunne være modellen for, hvorledes vi i fremtiden skal drøfte tingene. Det lille intermezzo, vi havde for et par timers tid siden med udgangspunkt i hr. Jes Lundes tale, udviklede sig jo noget anderledes og, synes jeg, noget ufruktbart.

Men hvis hr. Holger K. Nielsen mener, at mit oplæg her kan danne udgangspunkt for en bedre diskussion, vil jeg gerne sige, at det er jeg glad for at høre, og så har vi åbnet diskussionen. De emner, som hr. Holger K. Nielsen nævner, er jo lige præcis de emner, som Det Radikale Venstre har lagt så megen vægt på kom ind i debatten. Den eneste betænkelighed, vi har givet udtryk for i sammenhængen, er, at vi synes, den aftale, der er indgået om, at man i det nye år skal tage hul på disse spørgsmål, ser lidt tung og bureaukratisk ud. Det ser ud, som om det kan tage lidt lang tid, inden man når frem til nogle ændringer, som efter vores opfattelse skal være dybtgående.

Hr. Holger K. Nielsen nævnte den såkaldte Thistedmodel. Hvad den angår, har vi stadig den mening, at vi ikke skal sætte så dyre modeller i søen. Men der er masser af andre gode muligheder, og det er bestemt ikke tiden nu at lukke af for muligheder.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

[Svend Auken]

Der er en uvane i dansk politik, der består i, at når vi er utilfredse med hinanden, bruger vi mange ord, og når vi er tilfredse med hinanden, forbigår vi det i tavshed.

Man kan roligt sige, at der i begyndelsen af efteråret lød mange knubbede ord fra Det Radikale Venstres side i forhold til Socialdemokratiet, og mange i offentligheden hæftede sig ved, at der måske var tale om en nok så stor afstand i synspunkterne.

Derfor vil jeg meget gerne benytte denne lejlighed i uoverensstemmelse med den uvane, jeg beskrev før, til at sige, at jeg synes, det ikke bare indholdsmæssigt var et vældig godt indlæg, hr. Bilgrav-Nielsen holdt her i dag på vegne af Det Radikale Venstre, men at jeg også i den politiske sammenhæng tager det som udtryk for, at hvis der har været problemer os imellem, hvis der har været spørgsmål, vi har set forskelligt på, er det i hvert fald et tilbagelagt stadium.

Derfor vil jeg gerne på vegne af mit parti sige hr. Bilgrav-Nielsen tak for et godt og spændende indlæg og glæde mig over, at der også i forholdet mellem vore to partier er, jeg vil ikke sige indledt en ny æra, for det skal man altid være varsom med, men i hvert fald startet en god epoke med udgangspunkt i det fælles arbejde, de to partier og andre partier har udført i forbindelse med udarbejdelsen af finanslovsforslaget.

Tak for mit vedkommende for en god tale!

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil begynde med at træde ind i gratulationskoret og sige tillykke med et godt finanslovsforslag, som seks partier nu er blevet enige om. Jeg synes, der både er mange gode enkeltheder og en væsentlig helhed i det finanslovsforslag, vi skal vedtage om ikke så lang tid, ligesom jeg synes, forhandlingerne har været ført i et godt forhandlingsklima, som jeg håber kan fortsætte, så det brede flertal træffer nødvendige og rigtige beslutninger.

Selv om vi er glade for, at der står 152 mandater bag den kommende finanslov, skal vi også være klar over, at vi skal se fremad, og vi skal være klar over, at der er mange andre og væsentlige opgaver, der skal løses. Det værste er jo, hvis man hviler på laurbærrerne, så man ikke kommer videre og går i kast med nye opgaver og nye udfordringer. Hvad det angår,

mener vi, at selv om finansloven gavner beskæftigelsen – det er jo dokumenteret i publikationer f.eks. fra Finansministeriet – har vi ikke gjort nok. Der er gjort en indsats, men der er ikke gjort nok – vi må videre.

Vi har i flere måneder – og det tror jeg gælder alle partier – talt om at sætte beskæftigelsen i centrum. I dette finanslovsforslag er der flere eksempler på, at vi har gjort det i fællesskab. Jeg kan nævne fremrykningen af de offentlige anlægsarbejder, vedligeholdelse af offentlige bygninger og bedre muligheder for en privat vedligeholdelsesindsats.

Der er endvidere nogle eksempler på, at beskæftigelsen er sat i centrum. Også hele transporthandlingsplanen er udtryk for, at vi her i en periode, hvor vi har ledig arbejdskraft, og hvor vi regner med at få flere beskæftigede i den private sektor i de kommende år, benytter anledningen til også på hele transportområdet at fremrykke nogle opgaver, som der er truffet beslutning om skal løses, eller træffer nogle nye beslutninger; vi laver nogle fremadrettede og rigtige investeringer.

Vi har også besluttet at finansiere oprettelsen af servicecentre i forbindelse med bygningen af ældreboliger eller plejehjem; igen en rigtig finansiering, som vi her giver mulighed for.

På miljøområdet har flere været inde på det nødvendige og rigtige i, at vi fremrykker kloakrenovering. Det er igen noget af det, der skal gøres, og som det er rigtigt at fremrykke nu, hvor vi har ledig arbejdskraft og ikke mindst mange ledige i de faglige grupper, som her vil finde beskæftigelse. Men der er også et miljøperspektiv i det, så der er bestemt sket noget på beskæftigelsesområdet; men vi må videre.

Den store udfordring er, at vi bliver meget bedre til at ændre den passive forsørgelse – hvor vi jo i Danmark bruger utrolig mange penge på passiv forsørgelse sammenlignet med aktiv indsats – til den aktive hjælp. Vi har brug for en aktiveringsindsats, og det er de seks partier enige om at gå i gang med at forhandle om en mere konkret udmøntning af, så snart vi mødes efter juleferien. Jeg ved, at også SF er indstillet på at være med i denne øgede aktiveringsindsats. Der må vi hver især udfolde al den kreativitet, vi kan, og afholde os fra at komme med så mange markeringsforslag, som alle har gjort det i større eller mindre grad. Nu

[Kofod-Svendsen]

må alle de gode og rigtige tanker omsættes i praksis.

Vi ved også, at der kan gøres en øget indsats både på ældreområdet og på miljøområdet. Der er en lang række ting, vi har brug for at få gjort, samtidig med at vi har en række mennesker, som går ledige omkring.

I den sammenhæng vil jeg også pege på, at vi har mange familier, hvor begge forældre fuldtids er knyttet til arbejdsmarkedet, samtidig med at de har små børn, mens der er andre familier, som måske slet ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet. Vi må kunne finde en form, så man får en ret til orlov, når man har små børn. Ved, at vi bruger noget af den passive understøttelse til at hjælpe de pågældende økonomisk, får de en tilskyndelse til at gå ned i arbejdstid, således at vi også ad den vej kan skaffe nogle arbejdspladser. Det er også noget af det, vi skal se på, når vi skal gå fra den passive forsørgelse til den aktive indsats.

Et andet tema, som jeg gerne vil komme lidt mere ind på nu, er, at vi skal gøre mere for at aktivere langtidsledige, bistandsmodtagere og unge, der søger praktikplads. Samtidig har vi en lang række opgaver, der skal løses i de østeuropæiske lande, og her må vi magte at slå to fluer med ét smæk. Danmark har for mange ledige, og Østeuropa har en masse uoverskuelige problemer og en masse opgaver, der skal løses. Løsningen ligger jo ligefor: Sæt de ledige i gang med konkrete projekter, der forbedrer forholdene i Øst. Miljøprojekter, landbrugsprojekter, renovering, børnehjem, plejehjem og uddannelse af østeuropæere er jo oplagte muligheder.

Lad mig her uddybe det lidt nærmere. Vi må få et samarbejde i gang mellem nogle virksomheder herhjemme og den offentlige jobformidling. Vi må også have kommunerne med i dette samarbejde, hvor vi finder nogle naturlige opgaver. Det kunne være mindre moleanlæg ved floder og kanaler i et eller flere af de østeuropæiske lande. Vi ved, der er brug for, at vi af miljømæssige og andre grunde udbygger gods-transporten med skibe. Så kan vi yde en indsats her og samtidig hjælpe dem i gang med en udvikling, som tillige er miljøvenlig og miljørigtig. Denne kombination af, at vi har uddannede mennesker, som ikke kan få arbejde i Danmark, samtidig med at de mangler nogle med en uddannelse derovre, som kan sætte en

udvikling i gang, tror jeg der er perspektiver i på miljøområdet.

Jeg tror også, der er perspektiver på institutionsområdet. Vi har i tv set nogle rædselsfulde billeder fra børnehjem i Rumænien. Jeg tror, vi godt kunne skrue nogle projekter sammen, så nogle af dem, der her i Danmark ved, hvordan vi moderniserer et børnehjem, kommer i gang. De skal måske følge det helt til dørs i Rumænien, så man dér får bygget nogle børnehjem, som de har skrigende behov for. Der er således både tale om, at nogle personer kan løse en opgave, og at der skal bygges nogle ting, hvilket kan give øget beskæftigelse i nogle virksomheder.

Det tredje område, jeg vil nævne, er inden for landbrugssektoren. Det er jo helt klart, at Danmark med den tradition, vi har som foregangsland på landbrugsområdet, har en know-how og nogle muligheder for at hjælpe dem i gang også med en miljørigtig landbrugsproduktion.

Jeg tror, at noget af det bedste, vi kunne gøre, ville være at hjælpe dem i gang med en højskolebevægelse og en andelsbevægelse, som kunne sætte en udvikling i gang. Vi har nogle menneskelige ressourcer, og vi er parat til at yde en hjælp økonomisk. Jeg tror, vi kan kombinere en opfyldelse af deres behov med at skaffe arbejde til de uddannede mennesker, vi har, men som vi ikke har arbejde nok til i øjeblikket.

Vi blev ikke færdige med at forhandle Østeuropastøtten under finanslovdokumentationerne, og vi blev heller ikke færdige med behandlingen af spørgsmålet om, hvordan vi kan fremme aktiveringen af de ledige. Det er de to spørgsmål, vi skal knytte sammen, når vi efter nytår går i gang med nye forhandlinger. Denne kobling af Østeuropainsatsen og aktiveringen herhjemme tror jeg kan være noget af et columbusæg, som vil have flere positive effekter.

Endelig vil jeg sige et par ord om hele besparelsesdebatten. Vi ønsker ikke bevidstløse besparelser, og jeg ved heller ikke, hvor mange der i grunden ønsker det, når det kommer til stykket, hvor man går ind med grønthøsteren og skærer her og dér, lag efter lag. Jeg tror, vi må sige, at besparelser af den type på de forskellige områder er blevet udtømt. Vi har, skal vi sige fjernet det fedt, som kunne fjernes.

[Kofod-Svendsen]

Det, der er brug for, er strukturændringer. Vi har fået gennemført flere strukturændringer, og vi havde gerne set yderligere strukturændringer, men det var der altså ikke mulighed for at komme igennem med. Men vi må videre, og det, jeg her vil nævne som eksempel, er en dagpengereform. Jeg mener, vi må gøre arbejdsmarkedets parter mere økonomisk medansvarlige for finansieringen af den alt for store ledighed.

Vi regner vel alle med, at vi får et opsving med øget beskæftigelse om forhåbentlig ikke så lang tid, og så må vi ikke løbe ind i flaskehalsproblemer, som vi gjorde i 1986-87. Vi må have en finansiering af dagpengene, sådan at arbejdsmarkedets parter virkelig er økonomisk ansvarlige, når der skal indgås nye overenskomster.

Den lave lønudvikling og inflation, som vi har haft, må vi magte at opretholde, også når flere kommer i arbejde.

Vi tror altså, at strukturændringer kombineret med bedre mulighed for uddannelse er noget, vi må have på plads så hurtigt som muligt, og sådan at det kan træde i kraft samtidig med, at de nye overenskomster skal indgås i april 1993.

Jeg mener, vi får en finanslov, som er økonomisk forsvarlig. Et af de forhold, som vi glæder os over, er, at vi får en finanslov, hvor vi nu kommer op på at yde 1 pct. af vores bruttonationalprodukt i ulandsbistand. Det er et flot resultat. Vi er i front med at yde en indsats i den tredje verden. Det er menneskeligt rigtigt, det er også på lang sigt det økonomisk kloge, at vi hjælper en udvikling i gang i den tredje verden, så de bliver vore samhandelspartnere. Jeg synes, det er lidt af en milepæl, at vi nu vedtager en finanslov, hvor vores ulandsbistand er kommet op på den ene procent, som vi er mange der har talt om i mange år. Nu når vi det, og så skal den ene procent også helt gå til indsats i den tredje verden.

Samtidig har vi nogle målrettede forbedringer, som jeg nævnte adskillige eksempler på i går. Her vil jeg trække to frem. Det ene er friskoleområdet. Ligesom ordføreren for Det Radikale Venstre har vi undret os meget over den drastiske besparelse, som KV-regeringen lagde op til – en regering, som netop lægger vægt på privatisering og det private initiativ. Vi glæder os over, at denne besparelse ikke er blevet til

noget, og at vi oven i købet er blevet enige om en formulering, der gør kommunerne økonomisk mere medansvarlige for, at elever kan komme på de frie kostskoler. Så besparelsen er vendt til en forbedring, hvad vi er glade for.

Vi er også glade for, at vi har fået hævet tilskudsprocenten i støtten til de frie grundskoler. Det var ganske enkelt blevet for dyrt at have sine børn gående på den frie grundskole. Hvis vi ikke havde fået vendt udviklingen på dette område, ville der være mange ganske almindelige mennesker, der ikke ville have haft råd til at have deres børn gående på en skole af den type, og dermed ville vi have slået noget meget afgørende i stykker, nemlig det frie skolevalg.

I Danmark har vi en tradition for, at vi kan oprette og drive frie skoler med forskellige livssyn og forskellige pædagogiske overbevisninger. De er billigere end de offentlige skoler, men der må være en rimelig offentlig medfinansiering. Vi nåede ikke helt frem til det rigtige resultat, en opfyldelse af vores målsætning. Med en tilskudsprocent på 75 må man selv finansiere den sidste fjerdedel. Det må vi få helt på plads ved kommende finanslovforlig, men her var et skridt i den rigtige retning. Så for hele friskolesektoren er denne finanslov en forbedring.

Finansloven er også en forbedring for frivillig-Danmark, hvor vi har en række humanitære og almennyttige organisationer, som har fået et løft på forskellige måder. Det er også flot, at dette er lykkedes, samtidig med at vi har overholdt det måltal, som er udtryk for, at den stramme udgiftspolitik bliver videreført. Det har vi lagt megen vægt på fra begyndelsen af forhandlingerne; vi har ikke ønsket at rutte med pengene, men vi har ønsket nogle omdisponeringer, for at vi kunne få en bedre finanslov end den, der var fremsat forslag til.

Endelig vil jeg ikke alene takke de andre partier, som vi har været i finanslovforhandlinger med, men også rette en tak til de embedsmænd, som har leveret notat efter notat til os, og kompetentere embedsmændene for det meget dygtige arbejde, der er blevet udført. Jeg er en af dem, der har bedt om mange notater og ønsket at få mange spørgsmål undersøgt, og jeg er faktisk imponeret over, så hurtigt det ene notat er dukket frem efter det andet. Det vil jeg gerne benytte denne lejlighed til både at sige tak for og udtale min compliment over.

[Kofod-Svendsen]

Med disse ord kan jeg give den meget overraskende oplysning, at Kristeligt Folkeparti stemmer for finanslovsforslaget.

Rosing (S):

Under forhandlingerne om forslaget til finanslov for 1992 og den efterfølgende brede enighed om vedtagelsen senere i dag har Grønland ikke spillet nogen større rolle. Det kan jeg kun være ganske godt tilfreds med – tilfreds, fordi stort set alle partierne herinde og medlemmerne, som jo repræsenterer et meget bredt udsnit af den danske befolkning, ikke sætter spørgsmålstegn ved de økonomiske overførsler til det grønlandske samfund.

Finanslovens mange tal dækker jo over aktiviteter både inden for riget, herunder Færøerne, Grønland, Jylland og Øerne, men også i større og større grad globalt i den verden, som Danmark i stadig stigende grad er en del af. Finanslovens mange dele og detaljer sender et signal fra os herinde til familien Jensen rundt om i mange små og store julepyntede hjem i det snefattede Danmark, og den sender et vigtigt signal fra repræsentanterne for det danske folk til den omliggende verden om vores vilje til at videreføre og videreudvikle et demokratisk sindelag indadtil og udadtil. Og netop nu er det væsentligere end nogen sinde at fastholde netop folkestyret og de demokratiske traditioner som udgangspunkt for de signaler, vi sender ud her fra Folketinget.

Det politiske signal, vi sender til Grønland i dag, når vi vedtager finanslovsforslaget, er et godt signal. Det er udtryk for en betydningsfuld solidaritet mellem vore to meget forskelligartede dele af riget med baggrund i vores fælles historie. Det er også et udtryk for et ønske om en fælles fremtid, som skal formes i forståelse med hinanden, men først og fremmest med respekt for og hensyntagen til hinanden.

Det er jo ikke sådan, som nogle her i Danmark og minsandten også nogle herinde gerne vil fremstille det, at vi bare rager til os. Faktisk gøres i Grønland et stort arbejde og store anstrengelser for at udvikle, hvad jeg med et udmærket modeord vil kalde en bæredygtig grønlandsk økonomi.

Grønland er en stor og betagende naturoplevelse – det kan de fleste, der har været i Grønland, vist ikke være uenig med mig i – men Grønland er for os, der har landet som vort

hjem og vor fremtids vugge, også andet og mere end det. Økonomisk set – og det er jo det, vi taler om i dag – er Grønland et stort potentiale. Vi går forrest i viljen til at udnytte dette potentiale; det gælder på råstofområdet, på turismen, på fiskeriet og i det hele taget på en bæredygtig udnyttelse af vore ressourcer.

Selv om man i dag har for vane at rive mure ned, er vi oppe mod en mur, når det gælder udnyttelsen af vore rigdomme. Stadig i dag oplever vi en selvbestaltet autoritær holdning hos velbærgede og uforpligtede kredse i Europa, som hellere end gerne vil fortælle os og belære os om, hvordan vi skal forvalte vort samfund og vore ressourcer.

Jeg har i det snart forløbne år været ude med nogle enkelte betragtninger om et mere selvstændigt Grønland. Det har naturligvis skabt en umiddelbar interesse, bl.a. fordi de fleste vel betragter rigsfællesskabet som en fasttømret enhed, men grundloven forbyder jo heldigvis ikke en vis tankevirksomhed og en vis grad af fantasi.

Midt i en til tider uoverskuelig omvæltning blandt Danmarks nærmeste naboer betragter jeg det som en nødvendig konsekvens, at også vi i Grønland som en tidligere koloni og som en del af den danske økonomiske udskrivning tager fat på en analyse af vores situation og dermed også lader tankerne vandre omkring nogle visioner for Grønlands fremtid og dermed vel også for Danmarks fremtid.

I øvrigt har der jo været røster fremme her i efteråret blandt en af regeringens faste støtter her i salen om en omdirigering af en del af tilskuddet til Grønland. Kristeligt Folkeparti så gerne, at en del af tilskuddet blev brugt til hjælp for Østlandene. Denne snak er nu forstummet, men jeg kunne nu godt tænke mig at høre regeringen om, hvilke tanker det muligvis har sat i gang hos de regeringsførende partier.

Til slut skal jeg blot til orientering for det høje Ting og dermed den danske befolkning oplyse, at vi nu ved årsskiftet overtager det sidste område, som vi ifølge hjemmestyreloven kan overtage, nemlig sundhedsvæsenet.

Det fremgår af finansloven for 1992, at de ca. 600 mio. kr., som staten hidtil har brugt på det grønlandske sundhedsvæsen, nu vil blive overført til det grønlandske hjemmestyre, og dermed overtager vi styringen og det politiske ansvar for en af de mest kontroversielle og vanskelige samfundsopgaver.

[Rosing]

Således bliver hjemmestyrebetænkningens plan for overførsel af ansvarsområdet fra Danmark til Grønland opfyldt, dog på et noget tidligere tidspunkt end forudset, faktisk hele 12 år tidligere end forudset i slutningen af 1970'erne, da grunden til hjemmestyret blev lagt.

Jeg synes, der er grund til at ønske os til lykke hermed, men også gerne et held og lykke.

Steenholdt (V):

Det forslag, som vi her står med, er et kompromis, hvor mange også modstridende interesser har måttet bøje sig mod hinanden. Derfor mine rosende bemærkninger til alle forligspartierne. Der er nogle områder, som jeg set fra Grønland kunne have ønsket mig anderledes, ligesom der er flere ting, jeg og mit parti, Atassut, gerne havde været foruden.

Det er dog glædeligt, at tilskuddet til Grønland ikke er formindsket i forhold til sidste års finanslov; det er jeg tilfreds med. Hvis det ikke havde været tilfældet, kunne jeg måske have tilladt mig at protestere skarpt.

Grønlands landsstyre har udtrykt tilfredshed med forhandlingsresultatet og dermed tilskuddets størrelse. Men er resultatet nu også socialt forsvarligt, og er det økonomisk ansvarligt set i lyset af udviklingen i Grønland?

Jeg er skeptisk, når det betænkes, at pr. 1. januar 1992, om knap 14 dage, overgår sundhedsvæsenet i Grønland fra staten til Grønlands hjemmestyre.

Jeg, som er opdraget af en fanger, kan sige, at man kan ærgre sig meget, når fangststyret var inden for rækkevidde, men man alligevel mistede det i sidste øjeblik.

Derfor har jeg ved flere lejligheder her fra Folketingets talerstol påpeget, at denne overdragelse af en for mig at se så betydningsfuld sektor ikke er forberedt grundigt nok, og at der er grund til at tage dette spørgsmål alvorligt; men det har ikke hjulpet. Det er ubegribeligt, når vi husker fra tidligere, hvorledes manglende grundlæggende forberedelser af overgangen af forskellige områder medførte alt for mange forbitrede udtalelser fra Grønlands landsstyre til den danske regering. Det er beklageligt, at vi ikke har lært af vores erfaringer og sørget for, at overdragelsen af sundhedsvæsenet i Grønland er grundigt forberedt, så økonomien i forbindelse hermed ikke kommer til at vakle.

Ved åbningsdebatten i begyndelsen af oktober fremhævede jeg bl.a., at alle kategorier af personale i Grønlands sundhedsvæsen forsøger at udføre deres arbejde på den bedst mulige måde og det under ofte meget dårlige arbejdsforhold. Snævre økonomiske rammer og som følge heraf konstant personalemangel gør arbejdet meget krævende for de ansatte i Grønlands sundhedsvæsen, men selv om jeg ofte har bragt disse problemer på bane, har det ikke hjulpet. Vi mangler stadig personale i sundhedssektoren, ligesom vore sygehuse trænger til modernisering. Sådan er situationen her, kort tid før vi overtager sundhedsvæsenet.

Vi må tage forholdene til efterretning. Hvis den grønlandske økonomi med tilskuddet iberegnet administreres med omtanke, kan vi måske lige få det til at løbe rundt, men vi må være realistiske og erkende, at bloktilskuddet fra Danmark er udhulet og slet ikke kan dække de faktiske omkostninger. Så der er lange udsigter til, at vi har midler til at sikre det fornødne personalegrundlag og en renovering af vores sygehuse.

Vi må heller ikke glemme den foruroligende stigning i antallet af HIV-smittede. Der er netop nu kommet meldinger frem om, at vi kan forvente en eksplosionsagtig vækst i antallet af HIV-positive og personer med AIDS i udbrud. En overlæge har advaret om, at det ikke kun er en lille gruppe, men hele befolkningen, der er i fare for at blive smittet. Hvis dette varsel holder stik, kan det blive nødvendigt med flere økonomiske midler både til behandlingen af de allerede smittede og til en forstærket oplysningskampagne om den uhyggelige sygdom.

Det er heller ikke denne gang lykkedes at sikre politiet i Grønland samme løn som deres danske kolleger på stedet. Jeg støtter tanken om samme løn for samme arbejde, og denne filosofi var da også udgangspunktet for Grønlands Politiforenings forhandlinger med Justitsministeriet om lønforbedringer. Selv om Grønlands politikorps fik støtte fra deres danske kolleger, lykkedes det stadig ikke at opnå det lønniveau, som kendes i Danmark. På Færøerne aflønnes politiet allerede på lige fod med deres danske kolleger.

Hr. justitsminister! Grønlands Landsting har afskaffet fødestedskriteriet i Grønland, så Justitsministeriet kan simpelt hen ikke være

[Steenholdt]

bekendt at anvende forskellige aflønninger for sine ansatte på samme sted. 1992 må være året for samme løn til politiet, uanset om arbejdet foregår i Danmark eller i Grønland. Justitsministeren har da også velvilligt allerede stillet i udsigt, at dette vil ske i det nye år, så det håber jeg på. Vi er vant til, at justitsministeren opfylder sine løfter. F.eks. har han gjort, hvad han kan for at sikre mulighed for, at grønlandske kørekort kan ombyttes med danske efter en fornyet teoriprøve, og han har fremsat forslag til en ny færdselslov for Grønland.

Jeg vil også benytte lejligheden til at gøre nogle bemærkninger om miljøet i Grønland, fiskeri og sælfangst, da det har så stor betydning for grønlændernes erhvervsliv og dermed deres økonomi. Vi er miljøbevidste fra gammel tid, og europæerne burde også have været det allerede fra dengang. Bevidstheden om, at vi skal passe på vores natur og ikke ødelægge den, er ligefrem gået ind i sjælen. Vi er opvokset med disse ord:

»Dybt nede på bunden af havet sidder den store moder i sit hus. Hun hersker over alle havets dyr og fisk, men hun hersker også over menneskene. Hvis menneskene ikke retter sig efter hendes bud og forskrifter, straffer hun dem ved at holde dyrene væk fra kysterne, så menneskene må sulte.«

Det er en lærerig passus, som også europæerne burde have indprentet sig for længst. Så havde det nok ikke stået så gruelig galt til med forureningen, som vi oplever på disse breddegrader i dag.

I Sellafields i England ligger verdens største kommercielle anlæg for brugt atombrændsel. Jeg skal her fra talerstolen gøre opmærksom på, at det er Færøernes, Islands og Grønlands værste miljøfjende, fordi dette anlæg daglig pumper mellem 400.000 og 500.000 l radioaktivt vand ud i Det Irske Hav. Denne forurening når så vidt omkring, at 90 pct. af Nordsøens radioaktive forurening stammer derfra. Ved danske fiskere det?

Men forureningen rækker langt videre, bl.a. til farvandet ved Østgrønland og til Barentshavet. Denne forurening er meget alvorlig og en langt større trussel mod havpattedyrenes eksistens end det oprindelige, naturgivne fangstehverv. Er dette grundlag nok til at gøre udenrigsministeren opmærksom? Det er livsnødvendigt, at der passes på naturen, så vi undgår

forurening af vore farvande. Det er jo derfra, hele vort livsgrundlag hentes, idet fiskeriet er det bærende fundament i vores erhvervsstruktur, og det udgør størstedelen af den grønlandske eksport.

Som oppositionsmand i Grønland er jeg bekymret for den grønlandske økonomiske situation. For første gang i mange år får vi ingen indtægter fra vores ikkelevende ressourcer. Fiskernes indtægter er blevet uhyggeligt reduceret, og Grønland har i år haft en stærk økonomisk afmatning med konkurser på stribe, så arbejdsløsheden bliver stor.

Jeg vil udtrykke min taknemlighed over for Danmark og den danske befolkning, da vi ikke kan undvære bloktilskuddene for at køre videre som hjemmestyret område. Tak, Danmark og den danske regering!

Jeg stemmer for finansloven.

Jacob Lindenskov (S):

Hr. formand! Når repræsentanter for Færøerne ytrer sig her i Tinget, vil det fortrinsvis være om relationer på den ene eller anden led mellem Færøerne og Danmark, og uanset politiske holdninger vil det tilbagevendende tema være den aftalelov, som hjemmestyreloven af 1948 i grunden er, og som ofte opfattes som Færøernes grundlov.

I al sin enkelthed danner denne lovramme vedtaget i Folketinget fundamentet for det politiske system i vort samfund.

I den tid, der er gået siden 1948, har det været sædvane, at parterne forhandlede sig til rette eller i hvert fald underrettede hinanden i god tid, hvis der fra den ene af parterne var ønske om nydannelser eller om ændringer i forholdene, aftalerne eller gældende praksis, sådan som det bør være, hvis der skal oprettholdes godt naboskab.

Desværre oplever vi nu og da, at en aftale, hvad enten den er skrevet eller uskrevet, ikke absolut i alle tilfælde opfattes som sådan fra dansk side. Her sker der på en måde en nedprioritering over for den del af statssamfundet, der kaldes Færøerne, men en aftale endog i princippet nedfældet i en aftalelov består dog af to parter, og i tilfælde, hvor den ene part er utilfreds, meddeler man dette til den anden part. Sådan skete det ikke i tilfældet med støtte til statsborgere bosiddende på Færøerne, der f.eks. søger om støtte til ophold på folkehøj-

[Jacob Lindenskov]

skoler uden for Danmark. Her er der sket en omfortolkning i Kulturministeriet, der bryder med den almindelige hidtidige praksis til ugunst for ansøgere fra Færøerne og for så vidt også fra Grønland.

Jeg synes, at denne nye holdning eller praksis er ualmindelig beklagelig og specielt i en tid, hvor vort samfund i forvejen har meget alvorlige problemer at slås med, problemer, der i høj grad har medført arbejdsløshed og fraflytning fra øsamfundet, en tendens, der blot forstærkes, når økonomien beskæres. Dobbelt beklageligt, når tingene sker uden varsel og kun med et pennestrøg.

Jeg vil ligeledes nævne situationen for de mange færinger, der har hyre om bord i danske fiskeskibe. I en i forvejen presset situation med en nedgangsperiode for det færøske samfund, der, som alle ved, er totalt fiskeriorienteret, oplever vi, at færinger, der selvfølgelig er danske statsborgere, nu forbydes adgang til at tage hyre på danske fiskeskibe, hvis de vælger fortsat at have deres bopæl på Færøerne, og det sker formodentlig efter ny dansk retsopfattelse, men denne pennestrøgs politik fungerer som et meget hårdt slag i ansigtet på den færøske fisker og det færøske samfund, ja som et knusende anslag.

Når færinger ikke mere må tage hyre om bord i danske fiskeskibe undtagen i de tilfælde, hvor de med familie flytter bopælen til Danmark, vil det sige, at mange af vore folk tvangsflyttes ud af deres samfund og deres miljø med familie eller fra familie, fordi sådan vil det danske bureaukrati, at det skal være. Færinger forhyret med danske fiskeskibe har i forvejen ingen mulighed for at tage hjem til deres samfund, for derhjemme er der arbejdsløshed og specielt i fiskeribranchen.

Dette er virkeligheden i dagens Norden, der ellers går under navn af at have så enestående demokratier.

Hr. formand! Jeg har nævnt et par eksempler, der indebærer yderligere problemdannelse i vores samfund, der i forvejen kæmper med alvorlige økonomiske problemstillinger og opgaver. Jeg vil meget nødtigt erkende, at den danske regering er med til at forstærke fraflytningstendensen og således er med til at forringe den færøske indtjeningssevne, sådan som de holdninger, jeg her har nævnt, tydeliggør.

Når Folketinget i dag endeligt vedtager finanslovsforslaget for 1992, indeholder dette også ændringer i loven om besættelsestidens ofre, der bl.a. indebærer, at færøske søfolk, der sejlede i krigszone 1940-45 under allieret kontrol, på lige fod med andre danske statsborgere bliver omfattet af loven. Jeg vil gerne give udtryk for min store tilfredshed med, at forslaget kom med i aftalen om finansloven 1992 mellem regeringspartierne, Socialdemokratiet, Centrum-Demokraterne, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti.

Jeg har fået at vide af socialministeren, at lovforslaget vil blive fremsat i Folketinget i begyndelsen af det nye år, og ifølge aftalen vil færøske søfolk, der sejlede under allieret kontrol under krigen, nu komme i betragtning til støtte, og loven vil træde i kraft pr. 1. april 1992.

Hr. formand! Når jeg har nævnt nogle problemkomplekser, som vi gerne ser at der bliver kigget nærmere på, er det også, fordi jeg har tillid til, at regeringen og Folketinget har forståelse for vort samfunds situation, et samfund med i øjeblikket svigtende arbejdsmuligheder, og jeg har tiltro til, at vi i fællesskab finder de rigtige løsninger.

Det færøske landsstyre har bestræbt sig på at gennemføre den nødvendige sanering af erhvervslivet, specielt fiskerierhvervet, og af samfundet som helhed, og vi har tiltro til, at denne nødvendige politik vil lykkes. Den nødvendige politik har medført en forholdsvis stor nedgang i det offentlige udgiftsniveau på Færøerne med nedsat forbrug til følge og lav stigning i lønudgifterne. Arbejdsløsheden er i dag et kæmpe problem for os, men med den ny EF-handelsaftale, som træder i kraft med det nye år, skulle der åbnes mulighed for tydelige forbedringer for erhvervslivet og dermed for samfundsökonomien som helhed.

Må jeg til slut, hr. formand, rette tak til regeringen for det positive arbejde, der er gjort for de specielle færøske interesser i det nu snart forløbne år.

Sundhedsministeren (Ester Larsen):

Jeg er enig med hr. Steenholdt i, at overdragelsen af sundhedsvæsenet til det grønlandske hjemmestyre er sket hurtigt, den er også sket hurtigere end oprindeligt planlagt, men jeg er uenig i, at den er sket for hurtigt.

[Sundhedsministeren]

Når overdragelsen finder sted et år før oprindelig fastsat, sker det udelukkende efter et udtrykkeligt ønske fra det grønlandske hjemmestyre. Overdragelsen er forberedt gennem grundige forhandlinger i et meget tæt samarbejde mellem Danmark og Grønland.

Jeg kan da nævne, at som en afslutning på forhandlingerne har jeg for nylig haft besøg af landsstyremedlem for sundhed og miljø, Ove Rovsing, som over for mig har givet udtryk for, at det er et velfungerende sundhedsvæsen, som overdrages 1. januar 1992, at de midler, der følger med, er passende, og at overdragelsen i det hele finder sted på en ordentlig og fornuftig måde. Jeg kan understrege dette med økonomien ved at oplyse, at det for indeværende år ser ud til, at der er smuk balance mellem udgifter og bevilling.

Med hensyn til spørgsmålet om personaleproblemer, som hr. Otto Steenholdt rejste, må jeg sige, at lægedækningen er tilfredsstillende, der har faktisk aldrig været så mange læger på Grønland, som tilfældet er nu. Men jeg er enig i, at der er et problem med sygeplejerskedækningen, og for at løse dette problem har man fra hjemmestyrets side taget kontakt med danske amter for at få aftalt en speciel orlovsordning for sygeplejersker, så man kan få problemet løst i den overgangsperiode, der vil være, inden man får resultatet af den grønlandske sygeplejerskeuddannelse, som hjemmestyret har truffet beslutning om at indføre.

Jeg må derfor afvise udtalelserne om, at overdragelsen sker uforsvarligt, og at økonomien er udhulet. Jeg mener, at det er et godt sundhedsvæsen, og jeg vil gerne ønske Grønland held og lykke med opgaven.

(Kort bemærkning).

Steenholdt (V):

Jeg har sagt, at det var ærgerligt i sidste øjeblik at miste sit fangstdyr, når man var lige ved at fange det. Det udtryk har jeg brugt i forbindelse med debatten i Landstinget, og vores parti har udtrykkelig sagt, som jeg sagde, at det ikke var vel forberedt. Men vi kan ikke ændre det, for flertallet har taget en beslutning. Sådan er det bare! Lad os nu se næste gang, når vi drøfter sundhedsvæsenet i Grønland, om jeg har haft ret eller uret i dag.

Jeg ved, at lægedækningen er god, men jeg har udmærkede kontakter til arbejdere i sund-

hedsvæsenet, som beklager sig over arbejdsforholdene på grund af alt for store besparelser. De spørger, hvorfor nogle af afdelingerne på Dronning Ingrid's Hospital skal være lukkede, selv om der er brug for dem. Svaret er bare: På grund af mangel på arbejdskraft. Det er derfor, jeg er lidt ked af, at det skal overdrages. Mine meninger stammer fra vores utilfredshed indtil nu i hvert fald med, at det går for hurtigt, og det kan få økonomiske konsekvenser for Grønland, hvor økonomien allerede ikke er den bedste.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Da regeringen den 27. august 1991 fremsatte finanslovsforslaget, satte vi os tre mål for forhandlingerne.

Vi sagde for det første: Dette er et udspil til samarbejde med henblik på at få et bredt flertal for finansloven. Vi ønskede at trække finansloven ud af den daglige politiske kamp. Vi mente, vi skulle have stabilitet om finansloven.

Vi satte os for det andet det mål, at indholdet af finansloven skulle være sådan, at den stramme udgiftspolitik blev videreført, og at det udgiftspolitiske måltal på 245 mia. kr. derfor skulle overholdes, men vi sagde, at hvis det skete, ville vi vise fleksibilitet og forhandlingsvilje med henblik på at tage imod andre forslag end dem, vi selv havde fremsat.

For det tredje mente vi, at resultaterne af den økonomiske politik og styrken i dansk økonomi nu havde en sådan karakter, at der var plads til, at vi nu burde kunne finde finansiering til en række af de forslag til fremme af vækst og beskæftigelse, som regeringen havde fremsat på konferencen med arbejdsmarkedets parter og andre den 10. september, sådan at vi inden for rammerne af det udgiftspolitiske måltal alligevel kunne gøre en indsats for øget vækst, øget beskæftigelse og reduktion af arbejdsløsheden.

Det var de tre mål, vi satte os, og vi mener faktisk, at de er blevet opfyldt, og derfor er det med glæde, at vi nu kan konstatere, at et bredt flertal vil stemme for finansloven.

Hvorfor er det nu så vigtigt med det brede flertal? Det er vel altid godt, at der i forbindelse med rigets budget er et bredt flertal og stabilitet, men fra regeringens side har vi i år følt, at det var særlig vigtigt, at der ikke var en bunke indenrigspolitisk kævl og strid om finansloven

[Finansministeren]

i en situation, hvor der skulle træffes store og vigtige beslutninger om EF. Vi tror, det var vigtigt for forhandlingsklimaet op til topmødet og for den folkeafstemning, der nu skal komme, at vi på det indenrigspolitiske område har fred og ro, og det viser denne finanslovdebat at vi har fået.

Vi tror også, det er vigtigt med det brede flertal af hensyn til at sikre arbejdsroen i erhvervslivet. Vi ved alle, at væksten nu er i gang, men vi ved også, at når væksten er i gang, er det, erhvervslivet skal træffe en række beslutninger om at investere i nye arbejdspladser. Vi tror på, at erhvervslivet vil gøre det med større tiltro til det politiske system og større tiltro til fremtiden, når der er et bredt flertal for finansloven, så også derfor er det en god ting.

Vi spillede som sagt ud til et bredt samarbejde, og man må vel nok sige, at det er lykkedes. Vi er nu 6 partier, der stemmer for finansloven, 6 partier, som repræsenterer lige godt 5/6 af Folketingets medlemmer, det giver bredt samarbejde.

Når vi til januar tager fat på den øgede aktiveringsindsats for i løbet af foråret at tage yderligere konkrete skridt med henblik på at nedbringe arbejdsløsheden, er vi 7 partier, der har sagt til hinanden, at vi gerne vil gøre det arbejde i fællesskab, og når vi til januar starter det mere langsigtede arbejde med arbejdsmarkedets strukturproblemer og herunder en finansieringsreform på dagpengeområdet, er vi 8 partier – alle Folketingets partier – der vil sætte os sammen for at løse dette arbejde.

Hr. Lykketoft sagde tidligere i dag, at K og V har for få mandater, og at vi derfor mandatmæssigt er en lille smule svage. Men vi har sat os det mål, at vi gerne vil formidle et samarbejde, og man kan vel godt sige, at den 1-års fødselsdag, vi fejrede i går, hvor vi behandlede ændringsforslagene, godt kan udvides til i dag, og den bliver understreget af, at der er et bredt samarbejde i det danske Folketing. Det har vi lagt vægt på, det er lykkedes, og det er vi glade for.

Det andet mål var som sagt, at den stramme udgiftspolitik skulle videreføres, og det mål har vi også nået. Det udgiftspolitiske måltal på de 245 mia. kr. er fastholdt. Det betyder, at 1992 bliver det femte år i træk, hvor de statslige udgifter bliver holdt på samme niveau. Jeg tror ikke, der er noget andet europæisk land, der kan præstere noget tilsvarende.

Det er også en finanslov, der indebærer den strammeste finanspolitik siden 1986. Finanspolitikens stramhedskrav måler vi på den tekniske finanseffekt, og pyt med hvordan det beregnes. Det afgørende er, at beregner vi på den samme måde hvert år fra 1986 og frem, så skal vi tilbage til 1986 for at se en finanspolitik, der er lige så stram som den, vi nu vedtager om et kort øjeblik.

Det er også en finanslov, hvor udgiftstrykket falder. Den del af den danske produktion, som bliver brugt til offentlige udgifter, bliver altså reduceret, og med denne finanslov bliver den reduceret for 4. år i træk. Og i forbindelse med det er det en finanslov, hvor skattetrykket falder. Den del af vore samlede indtægter, som vi betaler i skat, bliver altså mindre, og det er for 5. år i træk, at skattetrykket falder.

Så vi synes faktisk, at de overordnede økonomisk-politiske mål er opfyldt med den finanslov, vi nu vedtager.

For så vidt angår det tredje mål, øget vækst og beskæftigelse, ligger det sådan, at regeringen på konferencen om øget vækst og beskæftigelse med arbejdsmarkedets parter, eksperter osv. den 10. september fremlagde 52 forslag til forbedring af beskæftigelsen, og jeg er meget glad for at konstatere, at når vi ser på den finanslov, som nu bliver vedtaget, så er der en meget stor del af de initiativer, som regeringen dér lagde frem, som det er lykkedes for os at skaffe finansiering til, og som vi derfor har med i finansloven.

Hr. Lykketoft refererede i går, at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd mente, at finansloven i sig selv vil føre til en beskæftigelsesfremgang på 15.000-20.000. Jeg tør ikke regne på finansloven i sig selv, men det passer sådan set meget godt med de samlede beregninger, som vi har foretaget i Finansministeriet, hvor vi skønner, at summen af den økonomiske vækst og finanslovaftalen indebærer, at der vil ske en fremgang i beskæftigelsen i den private sektor på mellem 40.000 og 50.000 i løbet af de næste 2 år. Det er godt, men det er selvfølgelig ikke godt nok, fordi arbejdsløsheden stadig væk vil være for høj.

Der har været spurgt i dag: Jamen hvordan hænger den fremgang på 40.000-50.000 sammen med, at regeringen vurderer uændret gennemsnitlig arbejdsløshed i 1991 og i 1992? Jamen det hænger sammen på den måde, at frem

[Finansministeren]

igennem 1991 har vi haft en stigning i arbejdsløsheden, og vi kommer vel til at ligge på et sæsonkorrigeret tal ved årsskiftet på omkring 310.000. Hvis det så går, som vi forventer, vil det falde i løbet af 1992 og 1993, sådan at vi ved årsskiftet 1993-94 for at nå de beregningsforudsætninger, der er lagt ind i finansloven, vil være nede på et sæsonkorrigeret tal af størrelsesordenen 275.000.

Der er altså dér tale om en reduktion af arbejdsløsheden med 35.000. Når beskæftigelsen i den private sektor så stiger med mellem 40.000 og 50.000, så hænger det sammen med, at der bag disse tal ligger en forventning om, at den offentlige sektor reduceres med ca. 5.000, og at arbejdsstyrken forøges med ca. 5.000; altså 45.000, der er lige midt i målsætningen om, forventningen om, at vi vil få en beskæftigelsesfremgang i den private sektor på mellem 40.000 og 50.000. Så der er god sammenhæng i de tal, som både Økonomiministeriet og Finansministeriet har offentliggjort i de seneste dage.

Men jeg understreger, at selv med den fremgang på 40.000-50.000 vil arbejdsløsheden stadig væk være alt, alt for høj, og det gør jeg, inden jeg nu kommenterer hr. Svend Aukens udsagn om skønmaleri.

Fra regeringens side har vi ikke nogen lyst til at lave et skønmaleri, for vi mener faktisk, at arbejdsløsheden er for høj, men vi er jo nødt til til Folketinget og til offentligheden at redegøre for de andre økonomiske udviklinger, også selv om de går godt.

Vi behøver i og for sig ikke at gøre det selv. Næsten hver dag er der nogle andre, der gør det for os. Lad mig nævne to ting fra i dag.

Den ene er, at OECD offentliggør sin Economic Outlook, hvor man ser på dansk økonomi. Dér ligger det faktisk sådan, at OECD vurderer dansk økonomi endnu mere optimistisk end den danske regering.

OECD venter, at den økonomiske fremgang i Danmark i både 1992 og 1993 vil overhale væksten i det øvrige Vesteuropa. OECD venter, at arbejdsløsheden vil falde kraftigt, og at valutaoverskuddet fortsat vil stige.

OECD siger, at den stærke økonomi gør, at danskerne kan øge forbruget. Vi skal dog passe på, at forbrugsoptimismen ikke løber af med os, så det går ud over betalingsbalancen.

OECD vurderer, at vores betalingsbalanceoverskud i 1993 vil være oppe på 20 mia. kr., samtidig med at vores arbejdsløshed i gennemsnit vil være nede på 275.000.

OECD vurderer også, at vi i 1993 vil have en vækst i vores bruttonationalprodukt på over 3 pct., mere præcist 3,1 pct.

Det er altså ikke noget, regeringen siger. Det er ikke et skønmaleri fra regeringens side, men det er en nøgtern analyse, i dette tilfælde udarbejdet af OECD. Der er selvfølgelig også belæg for, at der kommer en forbrugsstigning, for hvis man ser på udviklingen i forbrugerpriser sammenholdt med udviklingen i lønnen, så er det sådan, at danske lønmodtageres realløn i gennemsnit stiger med mellem en halv og en hel procent om året i både 1991, 1992 og 1993.

Det er altså blevet dokumenteret, at gennem lavinflation kan man bedst sikre danske lønmodtagere en reallønsfremgang og dermed en forbedring af købekraften.

OECD-rapporten indeholder i øvrigt et andet interessant afsnit, der understøtter, hvorfor væksten i dansk økonomi er i gang. OECD har lavet en sammenligning af omkostningsstigningerne i de forskellige lande målt som enhedsomkostningerne i den private sektor, og hvis man ser på den gennemsnitlige udvikling i de øvrige europæiske lande, så er der dér en omkostningsstigning på 5-6 pct. om året.

Til sammenligning forventer OECD, at omkostningerne i Danmark stiger med 0,1 pct. fra 1990 til 1991. Det vil rent faktisk sige uændrede omkostninger.

De flotte tal i Danmark sammenlignet med de andre lande kan tilskrives den beherskede lønudvikling og den store stigning i produktiviteten, og enhedsomkostningerne er jo et godt mål for vores konkurrenceevne i forhold til udlandet, for her tages højde for både lønudvikling og produktivitetsudvikling. Det er det, der gør, at vi har en konkurrenceevnefordel for øjeblikket, som er det bedst mulige grundlag for en eksportbaseret økonomisk vækst og dermed en vækst i beskæftigelsen i Danmark.

Et enkelt eksempel mere, som siger noget om, at vi ikke fra regeringens side behøver at lave skønmaleri. Det er der såmænd andre der gør, når man ser på de øvrige økonomiske resultater.

Hvis jeg må referere til Børsen i dag, så citerer man i Børsen i dag en undersøgelse, som

[Finansministeren]

Veckans Affärar i Sverige hvert år laver af økonomien i det, man kalder de 15 stærkeste økonomier, og dér er det faktisk sådan, at dansk økonomi er steget fra en elvteplads til en sjetteplads i den årlige opstilling.

En af grundene til, at vi er steget fra en elvteplads til en sjetteplads, er – og jeg citerer fra Børsen i dag: »Danmark har den laveste inflationstakt i år med 2,4 pct., og prognosen for næste år på 2,5 pct. giver også den laveste inflationstakt blandt de 15 lande.«

Man har så i øvrigt i Veckans Affärar vurderet, hvordan det går i 1992, hvis prognoserne i de forskellige lande holder, og dér bevæger vi os yderligere én plads op til en femteplads. Det vil sige, at i løbet af 2 år har Danmark – i en sammenligning, hvor man kigger på de seks vigtigste variabler i det, man selv kalder verdensmesterskabet i økonomi – altså flyttet sig fra en niendeplads til en femteplads.

Må vi ikke godt have lov at fortælle det, uden at det skal kaldes et skønmaleri? Det synes jeg egentlig godt. Men vi understreger hele tiden, at det ikke betyder, at alle problemer er løst. Arbejdsløsheden er stadig væk alt, alt for høj. Det er den af menneskelige grunde, det er den af økonomiske grunde.

Der har i dag været en lille diskussion om strammingsgraden i finanspolitikken. Det var, som om hr. Lykketoft var en lille smule ked af, at finanspolitikken var så stram. Og hr. Lykketoft har da ret i, at strammingsgraden ikke er helt så stor som i det finanslovsforslag, vi fremsatte. Vores finanslovsforslag rummede endnu flere besparelser og derfor en endnu strammere finanspolitik. Det kunne vi ikke komme igennem med.

Så refererede hr. Lykketoft rigtigt, at Socialdemokratiet havde foreslået, hvad det synes var mere reel finansiering end de engangsindtægter, som regeringen valgte at acceptere som finansieringskilde. Det vil jeg gerne bekræfte. Socialdemokratiet var sådan set villigt til at føre en endnu strammere finanspolitik end den, der kom ud af det, for Socialdemokratiet foreslog det, hr. Lykketoft kaldte et lille bidrag fra alle erhvervsaktive.

Det er også korrekt, at det sagde vi fra regeringens side nej til, fordi vi ikke ønskede, at et nyt bidrag fra lønmodtagerne skulle udhule lønmodtagernes reallønsfremgang midt i en overenskomstperiode, hvor der var lavet så

fornuftige overenskomster. Derfor må regeringen tage ansvaret for, at vores strammingsgrad i finanspolitikken blev en lille smule svagere end det, Socialdemokratiet har tilbudt. Jeg synes, det understreger, at der har været stor ansvarlighed omkring forhandlingerne, og jeg vil gerne kvittere for, at Socialdemokratiet på den måde har villet medvirke til at føre en ganske stram finanslov igennem.

Men så sagde hr. Lykketoft – og det var hr. Kim Behnke så glad for – at engangsindtægterne skulle være en lille smule luftige. Det er jeg faktisk helt og aldeles uenig i. For det første er der færre engangsindtægter i næste års finanslov end det, der har været gennemsnittet i de sidste tre finanslove. I gennemsnit har der i de sidste tre finanslove været budgetteret med 3,2 mia. kr. Næste år budgetterer vi med 3,1 mia. kr. I praksis har der i de sidste 3 år været realiseret for 3,3 mia. kr. om året, og for de 3,1 mia. kr., der nu er indbudgetteret, ligger der folketingsbeslutninger om aktiesalg vedrørende Tele Danmark, vedrørende GiroBank, vedrørende Datacentralen, vedrørende Københavns Lufthavn, og det er vores vurdering, at summen af disse beslutninger vil levere ca. de 2 mia. kr. af de 3,1 mia. kr., vi skal finde.

Det vil sige, at opgaven er beskeden. Vi skal kun finde yderligere 1,1 mia. kr. i engangsindtægter, og det var også grunden til, at regeringen accepterede det, hr. Lykketoft meget rigtigt sagde, nemlig at den del af kontoen står for regeringens egen regning og risiko. Socialdemokratiet er ikke forpligtet til at medvirke til eventuelle forslag om privatiseringer, som kommer fra regeringen. Men vi tør godt, hr. Lykketoft, løbe den risiko, fordi opgaven er så begrænset.

Der var efter hr. Svend Aukens og hr. Lykketofts ordførerindlæg en ganske lang debat på korte bemærkninger, og det var, som om der var nogle, der troede, at der var nogle i denne sal, der gik ind for bevidstløse nedskæringer. Det gør regeringen ikke. Vi går ind for strukturændringer, vi går ind for systemændringer, og jeg synes faktisk, at der i den finanslov, der nu bliver vedtaget, er sådanne strukturændringer, er sådanne systemændringer.

For så vidt angår efterlønsordningen har vi fået indført en overgangsydelse til de 55–59-årige. Vi har gjort efterlønsordningen

[Finansministeren]

mere fleksibel for den enkelte. Det bliver nemmere at tilrettelægge sin egen tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Det er altså et forslag, der er til fordel for den enkelte, og så sandelig om vi ikke, samtidig med at vi laver et system, der er bedre for den enkelte, sparer ca. 700 mio. kr. i 1992. Det er den type forslag, regeringen godt kan lide. Vi laver en systemændring, der er til gavn for borgerne, og samtidig sparer vi på de offentlige budgetter.

På et enkelt punkt må jeg skuffe fru Mimi Jakobsen, for regeringen er faktisk glad for, at vi er kommet igennem med forslaget om, at aflønningen for arbejdstilbudsmødtager i den offentlige sektor nedsættes til et maksimum. Vi tror, det er et klogt og rigtigt princip, og vi mener faktisk, at der hermed skabes større incitamenter for den ledige til at søge sit arbejdstilbud ude i den private sektor, hvor man kan få mere i indtjening, når arbejdstilbudet bliver gennemført, og hvor vi ved, at sandsynligheden for, at arbejdstilbudet derefter fører til egentlig vedvarende beskæftigelse er større, end hvis arbejdstilbudet gennemføres i den offentlige sektor, hvor man pr. definition ikke må blive i den pågældende institution.

Vi mener også, der er tale om systemændringer på boligområdet. Vi synes, denne finanslov er udtryk for, at byggeaktiviteten søges drejet fra det statsstøttede nybyggeri til privat vedligeholdelses- og forbedringsarbejde. Vi synes, det er et gennembrud, at vi nu får ændret reglerne om den individuelle boligstøtte både for så vidt angår arealnormen og for så vidt angår det, at vi tager fællesantennen ud af huslejebeholdningen. Vi er derfor glade for, at det er så bredt et flertal i Folketinget, der har bakket op om disse beslutninger.

Vi er også godt tilfredse med, at de seks partier nu har givet tilslutning til regeringens initiativer for at begrænse de offentligt ansattes sygefravær. Vi er godt tilfredse med, at vi nu skal forhandle om at indføre en betalingsordning for hjemmehjælp, som kan sikre en bedre udnyttelse af ressourcerne, således at indsatsen koncentrerer sig på de områder, hvor behovet er størst. Vi mener faktisk, at den omlægning af statens aktiver, der er en del af grundlaget for at kunne finde de 3,1 mia. kr., er med til at understøtte tendensen til øget markedsorientering af den offentlige sektor.

Vi mener således, at selv om vi ikke kommer igennem med alle de besparelser, vi gerne havde set, så er vi faktisk kommet igennem med nogle systemgennembrud, der både sikrer os et bedre samfund og reducerer de offentlige udgifter. Det er den type systemgennembrud, det er den type strukturændringer, vi i 1992 vil lade efter, når vi skal udarbejde det næste forslag til finanslov.

Hr. Jes Lunde forsøgte at give det indtryk, at den finanslov, der nu bliver vedtaget, ikke er udtryk for KV-politik. Det er da rigtigt, at finansloven ikke er udtryk for ren KV-politik, for vi har ikke et rent flertal. Vi må, som fru Mimi Jakobsen og andre har sagt det, forhandle os frem til en løsning, hvor alle forhåbentlig synes, at det resultat, der er kommet ud af det, er tilfredsstillende.

Jeg mener også, at vi er i en situation, hvor der ikke er nogen tabere blandt de seks partier, der står bag finansloven. Jeg mener også, at vi alle er vindere, også selv om vi ikke er kommet igennem med al vores egen politik. Sådan er det jo i et forlig. Men der er i hvert fald tilstrækkelig KV-politik i den finanslov, der nu vedtages, til, at vi med glæde kan stå bag den.

Det kan jeg måske bedst illustrere ved at sammenligne med, hvad det så egentlig var for en finanslov, vi kunne komme igennem med sidste år, hvor vi var fem partier, der stod bag den, nemlig De Konservative, Venstre, CD, Kristeligt Folkeparti og Det Radikale Venstre.

Sparekravene var ca. de samme, 7,7 mia. kr. sidste år, 8,3 mia. kr. i år. Sidste år kom vi igennem med produktivitetsforbedringer for 1,7 mia. kr., i år for 2 mia. kr. Sidste år kom vi igennem med forstærket restanceinddrivelse på 0,4 mia. kr., i år 1,5 mia. kr. Og jeg står varmt bag det flertal, der jo faktisk så også omfatter SF, der mener, at det ikke er rimeligt, at restancerne til det offentlige er blevet fordoblet og udgør ca. 30 mia. kr.

Vi kan ikke tillade os over for de gode betalere, at deres skat skal være højere, fordi de dårlige betalere ikke vil vise det hensyn at betale, så jeg er godt tilfreds med, at en forstærket restanceinddrivelsesindsats er en del af udførelsen af finanslovens måltal.

Men så kom vi jo i år i modsætning til sidste år igennem med de indgreb på overførselsområdet, som jeg just har nævnt: efterløn, arbejdstilbudsløn, boligområdet. Det er altså go-

[Finansministeren]

de, gedigne besparelser på 1,5 mia. kr., hvor vi overhovedet ikke havde nogen af den slags i sidste års finanslov. Og de 1,5 mia. kr. er oven i købet så gode, at de af sig selv vokser. Når de får fuld effekt i 1993, så vokser de til 2,2 mia. kr.

På det meget omdiskuterede salg af aktiver på 3,1 mia. kr. havde vi jo gerne set besparelser, ja, men de 3,1 mia. kr. er alligevel mindre end det, der var i finanslovsforslaget for indværende år, hvor budgettet var på 4,4 mia. kr. Så der er altså tale om en gradvis nedtrapning af, hvor stor en andel af sparemålet der bliver opfyldt ved at indregne engangsinde- og udgifter.

Finansloven er altså ikke ren KV-politik; det kan en mindretalsregering ikke forvente. Men der er tilstrækkelig meget til, at vi er tilfredse med resultatet.

Hr. Kim Behnkes indlæg og måske endnu mere Fremskridtspartiets afstemninger i går kan ikke andet end at vække forundring, sådan som Fremskridtspartiets adfærd under hele finanslovsprocessen faktisk har måttet vække forundring. Først forlod man forhandlingsbordet allerede ved det første møde; inden man overhovedet var kommet i gang med forhandlingerne, sagde man: Uha nej, her vil vi ikke være med, lad os se at komme væk. Vi skal ikke påtage os noget ansvar, vi skal ikke risikere, at vi skal være med til at lave noget, der er besværligt.

O.k., det er Fremskridtspartiets valg. Men så skulle man da tro, siden Fremskridtspartiet går ind for besparelser – siger de – at man så også under sin afstemning om finansloven i går ville have dokumenteret den vilje til at spare på de offentlige budgetter. Men hvad var det, der skete? Ja, på en række områder har Fremskridtspartiet selv stillet forslag om forhøjelser af de offentlige udgifter; det stemte vi andre ned. Men på det område, hvor der så blev gennemført den største egentlige reelle besparelse, nemlig lønnen vedrørende arbejdstilbud i den offentlige sektor – en besparelse, der er på godt 600 mio. kr. i 1992 og stiger til godt 800 mio. kr. i 1993 – hvad gjorde så Fremskridtspartiet, da vi skulle stemme om den gode, gedigne besparelse? Så stemte de nej.

Og det er jo Fremskridtspartiet i en nødde-skal. Når der kan gennemføres besparelser, sådan at det er noget, der gør ondt, så er Fremskridtspartiet ikke med, men når man skal stil-

le populistiske forslag på områder, hvor der ikke er nogen risiko for, at det bliver gennemført, så taler Fremskridtspartiet om besparelser. Det synes jeg er synd og skam. Jeg håber, at Fremskridtspartiet næste år vil være med til at lave egentlige, reelle besparelser, vil bære et ansvar for det, i stedet for at føre ren demonstrationspolitik.

Hr. Rosing og hr. Steenholdt talte om samspillet mellem hjemmestyret på Grønland og den danske regering og hr. Jacob Lindenskov på tilsvarende vis om samspillet mellem Færøerne og den danske regering. Jeg mener i og for sig, at den finanslov, et bredt flertal nu gennemfører, er et godt politisk signal både til Grønland og til Færøerne om, at det gode samarbejde, vi har, skal videreføres.

I forhold til det grønlandske hjemmestyre har jeg i det daglige et godt samarbejde med hjemmestyret om de bevillingsspørgsmål, vi har fælles, og jeg kan replicere takken til det grønlandske hjemmestyre.

For så vidt angår Færøerne nævnte hr. Jacob Lindenskov eksempler på nogle problemer, som man stadig væk har. Jeg kender ikke problemerne i detaljer i dag, men jeg håber på, at jeg inden for det nærmeste par måneder kan få lejlighed til at studere dem i praksis ved et besøg på Færøerne.

Så vil jeg til slut gerne blande mig i koret af dem, der siger tak. Jeg vil for det første gerne sige tak til forhandlerne fra de seks partier, der står bag forliget. Jeg synes, der under forhandlingerne har været et godt klima. Jeg synes, vi selv igennem de vanskelige passager, hvor det stod klart, at vi var uenige på væsentlige punkter, alligevel var i stand til at håndtere uenigheden på en sådan måde, at det ikke slog skår i det gode resultat. Jeg tør næsten ikke afsløre det, men jeg kan vel godt tillade mig at sige, at indimellem var det i øvrigt ganske festligt og foregik i en god og positiv stemning, der var båret af, at de seks partier, der endte med at sidde tilbage, havde en vilje til at nå et resultat.

Det er klart, at jeg specielt gerne vil sige tak til Det Radikale Venstre, til CD og til Kristeligt Folkeparti, fordi det er de tre partier, der sammen med De Konservative og Venstre nu for 10. gang bærer en finanslov igennem. Det er altså ikke noget tilfældigt, det er ikke noget engangs. Det er noget, vi nu i forskellige konstellationer, på forskellig vis, har kunnet nå frem til enighed om i de sidste 10 år.

[Finansministeren]

Men jeg vil også godt sige tak til Socialdemokratiet, fordi det lykkedes denne gang at få bøjet de ofte ganske stærke viljer, der er både i regeringen og hos Socialdemokratiet, imod hinanden på en sådan måde, at vi nu har en finanslov, som alle 6 partier efter min mening kan slutte op om med glæde.

Jeg vil også sige tak til Finansudvalget og specielt til formanden for en håndfast, men smidig håndtering af de nødvendige tidsfrister. Det er jo nødvendigt med håndfasthed, for at det meget store kompleks af arbejde kan gennemføres til tiden, men det var jo også nødvendigt med smidighed for at få bøjet tidsfristerne sådan, at vi også kunne nå at få lavet vore politiske forlig. Tak for det.

Og så vil jeg gerne sige tak til medarbejderne i Finansudvalgets sekretariat for den som sædvanlig gode håndtering af forberedelsen af selve finanslofstemningen. Det er et meget stort og komplekst arbejde, og vi må konstatere, at i år er vi stort set kommet igennem det uden fejl, så vidt jeg kan vurdere – i hvert fald uden fejl, der har flyttet flertal – der er vistnok nogle enkeltpersoner, der ind imellem er kommet til at trykke på den forkerte knap, men siden vi nu havde så bredt et flertal, har det ikke påvirket resultatet.

Flere af partiernes ordførere begyndte i går også at sige tak til embedsmændene i Finansministeriet, så det nemmeste for mig bliver at citere dem for »... den fremragende indsats med henblik på at betjene det politiske system og betjene forhandlerne, når vi skulle have – faktisk før vi havde bestilt det – analyser af nye forslag, nye ideer.«

Jeg synes, der har været et flot samspil mellem det politiske system og det administrative system for at få dette til at lykkes. Jeg glæder mig utrolig meget over, at der står et så bredt flertal bag en finanslov med et fornuftigt økonomisk indhold. Det bliver dejligt at fejre jul i år.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Finansministeren sagde, at han havde fulgt med under afstemningen om ændringsforslagene i går, og at han mente, at Fremskridtspartiets adfærd havde været forunderlig og populistisk. Nu er det sådan, at hvis finansministeren ellers var opmærksom, blev der kun stemt

om 23 af Fremskridtspartiets i alt 802 ændringsforslag. Og det var ikke af hensyn til finansministeren, at der kun blev stemt om 23. Det var af hensyn til Folketinget, og derfor var de 23 forslag udvalgt med omhu, fordi de hver på sin måde repræsenterede de forskellige synspunkter, der går som en rød tråd igennem alle Fremskridtspartiets ændringsforslag.

Så var finansministeren forudret over, at Fremskridtspartiet stemte nej til en konkret besparelse for regeringen. Finansministeren vil i morgen konstatere, at Fremskridtspartiet stemmer for den lov, der muliggør besparelsen, selvfølgelig gør vi det, selv om vi synes, det er et amputeret forslag, fordi Socialdemokratiet har haft alt for stor indflydelse.

Men finansministeren tager grundigt fejl, hvis han tror, at det kun er, fordi han har indbudgetteret pengene på den efter sin egen mening korrekte konto, at Fremskridtspartiet ikke er enig i det. Det er ikke tilfældet. Vi stemte også imod engangsindtægterne på 2,5 mia. kr., fordi finansministeren har budgetteret og inkorporeret dem på en måde, så de indgår i driftsbudgettet. Finansministeren ved, at vi er imod den måde at anvende pengene på, og at vi er imod den måde, som finansministeren har konteret den pågældende besparelse på. Det har vi gjort opmærksom på under forhandlingsforløbet, det har vi gjort opmærksom på i form af ændringsforslag osv. Vi mener, at pengene skulle bruges til noget andet. Vi er imod den måde, finansministeren anvender pengene på sammen med Socialdemokraterne, og det var det, afstemningen i går var udtryk for. I morgen vil finansministeren konstatere, at selve besparelsesloven stemmer vi selvfølgelig for.

Lykketoft (S):

Der er naturligvis meget af det, finansministeren har sagt om vores aftale, som jeg må være enig i. Men jeg vil godt her på falderebet gøre en enkelt bemærkning om en underlig sprogbrug vedrørende de gedigne besparelser – heldigvis er den også politisk noget forældet, sådan som debatten har formet sig i dag.

Regeringens lidt gammeldags opfattelse på dette punkt er jo, at det er en gedigen besparelse, hvis man piller 1, 2 eller 5 procent af befolkningen ud – helst nogle af de svagest stillede, helst nogle af dem på overførselsindkom-

[Lykketoff]

ster – og beskærer deres levestandard kraftigt. Det er en gedigen besparelse. Derimod fremstilles det som lidt odiøst, en grim skatteforhøjelse, en trussel mod reallønnen, hvis man ville klare det samme finansielle problem ved, at vi alle sammen betalte 40 kr. mere om måneden. Jeg nægter at anerkende den måde at stille tingene op på, jeg synes, den er meget lidt frugtbar for den politiske debat, men den afslører selvfølgelig en forskel i grundholdningen til, hvordan fordelingen af goderne skal være her i samfundet, en forskel, som vi ikke har udryddet ved at lave en aftale om finansloven for 1992.

Så gjorde finansministeren nogle bemærkninger om, at jeg var vist ked af, at finanspolitikken var for stram, men at Socialdemokratiet var indstillet på en endnu strammere finanspolitik. Begge dele beror på en misforståelse. Ingen tvivl om, at den finanslov, vi vedtager om et øjeblik, er væsentlig bedre end det oplæg, regeringen kom med i august. Det er derfor, vi har kunnet lave forlig. Jeg synes, det er meget opmuntrende, når Arbejderbevægelsens Erhvervsråd siger, at aftalen skaber plads til i alt 20.000 ekstra på arbejdsmarkedet i sammenligning med regeringens oplæg. Det er godt nok.

Men vi havde ønsket en anden prioritering, ikke en strammere finanspolitik. Vi havde ønsket en fremrykning af offentlige investeringer gennem en infrastrukturfond og lignende tiltag, som kunne bevirke, at aktiviteten gik i vejret netop dér, hvor det havde en fremtid i sig og kunne styrke konkurrenceevnen. Vi kom et godt stykke hen ad vejen, men vi ville hellere være gået endnu længere og til gengæld have bremset en forholdsvis stor stigning i privatforbruget. Det er muligvis den mest populære vej, men jeg tror ikke, det er den mest produktive vej til varig balance i dansk økonomi og høj beskæftigelse, at vi alene satser på en stor stigning i privatforbruget. Så det, vi ønskede, var altså en anden sammensætning, ikke en strammere politik.

Jeg sagde om det resultat, vi er nået frem til, at det bliver noget mindre stramt, end regeringen vurderer nu. Det får vi så se. Men det er altså min vurdering, fordi en del af finansieringen kan være lidt tvivlsom. Det gør ikke så meget i en situation, hvor vi har et stort betalingsbalanceoverskud, men til gengæld en rigtig elendig samlet beskæftigelsessituation. For det

er jo her, diskussionen om skønmaleriet kommer frem. Det, vi opnår, er en alt for lille forbedring af beskæftigelsen i forhold til problemets uhyggelige størrelse.

Vi kan ikke tilslutte os skønmaleriet, fordi stabiliseringspolitikken er lykkedes, sådan som vi også har ønsket det; fordi prisstabiliteten bevares, sådan som vi har ønsket det; fordi betalingsbalancen er forbedret, sådan som vi naturligvis også alle sammen har ønsket det. Det er ikke nok, og som jeg sagde i morges, er det derfor kun en ringe trøst, at det er to udefra kommende faktorer, som først og fremmest forklarer forbedringen i betalingsbalancen. Men der er stadig væk ikke taget fat på de mere grundlæggende strukturproblemer, som er årsagen til, at vi har mistet 70.000 job i den private sektor i de sidste 4 år, og at vi har ca. 300.000 ledige til trods for en meget ringe tilgang til arbejdsmarkedet.

Jeg tror ikke, at regeringens optimistiske prognoser om beskæftigelsesudviklingen, især i 1993 og fremefter, kan opfyldes, uden at vi her i Folketinget på en lang række ekstra punkter gør meget mere ud af disse strukturproblemer, end der er indeholdt i finanslovaftalen. Og når vi taler strukturreformer, taler vi først og fremmest om en strukturreform for dansk erhvervsliv, der kan sætte yderligere gang i produktiviteten, fornyelsen, den teknologiske fremgang, opdyrkningen af nye markeder, samarbejdet mellem privat og offentlig virksomhed – kort sagt medvirke til, at vi kan komme ud med noget af det, vi er gode til her i landet, nemlig en høj kvalitet i den offentlige service, og også gøre det til en eksportartikel.

Så taler vi om at gå langt videre, end vi er blevet enige om nu, på uddannelsesområdet, både på de videregående uddannelser, så alle unge kan få et tilbud, og på efteruddannelsesområdet, som både erhvervslivet og vi fra det offentlige side, fra regeringens og Folketingets side, skal gøre en indsats for.

Så taler vi selvfølgelig om i fællesskab at fastholde en lav omkostningsudvikling og supplere med en skattestrukturreform, der gør, at vores system bliver mere rationelt, lægger mere op til erhvervsudvikling og mindre til plad, kommer til at ligne de andre lande i Europa meget mere.

Og endelig taler vi om at omvurdere holdningen til den offentlige service – ikke at vi ik-

[Lykketoff]

ke skal forny og omstille den offentlige sektor, men at vi skal væk med køerne, at vi skal holde op med at gøre en reduktion i antallet af offentligt ansatte til en selvstændig politisk mål-sætning, som regeringen har gjort, men tværtimod bestræbe os på at opfylde borgernes rettigheder, retten til ikke at stå i kø, heller ikke i den offentlige sektor, opfyldte det ved hjælp af nogle af de mange mennesker, som i dag ikke kan få et job.

Endelig taler vi om en utraditionel jobskabelse i grænseområdet mellem privat og offentlig virksomhed, som kan være med til at løse nogle af de mange andre behov, som ikke løses tilfredsstillende i vores samfund i dag.

Det er klart, at en indsats af den type kan ikke lykkes ved hjælp af den del af regeringens parlamentariske grundlag, som finansministeren så rammende karakteriserede i slutningen sit indlæg, nemlig Fremskridtspartiet. Det kan ikke bruges – duer ikke, væk! Og derfor er det selvfølgelig klart, og det billede står så dejlig klart efter debatten i dag, at hvis vi skal videre på alle disse punkter, er det først og fremmest et spørgsmål om at udnytte den langt tydeligere grad af enighed, der er konstateret mellem Socialdemokratiet og midterpartierne på to af-gørende punkter.

For det første: Når vi snakker beskæftigelse, snakker vi også om at holde op med at banke hovedet ind i væggen, når det gælder den offentlige sektor, blive ved med at afskaffe stillinger og fjerne folk, hvor der er nogle grundlæggende nyttige ting, der kunne gøres, og nogle sociale behov, der kan opfyldes.

For det andet: Enigheden om, at nu er den bedøvende snak om, at man kan løse landets problemer ved generelle nedskæringer i overførselsindkomsterne, blevet bragt til tavshed. Nu er der ikke længere stemning for det, nu kan regeringen godt koncentrere sig om nogle af disse strukturreformer, hvor jeg også har nævnt, at vi gerne går ind i en undersøgelse af, hvordan vi kan gøre tingene bedre og billigere. Jeg synes, at de nye toner, den voksende enighed mellem Socialdemokratiet og midterpartierne om disse meget afgørende spørgsmål om beskæftigelsen, den offentlige sektor og de sociale forringelser, tyder godt for forløbet af 1992, både politisk her på Christiansborg og for Danmark og danskerne.

Jes Lunde (SF):

Regeringen er jo hele tiden meget optaget af at fortælle os, hvor godt det går, og de trækker på mange eksperter, også aviser og forskellige eksperter fra udlandet. Men problemet er jo, at de alle sammen lægger vægt på noget helt andet, end vi selv gør. Når de skal se på, hvilke faktorer der bevirker, at man kan udråbe Danmark til en stærk nation, en vindnation osv., tillægger de tingene en helt anden vægt. Inflation og betalingsbalance og den slags ting vejer meget tungt, og det er da også vigtige ting, men til gengæld tillægger de arbejdsløsheden en meget ringe vægt, og det er vi meget uenige med dem i.

Hvis man gør som Veckans Affärrar, lægger nogle forskellige ting sammen, ser hvordan landene ligger indbyrdes med hensyn til inflation, betalingsbalance, arbejdsløshed osv., og lægger det sammen med 1 point til hver disciplin, ville man jo ikke kunne bestå en førsteårsprøve på universitetet. Man kan ikke lægge de ting sammen, man kan ikke arbejde sådan. Det er et spørgsmål om at lægge æbler og pærer sammen, og det duer ikke. Vi er nødt til at foretage en vurdering af de enkelte størrelser, og vi er nødt til at se på, om vi har fået løst de væsentlige problemer.

Jeg har egentlig forstået det sådan, at alle partier i Folketinget nu mener, at Danmarks største problem er arbejdsløsheden, og det er vel også rigtigt, når vi har rekord i arbejdsløshed for tiden med 305.000 ledige. Men når situationen er sådan, kan der ikke være nogen grund til at smile på regeringsbænkene og sige, at det bliver en god jul.

Finansministeren var inde på, at regeringen heller ikke gik ind for bevidstløse nedskæringer, men kun ønskede systemændringer, og når finansministeren udtrykker det på den måde, beviser det efter min mening, at han ikke har lært noget af den debat, vi havde i formiddags. Debatten i formiddags mandede jo ud i, at et meget bredt flertal – S, SF og alle 3 midterpartier – afgav den melding, at nu måtte det være slut med bare at skære ned på overførselsindkomsterne for at score et provenu, og det er jo det, regeringen har lagt op til i finanslovforhandlingerne. Man kan vel ikke med nogen ret kalde det en systemændring at nedsætte dagpengemaximum fra 90 til 80 pct. efter 9 måneders ledighed. Jeg har svært ved at tro, at

[Jes Lunde]

midterpartierne vil opfatte det som en systemændring, og det var heller ikke mit indtryk, efter at jeg havde hørt de politiske meldinger i formiddags.

Man kan vel heller ikke kalde det en systemændring at indføre en karenssdag, så de ledige selv skal bære en del af omkostningerne i forbindelse med arbejdsløshed, og sådan tror jeg heller ikke midterpartierne opfattede det. Så jeg tror, finansministeren skal læse debatten fra i formiddags en gang ekstra og skrive sig bag øret, at det faktisk er lige præcis den type forslag, som regeringen kom med i finanslovforhandlingerne, der ikke er tilslutning til.

Derimod er jeg enig med finansministeren i, at forbedringen på efterlønsområdet med 700 mio. kr. var en god systemændring, fordi det både sparede nogle offentlige midler og også er en fordel for borgerne, fordi de kan vælge at gå på overgangsydelse i stedet for at fortsætte i arbejdstilbud. Den slags ting er vi med på, og at penge kommer til at bidrage til det udgiftspolitiske måltal, er SF også med på, vi deltager jo i det efterlønsforlig.

Derimod er vi ikke med, når man skærer ned på lønnen i arbejdstilbud, og dér må jeg lige anholde den begrundelse, som finansministeren kom med. Finansministeren svarede CD, at han skam godt kunne lide den nedskæring, og det var ikke kun for at få penge i kassen, det var simpelt hen, fordi det gav et større incitament for de langtidsledige til at søge et privat jobtilbud. Jamen altså, hvor fræk kan man være? Er det sådan i øjeblikket, at der står en masse ledige jobtilbud i den private sektor, som langtidsledige lige kan gå ud og melde sig til? Er det sådan, at der nede på arbejdsformidlingen er en planche, hvor der står: Værsgo, søg her, vi vil gerne have nogle ud i jobtilbud? Nej, det er der jo ikke. Sagen er jo den, at arbejdsformidlingerne mangler private jobtilbud, det er jo derfor, arbejdsministeren i øjeblikket er kreativ med ideer til, hvordan vi kan få fremskaffet flere private jobtilbud. De tanker støtter SF, men de forsvandt desværre fra lovforslaget, fordi det ikke var clearet med Socialdemokraterne, der var en lille misere dér, og det synes vi var ærgerligt. Men vi støtter faktisk arbejdsministerens ideer om at fremskaffe flere private jobtilbud.

Men problemet er, at arbejdsgiverne ikke kommer med et tilstrækkeligt udbud af jobtil-

bud i det private i øjeblikket, og det er også derfor, arbejdsministeren foreslår forskellige tiltag på området. Problemet er ikke, at de arbejdsløse ikke gider at søge dem. Så derfor synes jeg, det er lidt vanvittigt at påstå, at vi skal sænke lønnen i offentlige arbejdstilbud for at få de langtidsledige til at søge private arbejdstilbud. De har ikke haft en chance for det. Som oftest er det jo sådan, at kommunerne bliver bagstopperne med hensyn til at finde jobtilbud til folk. Det ligger jo i loven, at kommunerne har pligt til det, men det er ikke noget, kommunerne gør for deres fornøjelses skyld. Hvis de havde en mulighed for at anvise et privat jobtilbud, gjorde de det helt sikkert hellere end gerne. Så begrundelsen er forkert, og jeg tror heller ikke, man overhovedet kan finde nogen ordentlig begrundelse for at skære ned over for de langtidsledige. Jeg tror, det er en i bund og grund urimelig besparelse, man har gennemført.

Så vil jeg gerne takke finansministeren for opstillingen over bevægelserne på finansloven for 1992 i forhold til 1991. I 1991 var der ifølge opgørelsen ingen sociale nedskæringer, men i år er der nedskæringer eller besparelser på overførselsindkomsterne på i alt 1,5 mia. kr. Det var en grim en til Socialdemokraterne. Efter at Socialdemokraterne er kommet med i et forlig, er der altså klare nedskæringer på det her område, men det var der ikke i 1991. Det synes jeg er en interessant analyse.

Jeg synes også, den er interessant, fordi vi tidligere på dagen havde en debat, hvor mange partier skældte SF meget ud for at ville have rene hænder, for at ønske en finanslov, hvor der ikke var sociale nedskæringer. Nu har vi lige fået finansministerens ord for, at sådan en lavede man faktisk i 1991. Det kunne vel tyde på, at SF's standpunkt ikke er helt ude i tovene, at det ikke er fuldkommen urimeligt og den rene utopi at bede om et finanslovforlig, hvor der ikke er sociale nedskæringer. Det kunne åbenbart lade sig gøre i 1991, og så kunne vi vel også have gjort det i 1992, uden at der var gået skår af nogen af den grund, hvis man havde ønsket det, hvis man var interesseret i vores medvirken i det endelige forlig.

Hr. Lykketoft var oppe og sige, at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd mente, at beskæftigelsen kunne blive forbedret med 20.000. Tidligere på dagen var det 15.000-20.000, nu er det

[Jes Lunde]

20.000, kan jeg forstå, en forbedring på 20.000 i forhold til regeringens skitse fra august. Det er altså ret fiktivt at kigge på en beskæftigelsesforbedring i forhold til det meget stramme og umulige regeringsudspil, der kom i august. Det, der må interessere de arbejdsløse, det er jo, om der rent faktisk bliver skabt flere job i forhold til 1991. Og her er det nedslående resultat jo, at både Finans- og Økonomiministeriet mener, at arbejdsløsheden i 1992 bliver den samme som i 1991, nemlig et gennemsnit på 295.000 ledige på årsbasis. Det er ret deprimerende, at det ender dér.

Vi har dog stadig en mulighed for at rette op på det, som vi i SF sætter nogen lid til. I januar 1992 skal vi mødes for at diskutere en omlægning af dagpengene for at animere til en mere konstruktiv indsats, og her har vi visse forhåbninger. Vi har også hørt interessante meldinger fra de politiske partier i dag, som gør, at vi tror på, at der nu er vilje til i højere grad at give plads for de ledige på arbejdsmarkedet. Jeg hæftede mig ved, at CD nævnte, at der var brug for flere hjælpende hænder flere steder i ældresektoren. Jeg tror også, der er andre steder, vi kan blive enige om at der er brug for noget mere arbejdskraft; så kan vi få reduceret ledigheden ved samme lejlighed.

SF har også tidligere givet positive meldinger på flere af de radikale ideer, der har været inde i debatten, og hvis vi kunne blive enige om i de forhandlinger i januar 1992 at etablere en række forsøg på området meget hurtigt, tror jeg også, at effekten vil vise sig meget hurtigt, så vi kan få nedbragt ledigheden. Det er ikke finansloven, der løser problemet, det må vi konstatere i dag, men det er muligt, vi kan samle noget af det op i forhandlingerne i januar. Det er vi selvsagt parate til fra SF's side.

Finansministeren sluttede af med at sige, at det blev dejligt at fejre jul i år. Det tror jeg også det bliver for finansministeren, men desværre bliver det ikke tilfældet for de arbejdsløse, og det er grunden til, at SF stemmer imod finansloven.

(Kort bemærkning).

Peter Brixtofte (V):

Det er bare en enkelt bemærkning fra hr. Jes Lunde, som kalder mig herop, nemlig vedrørende arbejdstilbudet og aflønningen, hvor hr. Jes Lunde siger: Jamen er der overhovedet no-

gen arbejdstilbud i den private sektor, som man kan få de langtidsledige over i? Jeg vil sige: Ja, det er der faktisk. Det er sådan i dag, at de kommuner, som er aktive og virkelig gør noget for at skaffe job i den private sektor, også kan skaffe de ledige sådanne job. Jeg kan f.eks. fortælle, at i meget aktive kommuner – ingen nævnt, ingen glemt – dér er det sådan, at ca. hver anden langtidsledig kan få et job i den private sektor, hvor landsgennemsnittet kun er 15 pct.

Derfor er svaret til SF: Ja, hvis der er de ordentlige incitamenter, og hvis kommunerne gør noget for sagen, er der faktisk mange job i den private sektor for de langtidsledige. Og det er en god ting, for de job fører som regel til, at man kan forblive i beskæftigelse, også når et jobtilbud er overstået.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jamen jeg er sådan set enig med hr. Peter Brixtofte. Private jobtilbud er at foretrække, fordi det giver en større sandsynlighed for, at man bevarer tilknytningen til arbejdsmarkedet, og derfor er vi helt med på de ideer, som arbejdsministeren foreløbig har lagt frem til at fremkalde flere jobtilbud i det private.

Jeg synes også, det er helt fint, at der er nogle kommuner, der kan gøre en indsats for at skaffe flere af de tilbud. Og hr. Peter Brixtofte sagde jo meget præcist, at i de kommuner, hvor man virkelig gør en indsats for det, kan man også få flere. Helt enig! Finansministerens påstand var, at det var de ledige, der skulle gøre noget mere, skulle have et større incitament til at søge private jobtilbud – underforstået, at dem var der en masse af, men de ledige ville bare ikke have dem. Det er jo ikke situationen, det er kommunerne, der skal gøre en indsats.

Systemændringer af den art, som arbejdsministeren lægger op til, er vi meget gerne med på. Men det handler ikke om at skære ned på lønnen for de ledige, der er i offentlige arbejdstilbud, for at få dem ud i nogle private jobtilbud. Det kommer der ikke i sig selv flere private jobtilbud af.

(Kort bemærkning).

Peter Brixtofte (V):

[Peter Brixtofte]

Jamen finansministeren har jo ganske ret, for nu får de langtidsledige et incitament til at gå til deres kommuner og sige: Se nu at blive aktive og skaf os et job i den private sektor, frem for at vi skal sidde 7 måneder i en krog i den offentlige sektor og vente på at få dagpenge igen. Og det er et godt pres at lægge på de kommuner, som desværre ikke er aktive nok.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jo, men det er altså for sølle, at man skal pande de langtidsledige ned med en lønning på titusindvis af kroner for at få kommunerne til at gøre en indsats. Det kan ikke være måden at gøre det på. Hvis det er et problem at få kommunerne til at gøre en ordentlig indsats på området, må regeringen tage en forhandling med kommunerne. Det er ikke noget, man skal løse ved at pande de langtidsledige ned, nu må I altså undskyldte.

Jeg vil meget gerne have, at kommunerne gør en bedre indsats på det område, men det kan ikke være et argument for en grov social nedskæring, at kommunerne ikke gør, hvad de skal.

Kim Behnke (FP):

I forlængelse af den sidste ordveksling fristes man til at sige, at her er et eksempel på, at det ikke altid er fornuftigt at binde sig for tæt i disse forlig, for så vidt jeg kunne forstå på SF's ordfører, hr. Jes Lunde, deler SF Fremskridtspartiets synspunkt om, at det er ærgerligt, at lovforslag nr. L 143, som vi skal stemme om i morgen, foreligger i en amputeret version. Regeringen kunne altså uden om Socialdemokratiet have skabt flertal for lovforslaget i den oprindelige version, hvis man ellers havde haft det politiske mod til det.

Ellers synes jeg, det var interessant, at finansministeren indledte med at fortælle, at regeringens væsentligste formål med at køre finanslovforhandlingerne, som de blev kørt, var at formidle det brede samarbejde og få det bredest mulige resultat ud af det. Og det dokumenterer jo i ubehagelig grad, hvor langt regeringen er kommet i retning af mere at være et forretningsministerium end en egentlig politisk regering. Man vil bare gerne lodde stemningen i Folketinget, og det, der så er stemning for, ja, det sidder man og administrerer.

En ukorrekthed bliver jo ikke korrekt af at blive gentaget tilstrækkelig mange gange, og finansministeren fortsatte jo desværre i dag polemikken fra i går ved nok en gang at henvise til, at udgiftstrykket bliver reduceret i 1992. Og jeg må nok en gang sige, at den diskussion om, hvorvidt udgiftstrykket virkelig falder, mangler den halvleg, der går ud på, at der samtidig med det påståede fald i udgifterne er sket en meget kraftig overflytning af en lang række opgaver til såkaldt privatiserede selskaber, til 100 pct. statslige aktieselskaber, til fonde osv. Og det glemmer finansministeren nok en gang at medregne.

Og det samme gælder, når finansministeren endnu en gang praler med det faldende skatte-tryk. Finansministeren glemmer at fortælle, at det er jo ikke, fordi skatterne falder. Det er, fordi bruttonationalproduktet stiger, og så ser det rent matematisk ud, som om skattetrykket falder. Når hr. og fru Jensen skal lave selvangivelse for 1992, vil de opdage, at der ikke er tale om, at nogen som helst skatter er faldet. Tværtimod er der udsigt til, at i løbet af 1992 vil en lang række ting stige: De skal begynde at betale CO₂-afgift, de skal begynde at betale afgift på musikbånd og videobånd osv. Så den med, at skattetrykket falder, er en matematisk betragtning og ikke en praktisk betragtning for hr. og fru Danmark.

Så diskuterede finansministeren, hvorvidt det nu er korrekt at kalde engangsindtægterne for luftige. Finansministeren fortalte, at ud fra en gennemsnitsbetragtning ville der være færre engangsindtægter i 1992 end i de sidste 3 år. Men statistik og gennemsnitsberegninger er jo altså som en kvinde i bikini. De viser meget, men det essentielle er stadig skjult.

Og det gælder også for finansministerens ord, for bag finansministerens gennemsnitsberegninger ligger jo den kendsgerning, at over de sidste 3 år er der 2 projekter, der bærer den væsentligste del af det samlede provenu, nemlig Statsanstalten og første halvleg af Københavns Lufthavn. Og det gør jo, at gennemsnitsbetragtningen ikke bliver andet end en gennemsnitsbetragtning, som man ikke kan sammenligne noget som helst med, og da slet ikke, når finansministeren fortæller, at der er truffet beslutninger om de projekter, man har på bedding vedrørende aktiesalg i 1992.

[Kim Behnke]

Ja, beslutningerne om, at de pågældende institutioner har fået en anden status, er truffet, men sagen er stadig væk den, at de enkelte aktiesalg skal forelægges til særskilt godkendelse i Folketinget. Det er ikke sket endnu. Der er i lovene om Københavns Lufthavn og Datacentralen en paragraf, der siger, at når den pågældende aktieemission skal foregå, skal det forelægges til særskilt godkendelse i Folketingets Finansudvalg. Finansministeren kan godt rende ind i økonomiske og politiske problemer, hvis det viser sig, at der ikke ligger nogen aftale med Socialdemokratiet om, at de skal stemme for i Folketingets Finansudvalg, når de pågældende aktiesalg skal forelægges. Jeg skal benytte denne lejlighed til at gentage Fremskridtspartiets synspunkt, at vi ikke er dem, der bærer ved til det bål, der i øjeblikket brænder mellem regeringen og Socialdemokratiet.

Finansministeren var også fremme med den store pensel for at fortælle, at der ingen tabere er blandt de 6 partier, der er med i finanslovsforliget. Finansministeren var endda så dristig at sige: »Alle vinder!« Ja, det er jo imponerende. Det er ellers kun i eventyrene, at alle vinder; i det virkelige liv er der selvfølgelig også tabere. Og taberne i finanslovaftalen blandt de 6 partier er altså skatteyderne; det er de mennesker, der ikke opholder sig her i salen, men som lever ude i virkeligheden, derude, hvor skatterne skal betales. Det er dem, der er taberne. Finansministeren og forligspartierne lever i en drømmeverden, hvor skatter bare er tal på et stykke papir. Vi andre har fornemmelsen af, hvad der foregår derude, hvor menneskene bor og lever og betaler deres skatter, og de er bestemt ikke begejstrede for det forlig, der er blevet indgået.

Så fortalte finansministeren, at hvis bare man kunne få disse 30 mia. kr., der ligger derude og ikke er blevet betalt, ind i kassen, så ville der rigtig kunne komme gang i skattelettelserne, så skulle de gode betalere, som finansministeren kalder dem, der pligtskyldigt betaler til statskassen, ikke længere betale så meget.

Jeg bliver nødt til at skuffe finansministeren med at sige, at når man kigger på dansk politik de sidste 10 år, er der simpelt hen ikke belæg for den påstand. Sagen er jo, at de besparelser, der f.eks. også er opnået ved dette finanslovsforlig, er ikke ret mange, men lige så snart be-

sparelserne er opnået, er pengene blevet brugt igen. Og det vil altså sige, at hvis de 30 mia. kr. dumpede ned i finansministerens kasse eller ankom med julemanden på tirsdag, så ville resultatet ikke være, at skatterne faldt, nej, det ville være, at finansministeren som den første ville styrte ud og bruge pengene, og så er man lige vidt. Derfor er der desværre ikke noget med, at der er andre befolkningsgrupper, som slipper billigere i skat.

Finansministeren var forundret over, at Fremskridtspartiet, som finansministeren udtrykte det, ikke ville påtage sig et ansvar, men gik fra forhandlingerne. Jeg har sagt det, lige da vi forlod forhandlingerne, og skal gerne gentage det her: Det er faktisk Fremskridtspartiets opfattelse, at de, der blev tilbage, de, der har indgået forliget, er de uansvarlige. Siden hvornår er det blevet ansvarligt, at man blot bliver ved med at forgælde sig? Når det gælder private, har regeringen igennem de sidste mange år appelleret til folk om øget opsparing og mindre forbrug. Staten gør det modsatte: opretholder forbruget og fortsætter gældsætningen. Hvis det er god økonomisk adfærd for befolkningen at stoppe gældsætningen, må det også være det for staten. Derfor kan man ikke kalde de tilbageblevne for ansvarlige, de tilbageblevne er de uansvarlige.

Finansministeren sluttede så sin tale med at takke til højre og venstre i folketingssalen og blandt embedsmænd osv. De eneste, der ikke fik tak med på vejen, er dem, der betaler gildet, nemlig skatteyderne, men der er jo heller ingen grund til at takke dem, for det er jo bl.a. det, der er problemet med regeringen, at man opfatter skatteyderne som en grå masse, der bare bøjer sig, hver gang man svinger pisken.

Og endelig til slut kom så udgangsreplikken fra finansministeren, nemlig at nu vil finansministeren hjem og fejre en dejlig jul. Jamen det skal finansministeren da have lov til, men ærlig talt, jeg tror nok, at der ude omkring i landet vil være en enkelt pensionist eller to, som ikke synes, det bliver nogen særlig spændende jul, når der er udsigt til, at hjemmehjælpen er væk, når vi når den 1. januar. Jeg tror ærlig talt, at der vil være temmelig mange danskere, der vil sidde under julemiddagen og kigge bekymret på hinanden ved udsigten til, at man næste år og fremover skal betale 25 pct. moms. Så det kan godt være, finansministeren får en

[Kim Behnke]

dejlig jul, men for den danske befolkning betyder finanslovsforliget og den finanslov, vi skal stemme om nu, bestemt ikke nogen dejlig jul.

Formanden:

Der er lidt rigelig julestuesummen både i salen og i sidegangen. Jeg må bede om, at man tøjler sig til den 24. december.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Man kunne fristes til at konstatere, at der er en slående lighed mellem en fyldt folketingssal og en tom folketingssal: Det er ikke til at få ørenlyd.

I øvrigt vil jeg gerne kommentere finansministerens indlæg og først og fremmest takke for finansministerens gode bemærkninger om Finansudvalgets virksomhed, men dernæst følge lidt op på, hvad jeg sagde i mit første indlæg omkring den situation, at det er nogle enkelte elementer, der har trukket den danske økonomi fremad, f.eks. den store efterspørgsel efter danske produkter i Tyskland.

Eftermiddagens begivenheder i så henseende understreger jo, hvor skrøbeligt det kan være, og hvor forsigtige vi skal være med for bstante vurderinger, al den stund Tyskland i dag har sat renten op med ½ pct., og jeg går ud fra, at Danmarks Nationalbank er fulgt med. Det må alt andet lige betyde, at vores eksportmuligheder til Tyskland er forringet. Hvor meget er det svært at afgøre, men jeg vil da ikke have noget imod, hvis finansministeren har en kommentar til den situation.

Jeg vil også gerne understrege, hvad jeg tidligere har sagt, at sådan en begivenhed med en rentestigning i Tyskland jo viser, hvor vigtigt det er, at den politiske mobilisering, vi har etableret omkring finansloven, også er brugbar i den periode, der nu kommer, både i henseende til at følge finansloven op og i henseende til at være klar med formuleringer, der holder dansk økonomi fast på det gode spor, den er inde på.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil gerne sige til hr. Bilgrav-Nielsen for det første, at jeg kan bekræfte, at Nationalbanken er fulgt med, hverken mere eller mindre, i den tyske renteforhøjelse. Det er jo nemlig sådan, at i løbet af de sidste to år er rentespændet på den korte rente mellem Tyskland og Danmark gennem fire isolerede danske rente-

reduktioner blevet reduceret fra ca. 2½ pct. til cirka ingenting, altså vi er på samme niveau på den korte rente, og det vil så sige, at når Tyskland på grund af deres inflationsudvikling er nødt til at sætte renten op, så må Danmark selvfølgelig følge med op.

Dette er i øvrigt en god understregning af, at renteniveauet på den måde bliver bestemt af den tyske nationalbank. Når vi kommer lidt videre i det europæiske samarbejde, vil vi have medindflydelse på den type beslutninger, men det er en helt anden diskussion.

Men så spørger hr. Bilgrav-Nielsen, hvordan det påvirker vore eksportmuligheder, om de ikke bliver forringet. Der er svaret selvsagt bekræftende, men jeg kan tilføje, at det havde vi faktisk forudset. Vi har allerede i de økonomiske prognoser, der er fremlagt af Økonomiministeriet og Finansministeriet i de seneste uger, forudset, at der ville blive en afdæmpet vækst i vores eksport til Tyskland på grund af den inflationsudvikling, som vi har set i Tyskland. Selv om det ikke er godt, at renten stiger – det er altid skidt, når den stiger – er det altså ikke uforudset, at det sker, og vi har indbudgetteret konsekvenserne heraf på forhånd.

Men det understreger selvfølgelig vigtigheden af, at man også i Tyskland får kontrol over inflationen, og at man får gennemført sin integration på en sådan måde, at man kan komme tilbage i sædvanlig tysk standard med lavinflation og højvækst; det er klart, at det vil være en god ting for Danmark, hvis det sker.

Ellers skal jeg nøjes med at sige til hr. Kim Behnke, at jeg er glad for, at Fremskridtspartiet vil stemme for loven vedrørende arbejdstilbudsløn. Det fremgik ikke af afstemningen i går. Jeg er glad for, at det sker i morgen. Det er da sympatisk og positivt.

Videre skal jeg sige til hr. Kim Behnke, at det faktisk ligger sådan, at det er en del af vores finanslovaftale, at vi skal gøre noget ekstraordinært for at få flere i private jobtilbud, og derfor er der indregnet en besparelse på det område på 50 mio. kr. Det, der er sket i forbindelse med lovforslag nr. L 143, der er blevet delt i to lovforslag, er, at den ene del vedtages før jul, mens den anden del forhandles efter jul, altså i januar, mellem forligspartierne med henblik på at gennemføre et lovforslag af den karakter. Inden for rammerne af forliget kommer vi altså igennem med det, både hr. Kim

[Finansministeren]

Behnke og hr. Jes Lunde ønskede sig, men det skal vi altså forhandle lidt mere om i det nye år, og den forhandling glæder vi os til.

Hr. Jes Lunde var en lille smule overrasket over, at jeg kunne tale om en god jul. Når jeg mener, at man godt kan tillade sig at tale om en god jul, er det faktisk, fordi der nu er ro om finansloven og et budget, som jeg synes er et fornuftigt budget.

Der er også enighed om at tage yderligere fat på det, der er vores store problem, nemlig arbejdsløsheden. Derfor er det første, der sker, når vi mødes igen i januar, at syv partier sætter sig sammen for at se på, hvad vi kan gøre for at gennemføre en øget aktiveringsindsats, der kan reducere arbejdsløsheden allerede med virkning fra første halvår næste år, og at otte partier sætter sig sammen for at se på, hvad vi mere langsigtet kan gøre for at løse strukturproblemerne på arbejdsmarkedet.

På den baggrund synes jeg godt, at vi kan tillade os at sige, selv om arbejdsløsheden er alt for høj, at vi nu har gjort det, vi kan, for at forberede os på en sådan måde, at også de arbejdsløse kan se på 1992 med en lille smule håb. Og det er vel ikke det værste, der kan ske i forbindelse med en jul.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Det skal bare være nogle bemærkninger til hr. Kim Behnke, som jeg egentlig har siddet og sparet sammen til det meste af dagen. Hr. Kim Behnke har nu tre gange, tror jeg, i løbet af den meget lange debat fremsat påstande heroppefra om, at vi herinde gør nogle ting, som gør skatteyderne derude til tabere.

Jeg vil gerne bede hr. Kim Behnke om at nøjes med at udtale sig på vegne af de skatteydere, som jeg går ud fra der også må være nogle af i Fremskridtspartiet – det er muligt, de betaler væsentlig lavere skat, det er også muligt, at der er nogle af dem, der ikke betaler skat – men hr. Kim Behnke bør nøjes med at betragte sin egen baggrund.

Vi andre repræsenterer også skatteydere i det danske samfund, muligvis oven i købet procentvis flere skatteydere end hr. Kim Behnke, og de skatteydere giver os nogle andre meldinger. De synes ikke, at det er dejligt at betale mere i skat, de synes måske egentlig også, at de betaler lidt rigeligt – og vi står altså til

ansvar over for skatteydere alle sammen, det er ikke kun hr. Kim Behnke – men deres melding til os er: Jo, det er lidt dyrt, men vi synes også, vi får noget for pengene, og vi synes navnlig, der er grænser for, hvor dårligt vores naboer skal have det, for at vi kan slippe nogle procent billigere i skat. Det er de meldinger, vi andre får, når vi står til ansvar over for vores skatteydere. Så stop med at tage patent på skatteyderne!

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

En af de forskelle, der er mellem fru Mimi Jakobsens samfundsholdning og så min og Fremskridtspartiets, er, at vi gerne vil have et samfund, hvor der både er plads til fru Mimi Jakobsens skatteydere og hende selv og muligheden for at betale, som man har lyst til, og give væk, som man har lyst til, og så muligheden for at leve i samfundet og ikke være tvunget til at betale til naboens underhold. Det er forskellen. Vi vil gerne have et samfund, hvor frivilligheden eksisterer, og ikke et samfund, som fru Mimi Jakobsen gerne vil have, hvor tvangen gør, at man ikke som nabo kan sige nej, når naboen vil gå til peddigrør eller gå i Det Kongelige Teater eller finder på andre sjove fritidsaktiviteter, som man så som nabo bliver tvunget til at medfinansiere. Det er forskellen.

Derfor tillod jeg mig at sige: Skatteyderne – og dem er der mange af – bliver ikke glade, når dette finanslovforlig og 25 pct. moms resulterer i højere priser på varerne rundt omkring i butikkerne, når det resulterer i større arbejdsløshed osv. Derfor er det da glimrende, at fru Mimi Jakobsen gerne vil stå til ansvar for det, hun foretager sig, det er i sig selv prisværdigt, men der er stadig væk en ideologisk forskel, og den udlignes ikke, hverken under en finanslovdebat eller under fru Mimi Jakobsens korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det, der får mig herop, er fru Mimi Jakobsens nedvurdering af Fremskridtspartiets vælgere. Jeg har en helt anden opfattelse – og jeg tror sådan set nok, jeg bedre ved, hvad jeg snakker om – af Fremskridtspartiets vælgere

[Pia Kjærsgaard]

end fru Mimi Jakobsen. Det er ikke skattesnydere, det er ikke den dårlige del af den danske befolkning, tværtimod er det den lille mand, det er den selvstændige, det er landmanden, det er arbejderne, det er et bredt udsnit af den danske befolkning, som i allerhøjeste grad føler sig presset under det åg, som fru Mimi Jakobsen og andre politikere pålægger de sagesløse skatteydere, der er Fremskridtspartiets kernevælgere. Jeg skal tage stærkt afstand fra den betragtning, som fru Mimi Jakobsen fremsatte om Fremskridtspartiets vælgere.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Hr. Kim Behnkes peddigrørspenge eller tilskud til Det Kongelige Teater kan han stikke i lommen, det har intet som helst at gøre med, hvad udgifterne i dette samfund går til, det er så forsvindende lidt. Det er fuldstændig ligegyldigt med de penge – ikke fordi de ikke er givet godt ud, men det er ikke noget, der betyder noget som helst.

Jeg skal indskrænke mig til at prise mig lykkelig over, at jeg ikke lever i et samfund, hvor jeg, hvis jeg kom i nød, ville være afhængig af, om en vilkårlig Fremskridtstvælger syntes, at det var en god idé at hjælpe mig med sygehusophold, en plejehjemsplads eller noget andet. Det er jeg til gengæld glad for.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Selv om fru Mimi Jakobsen har sagt det på udmærket måde, kan jeg ikke lade være med, fordi hr. Kim Behnke gang på gang påkalder sig retten til at tale på skatteydernes vegne, at bringe en hilsen til hr. Kim Behnke & Co. fra mig selv & Co. Mit kompagni tæller adskillige skatteydere, og vores hilsen til hr. Kim Behnke & Co. er, at i taknemlighed over alt, hvad det danske samfund har ydet og givet os og mange andre, som har brug derfor, vil vi hjertens gerne betale skat. Vi betaler vor skat med glæde og med de nødvendige penge, og jeg kan sige, at vi er så lykkelige, at vi aldrig nogen sinde har tjent flere penge, end at vi har haft råd til at betale skat af dem.

Og skulle det så hænde, at der indimellem de mange godt udgivne skattekroner blev brugt et par stykker til et og andet, som vi sy-

nes kunne undværes, tager vi det med i købet og holder en glædelig jul alligevel. Det er der nemlig også råd til.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Fru Mimi Jakobsen har tilsyneladende alt for mange fordomme. En af dem går ud på den helt udokumenterede påstand om, at hvis man fik et Fremskridtssamfund, ja, så skulle man til at tigge naboen om at kunne få lov til at komme på hospitalet. Det er jo så forkert, at det er himmelråbende, at fru Mimi Jakobsen gang på gang kommer med den påstand. Det hører ingen steder hjemme, og der er intet belæg for det, hverken i Fremskridtspartiets partiprogram eller de ændringsforslag, lovforslag osv., som Fremskridtspartiet fremkommer med, så lad være med det pjat. Det var netop helt bevidst, at jeg nævnte den fritidssektor, som kulturen omfatter, fordi det henhører under fritiden og ikke under det, som fru Mimi Jakobsens stat skal blande sig i.

Så til hr. Glønborg, der mente, at det bedste i verden var at betale skatter: Jo, men hr. Glønborg skal såmænd gerne få lov til at overtage nogle af mine skatter, for jeg synes ikke, det er det bedste i verden at betale skatter. Og når hr. Glønborg siger, at der er alligevel ikke nogen, der ikke får en glædelig jul, så beder jeg hr. Glønborg om at overveje, om ikke det er bemærkelsesværdigt, at der år efter år er en stigning i antallet af personer, der henvender sig til de frivillige organisationer og beder om noget så simpelt som et julemåltid. Det er resultatet af, at velfærdsstaten er totalt væltet. De pågældende mennesker er simpelt hen flået af den velfærdsstat, som hr. Glønborg er garant for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 126 stemmer (S, KF, V, CD, RV og KRF) mod 21 (SF og FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det Udenrigspolitiske Nævn (18/12 91):

Udtræder: Ivar Nørgaard (S)

Ny stedf.: Trøjborg (S)

Udtræder: Trøjborg (S)

Nyt medl.: Ivar Nørgaard (S)

Udtræder: Stavvad (S)

Ny stedf.: Ivar Nørgaard (S)

Udtræder: Ivar Nørgaard (S)

Nyt medl.: Hans Hækkerup (S)

Erhvervsudvalget (18/12 91):

Udtræder: Frank Jensen (S)

Nyt medl.: Ole Vagn Christensen (S)

Udtræder: Lissa Mathiasen (S)

Ny stedf.: Frank Jensen (S)

Miljø- og Planlægningsudvalget (18/12 91):

Udtræder: Henning Gjellerod (S)

Nyt medl.: Peder Sass (S)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 20. december 1991, kl. 9.00.

Angående dagsordenen skal jeg henviser til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 18.53
